

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
DIAKONIA TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO
SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

GRUY

4 ■ 2002

Kutsumus
ja sitoutuminen

TOIMITUS

Päätoimittaja

Hannu Ronimus
 (09) 150 2466
 hannu.ronimus@pappisliitto.fi

Toimitussihteeri

Tuula Anttonen
 (09) 150 2453
 tuula.anttonen@pappisliitto.fi

Osoite

Akavatalo
 Rautatieläisenkatu 6,
 00520 Helsinki,
 (09) 150 2453
 Fax (09) 148 5875

Sähköposti:

tuula.anttonen@pappisliitto.fi

Ulkoasu

Timo Saarinen
 timo.saarinen@pelagus.fi

TOIMITUSKUNTA

Hannu Ronimus, past. (pj.)
 Kati Helin, diakonissa
 Leena Huovinen,
 korkeakoulupastori
 Sirpa Lampinen, kanttori
 Reijo Liimatainen, seurakuntapastori
 Heikki Mäntylä, kirkkoherra
 Outi Niemi, diakoni
 Sakari Vilpponen, kanttori
 Seppo Wuolio, seurakuntapastori

OSOITTEENMUUTOKSET

Pappisliitto: Heli Meinola
 (09) 150 2653
 heli.meinola@pappisliitto.fi

Diakonia työntekijöiden Liitto:
 Pirjo Heikkinen
 (09) 150 2487
 pirjo.heikkinen@dtl.inet.fi

Kanttori-urkuriliitto:
 Nina Järvensivu (09) 150 2446
 nina.jarvensivu@
 suomenkanttori-urkuriliitto.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	1 670 €
	1/1	930 €
	1/2	490 €
	1/4	270 €
	1/8	150 €
Neliväri lisä		170 €

ISSN 0783-0122

PAINOPAikka

Auranen oy, Forssa

Läsnäolon kirkko ja seurakuntavaalit

Halu olla läsnä näyttää olevan kirkossamme vahvasti muodissa. Osaltaan tästä pyrkimyksestä kertovat vastavalmistunut kirkon tietohallintostrategia »Tietoyhteiskunnassa läsnä oleva kirkko» ja kirkkohallituksessa valmisteltava kirkon yhteinen visio ja strategia »Läsnäolon kirkko». Jo näiden asiakirjojen nimivalinnat viestittävät siitä, kuinka Suomen ev.-lut. kirkon kansankirkollista asemaa ei voida pitää minään itsestäänselvytenä. Jos se sitä olisi, ei erikseen tarvitsisi miettiä, kuinka kirkko kykenee tulevaisuudessa olemaan läsnä ihmisten elämässä.

Kokonaiskirkon ja seurakuntien tasolla tarvitaan siis analyttistä pohdintaa ja kovaa työtä, rukousta unohtamatta, jotta hitaasti mutta vääjäämättömästi etenevä ihmisten etäännyminen kirkosta pysähtyisi ja kirkkoon kuuluvien määrä saataisiin nousuun. Lähiaikojen toimenpiteiden joukossa on hyvä kiinnittää huomiota jo ensi syksyn seurakuntavaaleihin. Silloin valitaan juuri niitä avainhenkilöitä, joita kirkon läsnäolon käytännön toteuttamisessa välttämättä tarvitaan.

Miten sitten saataisiin seurakunnan jäsenistön suuri enemmistö edes kohtuullisessa määrin kiinnostumaan seurakunnallisen äänioikeuden käyttämisestä? Tähdellistä olisi vaikuttaa siihen, että seurakunnan sanoma ja toiminta koettaisiin yksilö- ja perhetasolla sen verran merkittävänä, että syntyy aito halu vaikuttaa päätöksentekijöiden valintaan. Toisena ydinkysymyksenä ovat itse ehdokkaat. Löytyykö valitsijayhdistysten ehdokaslistoille riittävästi osaavia ja luottamustehtävään sitoutuvia henkilöitä? Ovatko ehdokkaat valmiita käymään innostavaa sisältökeskustelua ja antamaan äänestäjille läsnäolon tunnun? Tykö tuleva ehdokas on hyvää mainosta niin itselleen kuin koko vaalitapahtumalle.

Halutessaan seurakunnan työntekijöillä on näissä asioissa vastuullisen vaikuttamisen paikka. Vaikka varsinaista vaalityötä ei tekisikään, voi vaalien lähestyessä asiallisen painokkaasti tehdä tykö seurakunnan toiminnan merkitystä ja haastaa pystyviä henkilöitä ehdokasasetteluun mukaan. On myös hyvä muistaa, että valituiksi tulevat ovat vaikuttajia monista tärkeistä henkilöstöky-symyksistä päätettäessä!

Hannu Ronimus
 Päätoimittaja

Kutsumuksesta ja sitoutumisesta

Käskien et hallitse, Kristus, et vaatimuksella. Laupeudella kosketat, rohkaiset laupeudella. Miekalla et, työhösi taivuta, painostamalla. Katseesi alla taivumme, lempeän katseesi alla. Säilytä et, pelkoon et kutsu, kun vastuumme näytät. Riemulla täytät, herätät toivon ja riemulla täytät. Uhkaile et, varjele hengestä orjallisesta! Kaipauksesta, lähdemme liikkeelle kaipauksesta.

virsi 415, sanat Sverre Therkelsen (A-M. Raittila), sävel Knut Nystedt

Kutsumusammattiin lähdetään kaipauksesta. Kaipauksesta saada jakaa muille jotain itselle tärkeää ja merkityksellistä tai kaipauksesta saada auttaa apua tarvitsevia, kaipauksesta kurkotaa kohti hyvää ja kaipauksesta voida pitää esillä sitä, että maailmassa on inhimillisiä, pehmeitä ja sielun kaipuuseen vastaavia tärkeitä ja tavoiteltavia arvoja. Kaipauksesta tuoda esiin kuinka paljon lohdullista, kaunista ja jaloa kovien arvojen vaihtoehdoina voi olla. Kynnärpäät kuluvat, jos niitä käyttää ahkerasti!

Kutsumusammattiin lähtijä tai ammatissaan kut-

sumuksen saanut on halukas sitoutumaan tehtäviinsä ja valmis pistämään itsensä likoon kutsumuksensa toteuttamiseksi.

Mitä sitten, kun aikaa kuluu? Latistavatko työ, työtoverit, kilpailu, väsymys, vastoinkäymiset, perhehuolet, asiakkaat, rahahuolet, työn monotonisuus, motivaation kuihtuminen ennen niin innokkaan työntekijän vuosien mittaan, vai löytyykö itselle tärkeitä arvoista voimanlähde omalle uudistumiselle ja henkisten voimavarojen kasvulle, joita tarvitaan, että olisi mistä edelleenkin ammentaa muille? Löytyykö itsestä halu kehittää taitojaan, uusia tietojaan, olla valveutunut ja kiinnostunut työstään ja ympäristöstään? Löytyykö halu kuunnella ihmistä, kulkea rinnalla, kun se on tarpeen ja jakaa tuoreesti siitä, mitä pitää tärkeänä? Löytyykö työkuoppaneilta avaruutta antaa tilaa toiselle saada toimia omien vahvuuksien välityksellä, toteuttaa kaipaustansa, vai kukkiiko kaunaisuus, ymmärtämättömyys, ahdasmielisyys?

Kutsumukseen sitoutuminen ilmaisee tahtoa elinikäiseen sitoutumiseen. Siihen ja sen tukemiseen rohkaiskoon virsirunoilijan sana ja säveltäjän sävel!

Käskien et, hallitse, Kristus, et vaatimuksella. Laupeudella kosketat, rohkaiset laupeudella.

Miekalla et, työhösi taivuta, painostamalla. Katseesi alla taivumme, lempeän katseesi alla. Säilytä et, pelkoon et kutsu, kun vastuumme näytät. Riemulla täytät, herätät toivon ja riemulla täytät.

Uhkaile et, varjele hengestä orjallisesta! Kaipauksesta, lähdemme liikkeelle kaipauksesta.

*Marjukka Andersson
Suomen Kanttori-urkuriliiton puheenjohtaja
marjukka.andersson@kolumbus.fi*

Ilmoittautuminen Papiston päiville 2002

Pappisliitto järjestää Papiston päivät, jotka ovat suurin valtakunnallinen papiston koulutus- ja neuvottelupäivätapahtuma. Järjestyksessään viidennet päivät pidetään Finlandia-talossa Helsingissä 15.–16.10. Tuoloin tarkastellaan pappina olemista palvelemisen ja vaikuttamisen näkökulmista käsin. Kysellään ja pohditaan sitä, missä yhteyksissä ja millä tavoin yksittäinen pappi ja koko papisto (sekä kirkko) ovat nykyään keskellä kylää? Lisäksi arvioidaan sitä, mitkä voisivat olla niitä uusia toimintafoorumeita ja -tapoja, missä pappien tulisi voida palvella ja vaikuttaa sekä missä asioissa on parempi pysyä sivummalla? Päivien ohjelmaan voit tutustua Cruxin lisäksi myös liiton kotisivuilla, mihin täydentyvät mm. vielä puuttuvien ohjelmasuorittajien nimet.

Päiville ilmoittautuminen on käynnistynyt ja jatkuu 16.9. saakka. Kätevimmin sen voit tehdä käyttämällä oheista ilmoittautumiskorttia (palauta joko postitse tai faxilla, yhteystiedot löydät tämän lehden taka-aukeaman liittotiedoista) tai sähköpostilla täyttämällä Pappisliiton kotisivujen *ajan kohtaista*-valikossa oleva ilmoittautumislomake. Pyydämme myös erityisesti huomioimaan **Toreille ilmoittautumisen kohdassa** sen, että kummankin päivän osalta merkitsisit **varsinaisen valintasi lisäksi varavaihtoehdon.** (Torit täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Jos joku Toreista täyttyy, ohjataan loput ilmoittautuneista varavaihtoehdon mukaan.)

Osallistumismaksu on 75 € ja opiskelijajäseniltä 50 €. Hinta sisältää sekä ohjelmatarjonnan että ruokailut Finlandia-talossa. Maksu ei sisällä majoitusta, minä voit varata suoraan haluamastasi hotellista. Ohessa on lista niistä hotelleista, joiden kanssa Pappisliitto on tehnyt sopimuksen päivien majoituksesta. **Hotellivarausta tehdessäsi muista mainita, että olet tulos-papiston päiville.** Ilmoittaudu ajoissa, päiville mahtuu 900 osallistujaa.

Papiston päivien ohjelmasisältöä koskeviin kysymyksiin vastaa päivien pääsihteeri, apulaistoiminnanjohtaja Hannu Ronimus, puh. 09-1502466, 050-5423664, hannu.ronimus@pappisliitto.fi. Käytännön järjestelyistä voit tiedustella liiton toimistosta Tuula Anttoselta, puh. 09-1502453, tuula.anttonen@pappisliitto.fi.

TERVETULOA MUKAAN!

KESKELLÄ

Tiistai 15.10.

Pappi palvelijana

9.00 Ilmoittautuminen

*Finlandia-talon kongressisiiven sisäntulo-
aula*

10.00 Viikkomessu

Saarna rovasti Pertti Luumi.
Liturgia Taivallahden seurakunnan
papisto.
Temppeleaukion kirkko

11.15 Siirtyminen Finlandia-taloon

Kirkkokahvit
Finlandia-talon kongressisiiven aulatilat

12.00 Pappi keskellä kylää?

Päivien avaus, Pappisliiton puheenjohtaja Juha Kauppinen.
Pappi keskellä kylää? –tematiikkaan johdattavat päätoimittaja Sirkku Nyström, elokuvataarkastamon johtaja Matti Paloheimo ja kirkkoherra Simo Rundgren.
Finlandia-talon kongressisali

12.45 Lounas ja kollegoiden kohtaamista kylänraitilla

Finlandia-talon ruokailusali

14.00 Pappi palvelijana -torit

Torien kylänvanhimmat johdattelevat aiheeseen.
Finlandia-talon kokoussali

1. Pönttönä pöntössä?

Pappi Sanan ja sanankuulijan palvelijana.

Kuka minussa saarnaa sekä mitä ja miten saarnaa? Ilon ja ahdistuksen, kuivuuden ja virvoituksen äärellä sekä pappeja että ilmaisutaidon ammattilaisia. Kylänvanhimpana toimii hiippakuntasihtööri Liisa Viitaniemi. Lisäksi mukana hiippakuntasihtööri Jussi Holopainen ja pastori Kai Sadinmaa.

2. Pomoitta paras?

Palvelija johtajana.
Millaista johtajuutta seurakunnassa ja kirkossa tarvitaan? Miten yhdistää strateginen johtaminen pastoraaliseen johtajuuteen? Miten johtamista voi oppia ja tukea? Millaista voisi olla johtajan ja alaisen rakentava vuorovaikutus? Näkökulmia johtajuuteen avaavat kylänvanhimpana hiippakuntasihtööri Raimo Turunen, Diakin yksikönjohtaja Pentti Huhtinen ja kirkkoherra Harri Palmu.

3. Puristaako panta?

Ihminen palvelijan virassa.
Onko jossain pappi, jota panta ei purista? Puristavatko työ ja työyhteis-

sö? Puristaako Jumala? Puristavatko oma minä ja perhe? Ääniä eri puolilta maata, erilaisilta pappeilta. Tule kuuntelemaan muita ja kertomaan omista kokemuksistasi. Kylänvanhimpana kaitsevat piispa Eero Huovinen ja seurakuntapastori Annele Martin. Torilla mukana myös seurakuntapastori Aija Simonen, johtava sairaalapastori Antti Sipola ja kappalainen Mirja Vuoristo.

4. Rassaako rakastaminen?

Ammattina rakastaja.
Miten diakoniassa voi lähimmäisenrakkaus toimia yhteiskunnan toimintatapojen ja rakenteiden rassina? Mitä arjen ongelmat ja ihmisten hätä kertovat yhteiskunnan muutoksesta? Miten diakonia vastaa sekä auttamiseen akuutissa kivussa että juurihoitoon – ongelmien syiden paljastamiseen? Teologisina haasteina nostetaan esiin kysymykset häpeän stigman ja diakonian profeetallisuudesta. Mukana mm. kylänvanhimpana Seurakuntapiston johtaja Jarmo Kökkö, lehtori Kari Latvus, kouluttaja Kai Peltonen, diakoniajohtaja Paavo Voutilainen.

5. Pappouden pelikentät?

Palvelija lainavaatteissa.
Pystyykö pappi paremmin palvelemaan seurakunnassa vai erityisvirassa? Onko selektiivipappi kirkossa ja elämässä enemmän keskellä vaiko kehällä? Mitä pappeus edellyttää ja vaatii, antaa ja mahdollistaa? Millaisesta pappeudesta Sinä unelmoit? Mukana kylänvanhimpana taiteilijapappi Hannu Konola ja pappouden erilaisilta pelikentiltä kenttäpiispa Hannu Niskanen, kirkkopäiväsihteeri Satu Norja, työnohjaaja ja kirjailija Heikki Palmu sekä psykologi ja toimittaja Outi Reinola.

6. Spirituellt prästprat?

Den verklighet vi lever i har också en andlig dimension. Den andliga erfarenheten är svår att beskriva i ord och lätt att prata sänder. Ändå har vi ett behov att kunna dela med oss av erfarenheterna och få vägledning av varandra. Hur förstår vi varandra? Vilka uttrycksätt har andligheten? Kan vi bli bättre på att kommunicera när det gäller andlig erfarenhet? Byldst är Lärkkulla director Stefan Forsén.

15.30 Kahvitauko

Finlandia-talon kongressisiiven aulatilat

16.00 Torien 1–6 työskentely jatkuu

17.30 Tauko

KYLÄÄ?

**Pappi palvelijana ja vaikuttajana.
Papiston päivät 15.–16.10.2002.
Finlandia-talo, Helsinki**

19.00 Yhteyden ilta

Miellyttävää yhdessäoloa buffet-tarjoilun ja Mustarastas-musikanttien kyydittämänä. Ohjelmassa mm. Vuoden papin ja liiton apurahojen saajien julkistaminen, ajankohtaista yhteistä asioista ja runoilijapappi Risto Kormilaisen 'Maailma runoina nähty' -esitys.
Finlandia-talon ruokailusali

21.00 Ilta sykkii Stadissa

Perinnerikas ravintola Ostrobotnian juhla-kerros (Museokatu 10), vastapäätä Finlandia-taloa, on varattu päiville osallistuvien yhteiseksi illanistumispaikaksi klo 21–02. Miellyttävä musiikki mahdollistaa niin jutustelun kuin tanssimisenkin. Vapaa pääsy.

Keskiviikko 16.10.

Pappi vaikuttajana

8.30 Aamun sana

Piispa Eero Huovinen
Finlandia-talon kongressisali

9.00 Papit ja kirkko vaikuttajina

Professori Antti Eskola tarkastelee kirkkoa ja papistoa yhteiskunnallisena vaikuttajana. Mikä on kirkon painoarvo ja uskottavuus yhteiskunnallisena keskustelijana? Mihin asioihin kirkon ja sen papiston tulisi erityisesti kiinnittää huomiota? Lisäksi kuuleme seurakuntapastori Marja-Terttu Pokkisen ja kirkkoherra Matti Taatilan ajatuksia papin mahdollisuuksista toimia vaikuttajana omissa toimintaympäristössään.
Finlandia-talon kongressisali

10.00 Tauko ja siirtyminen

10.30 Papit vaikuttajina toreilla ja tuurilla

1. Pappi ja mediavaikuttaminen

Olen mediassa — siis olen olemassa — mutta millä hinnalla? Mikä on myönteisen ja kielteisen mediaseksikyyden raja? Mitkä pappien ja kirkon tekemiset kiinnostavat ja miten niistä uutisoidaan? Onko niin, että liian yksipuolisesti kerrotaan vain kirkon kielteisistä piirteistä? Miten saataisiin enemmän julkisuutta sille hyvälle työlle, mitä kirkossa tehdään? Millaista yhteistyötä ja vuorovaikutusta tarvitaan papiston ja median välillä? Mukana mm. hiippakuntasiteeri

Raine Haikarainen ja Sanomatalon edustaja.

Sanomatalon auditorio (osallistujia mahtuu enintään 100 henk.)

2. Pappi ja kulttuurivaikuttaminen

Kirkko on perinteisesti ollut kulttuurin tukija ja monet papit kulttuurivaikuttajia. Millainen on nykytilanne? Miten pappi voisi parhaiten ilmentää omia kulttuurillisia taitojaan? Mikä on substanssin ja muodon välinen suhde, jos pappi käyttää vaikkapa laulun lahaansa kristillisen sanoman välittämisessä? Mukana Kulttuurielämässä toimivia pappeja ja Oopperatalosta laulajapappi Esa Ruuttunen.

Oopperatalon Alminsalin lämpö (osallistujia mahtuu enintään 100 henk.)

3. Pappi ja poliittinen vaikuttaminen

Yhteiskunnallisessa osallistumisessaan papin tulee toimia vastuullisesti. Poliitiikka on yhteisten asioiden hoitamista. Tulisiko siis pappien olla poliittisesti aktiivisia? Mitä mahdollisia jännitteitä ja ongelmia siitä voi aiheutua? Kattavatko papit poliittisen kirjon niin, että heidän voidaan sanoa olevan keskellä poliittista yhteisöä? Vai ovatko he vain jollakin laidalla tai peräti marginaalissa? Jäävätkö kristilliset arvot ja kirkon asiat ajamatta, jos papit eivät toimi puolueissa? Onko jokainen saarna myös poliittinen teko? Professori Tapio Lampisen ja kansanedustaja Lauri Oinosen puheenvuorot virittävät keskusteluun.

Eduskunnan Auditorio (osallistujia mahtuu enintään 100 henk.)

4. Ken etsii valtaa, loistoa?

Papit, maallikot ja vallankäyttökirkossa.

Papeilla on koulutuksensa, osaamisensa ja asemansa johdosta keskeinen rooli kirkossa ja seurakunnassa. Demokraattisten toimielinten kautta myös jäsenillä on kirkossa vallankäyttäjän asema. Miten papit ja maallikot voisivat yhteistyössä löytää parhaimmat keinot edistää seurakunnan tehtävän toteuttamista? Mikä on vaikuttamisen ja vallankäytön välinen suhde? Aihetta pohdiskelevat toimittaja Leena Huima, piispa Voitto

Huotari, professori Esko Koskenvesa ja kirkolliskokousedustaja Maaria Perälä.

Finlandia-talon kokoussali

5. Oi, muistatko vielä sen valan?

Pappi esikuvana ja mielipidevaikuttajana.

Pappiin kohdistuu monenlaisia odotuksia ja toiveita. Papilla itsellään on oma käsityksensä pappeudestaan ja papin työstä. Millaista vaikuttamista papilta odotetaan? Mihin pappi itse haluaa ja voi vaikuttaa? Onko esikuvana oleminen mahdollista ja tarpeellista? Keskustelijoina kirkkoherra Tapio Luoma, seurakuntapastori Marja Heltelä, kappalainen Arto Köykkä ja Diakin yksikönjohtaja Timo Junkkaala.
Finlandia-talon kokoussali

6. Mä mistä löytäisin sen papin?

Papit ja kirkon henkilöstöpolitiikka. Hyvä henkilöstö on kirkon voimavara. Millaisin eväin kirkko turvaa asemansa riittävän kiinnostavana työnantajana? Mitkä ovat hyvän henkilöstöpolitiikan avainkohdat? Mikä on papiston asema ja tehtävä nyt ja tulevaisuudessa? Suuntaviivoja hahmottelevat kirkkoherra Juha Kauppinen johdolla toiminnanjohtaja Esko Jossas, kirkkohallituksen kansliapäällikkö Risto Junttila, kappalainen Seppo Sattilainen, seurakuntapastori Minna Tanska, teol. yo. Riikka Turunen ja kirkon sopimusjohtaja Risto Voipio. Höysteenä mukana opiskelijoiden esittämät kysymykset.

Finlandia-talon kokoussali

12.30 Lounas ja kollegoiden kohtaamista kylänraiteilla

Finlandia-talon ruokailusali

14.00 Pappi keskellä kylää?

Ohjelmassa mm. Laulavat Liperit. Päivien päätös ja lähettäminen, ohjelmajyöryhmän pj. hiippakuntasihiteeri Esa-Matti Peura.
Finlandia-talon kongressisali

15.00 Kotiinlähtö

Hotellit

joiden kanssa Pappisliitto on tehnyt sopimuksen päivien majoituksesta. Hotellivarausta tehdessä muista mainita, että olet tulossa Papiston päiville.

HOTELLIN NIMI JA OSOITE	YHTEYSTIEDOT	HINTA EUR/huone/vrk		VARAUSTIEDOT
		1HH	2HH	
Sokos Hotel Helsinki Kluuvikatu 8 00100 HKI	020 1234 600 020 1234 646 fax sokos.hotels@sok.fi	127	157	Papiston päivät 2002 varaukset 16.8. mennessä
Sokos Hotel Vaakuna Asema-aukio 2 00100 HKI	020 1234 600 020 1234 646 fax sokos.hotels@sok.fi	134	167	Papiston päivät 2002 varaukset 16.8. mennessä
Sokos Hotel Torni Yrjönkatu 26 00100 HKI	020 1234 600 020 1234 646 fax sokos.hotels@sok.fi	139	173	Papiston päivät 2002 varaukset 16.8. mennessä
Sokos Hotel Klaus Kurki Bulevardi 2 – 4 00120 HKI	020 1234 600 020 1234 646 fax sokos.hotels@sok.fi	127	157	Papiston päivät 2002 varaukset 16.8. mennessä
Scandic Hotel Continental Hki Mannerheimintie 46 00260 HKI	09-40 551 09-4055 3255 fax continentalhelsinki@ scandic-hotels.com	128 economy 160 standard	163 economy 195 standard	Papisto varaukset 14.9. mennessä
Scandic Hotel Simonkenttä Simonkatu 9 00100 HKI	09-68 380 09-683 8111 fax simonkenttä@scandic- hotels.com	183	148	Papisto, varausno 160716 varaukset 14.9. mennessä
Radisson SAS Hesperia Hotel Mannerheimintie 50 00260 HKI	09-6958 6000 09-6958 7000 fax room.reservations.helsinki@ radissonsas.com	116	130	Papisto varaukset 23.8. mennessä
Radisson SAS Plaza Hotel Mikonkatu 23 00100 HKI	09-6958 6000 09-6958 7000 fax room.reservations.helsinki@ radissonsas.com	126	135	Papisto varaukset 23.8. mennessä
Ramada Hotel Presidentti Eteläinen Rautatiekatu 4 00100 HKI	09-6911 09-694 7886 fax presidentti.ramada@restel.fi	141	166	Papiston päivät varaukset 2.9. mennessä
Cumulus Seurahuone Kaivokatu 12 00100 HKI	09-69 141 09-691 4010 fax seurahuone.cumulus@ restel.fi	136	163	Papiston päivät varaukset 2.9. mennessä
Cumulus Kaisaniemi Kaisaniemenkatu 7 00100 HKI	09-172 881 09-605 379 fax kaisaniemi.cumulus@ restel.fi	117	141	Papiston päivät varaukset 2.9. mennessä
Hotel Arthur Vuorikatu 19 00100 HKI	09-173 441 09-626 880 fax www.hotelarthur.fi	80	97	Papiston päivät varaukset 16.8. mennessä
Hotelli Aurora Helsinginkatu 50 00530 HKI	09-770 100 09-770 10200 fax reservations@ hotelaurorahelsinki.com	77	98	Papiston päivät varaukset 1.9. mennessä
Holiday Inn Helsinki Messuaukio 1 00520 HKI	09-1509 6660 09-1509 6665 fax holidayinn@iaf.fi	109	131	Papiston päivät varaukset 16.8. mennessä

Toimistosihtööri vaihtui Diakoniatyöntekijöiden Liitossa

Diakoniatyöntekijöiden Liitossa on aloittanut uusi toimistosihtööri toukokuun alussa.

Laitoimme hänet heti pieneen tenttiin.

1. Kuka olet?

Olen yo-merkonomi Pirjo Heikkinen.

2. Mistä tulet?

Edellinen työni oli ostoreskontran hoitajana kiinteistöhuoltoalalla. Sitä ennen olen työskennellyt myyntisihteerinä.

3. Mitä teet vapaa-aikanasi?

Pyöräilyn ja kävelylenkkien lisäksi viihdyn puutarhatöissä.

4. Miltä ensimmäiset päivät liitossa ovat tuntuneet?

Vastaanotto on ollut lämmin ja työpäivät vaihtelevia.

5. Mitä odotat uudelta työltäsi?

Toivon työtehtävien olevan monipuolisia ja haastavia.

Terveiset valtuuskunnan kokouksesta

Diakoniatyöntekijöiden Liiton uusi, syksyllä valittu valtuuskunta aloitti toimintansa kokoontumalla Akavatalossa 6.–7.5. seminaarin ja kokouksen merkeissä.

Maanantain seminaarissa kuulumme mm. Kirkon virkarakenekomitean sihtööri Matti Revon terveiset komitean työskentelys-

tä. Toisena vieraana seminaarissamme vieraili Kirkon Sopimusvaltuuskunnan sopimusjohtaja Risto Voipio.

Tiistaina varsinaisessa valtuuskunnan kevätkokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat eli toimintakertomus ja tilinpäätös. Valtuuskunta työsti myös liiton painopisteitä vuosille 2002–2005.

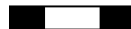
Diakoniatyöntekijöiden Liitolle koulutusrahasto

Liiton valtuuskunta päätti kokouksessaan 7.5. perustaa liitolle koulutusrahaston. Rahastosta voidaan myöntää koulutusrahoja sellaisille liiton varsinaisille jäsenille, joiden on vaikea päästä työnantajan kustantamina koulutukseen ja neuvottelupäiville. Tarkoituksena on

tukea liiton jäsenten ammatillisesti kehittävää koulutusta sekä ammatillisille neuvottelupäiville osallistumista. Samalle henkilölle voidaan myöntää koulutusraha vain kerran. Koulutusrahahakemuksen voi tilata liiton toimistosta.

Vuoden pappi valitaan syksyllä — esityksiä odotetaan

Pappisliitto on valinnut seitsemän kertaa vuoden papin. Vuoden papit ovat olleet Hannele Repo, Jorma Vilkkö, Sirkku Eho, Harri Palmu, Björn Öhman, Tapio Luoma ja Pertti Luumi.

Vuoden pappi 2002 valitaan Pappisliiton hallituksessa alkusyksystä. Nimi julkistetaan valtuuston kokouksen yhteydessä loka-kuussa.

Vuoden papin ei tarvitse välttämättä olla julkisuudessa näkynyt pappi, hän ei ole ilman muuta muita pappeja huomattavasti parempi pappi, hänellä ei ole välttämättä pitkää papillista uraa takana. Vuoden pappi on myönteisellä tavalla vaikuttanut papin viran kuvaan. Hän on ehkä ollut erityisellä tavalla mukana jossakin menestyksessä hankkeessa tai sitten hän on vain ihan tavallinen peruspuurtaja, peruspappi. Tai kaikkea siltä väliltä.

Hallitus odottaa perusteltuja ehdotuksia valinnan pohjaksi. **Alaosastot** toimivat asiassa. Jos Sinulla on hyvä nimi vuoden papiksi ja mielestäsi myös hyvät perustelut ehdokkaallesi, käänny pikaisesti alaosastosi toimihenkilöiden puoleen. Alaosastoissa keskustellaan ehdokkaista. Jos alaosastosi ei toimi, lähetä vuoden papista ehdotus perusteluineen Pappisliiton jollekin **hallituksen jäsenelle**. Lomake esityksen tekemistä varten löytyy liiton kotisivuilta **ajankohtaista**-valikosta. Ehdotukset tulee palauttaa liiton toimistoon 15.8. mennessä.

Oikaisu

Cruxin numerossa 3/2002 julkaistun Sakari Häkkisen artikkelin yhteydessä oli hänen virkanimikkeensä valitettavasti merkitty virheellisesti. Hän toimii nykyisin Kuopion hiippakuntasihteerinä, TT.

Ajankohtaista verkossa

Vieraile liittojen kotisivuilla

PAPPSLIITTO

WWW.EVL.FI/JST/PAPPSLIITTO

Papiston päivät 2002 ohjelma ja ilmoittautumislomake

Kuka Vuoden papiksi 2002?

Liiton toiminnan suuntaviivoja, mm. toimintasuunnitelma 2002

Pappisliiton lausunto kirkollisten toimitusten kirjasta

Viestintä- ja toimintaideoita alaosastojen käyttöön

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

WWW.DTL.FI

Nettikolumnistina on Kati Turtiainen Jyväskylästä.

Suljetuilla sivuilla viritellään keskustelua leirien turvallisuudesta.

Asiantuntijarekisteri täydentyy.

KANTTORI-URKURILIITTO

WWW.KOLUMBUS.FI/SKUL

Liittokokous Porissa 3.–4.6.2002: kuulumiset ja päätökset

Vuoden kanttori 2002: Tiina Korhonen

www.evl.fi/jst/pappisliitto

www.dtl.fi

www.kolumbus.fi/skul

LIITTOJEN UUDET JÄSENET

Pappisliitto

Varsinaiset jäsenet:

Köykkä, Arto, Pirkkalan srk

Saavalainen, Tiina, Lappeenrannan srky/Lauritsala

Taivainen, Erkki, Lohjan srk

Tynkkynen, Olli, Varkauden srk

Maisterijäsenet:

Rissanen, Hanna, Suomen Lähetysseura

Diakoniatyöntekijöiden Liitto

Heikkilä, Seija, Lahden srky/Keski-Lahti

Ikonen, Eeva-Riitta, Kouvolan kaupunki

Kankainen, Janne, Tampereen srky/Messukylä

Laatikainen, Birgitta, Hyvinkään srk

Laavi, Anneli, Porvoo

Mäki-Kokkila, Anne, Kajaanin srk

Nahkuri, Lassi, Helsingin kaupunki

Patrakka, Kaisu, Rauman srk

Polvi, Piia, Seinäjoen srk

Rantanen, Elina, Köyliön srk

Walker, Anna, Helsingin srky/Alppila

Vitikainen-Mojica, Marianne, Kotka

Kanttori-urkuriliitto

Lumio, Pekka, Someron srk

Malkamäki, Liisa, Espoon srk

Nikola, Nina, Isojoen srk

Remes, Hanna, Helsingin srky

He saavat levätä

Kuopion hiippakunnan eläkkeellä ollut piispa

Juhani Malmivaara

s. 13.10.1916, k. 14.4.2002.

Turun ruotsalaisen seurakunnan eläkkeellä

ollut kirkkoherra, TT h.c. **Alvar Kurtén**

s. 23.12.1914, k. 23.4.2002.

Saarijärven seurakunnan eläkkeellä ollut

kirkkoherra, rovasti **Markku Hovikoski**

s. 6.4.1911, k. 25.4.2002.

Kanttoreiden neuvottelu- ja koulutuspäivä Lohtajalla

Lohtajan XXIV kirkkomusiikkijuhlien yhteydessä järjestetään maanantaina 22.7.2002 Lohtajan seurakuntakodin ja kirkon tiloissa **kanttoreiden neuvottelu- ja koulutuspäivä**. Ohjelma alkaa kello 10.15. Aamupäivän teemana on »kanttorin virka ja kirkon virkarakenteen uudistaminen». Kanttoreiden keskuudessa paljon kysymyksiä herättäneestä virkarakennekomitean esityksestä alustaa kanttoreita komiteassa edustanut SKUL:n puheenjohtaja Marjukka Andersson. Alustuksesta keskustelevat paikalla olijoiden kanssa toiminnanjohtaja Annamari Jokinen (SKUL), hiippakuntakanttori, kirkolliskokousedustaja Mika Mäntyranta (Turun arkkihiippakunta), kanttori, kirkolliskokousedustaja Veli Ainali ja kirkkomusiikin kouluttaja Lasse Erkkilä (KK).

Iltapäivän aikana käsitellään poikakuoro- ja lapsikuorotoimintaan liittyviä kysymyksiä. Turun tuomiokirkon poikakuoron perustaja ja johtaja Heikki Rainio kertoo kuoron perustamisesta ja erityisesti poikakuorotoimintaan liittyvistä erityiskysymyksistä. Demonstraatiokuoron toimii Turun tuomiokirkon poikakuoro. Päiväkahvin jälkeen Vanajan seurakunnan kanttori Ismo Savimäki käsittelee lapsikuoron rekrytointiin sekä tavoitteelliseen työskentelyyn liittyviä kysymyksiä. Päivän ohjelma päättyy kello 17.30.

Samana iltana on mahdollisuus osallistua Chorus Cathedralis Juniorum –poikakuoron konserttiin Lohtajan kirkossa kello 19 (10 €). Johtajana on Heikki Rainio.

Koulutus- ja neuvottelupäivän järjestelyistä vastaavat Lohtajan kirkkomusiikkijuhlat, Suomen Kanttori-urkuriliitto ry, Oulun hiippakunnan tuomiokapituli ja Kirkon koulutuskeskus.

KANTTOREIDEN NEUVOTTELU- JA KOULUTUSPÄIVÄ

Lohtajalla maanantaina 22.7.2002 seurakuntakodin ja kirkon tiloissa

Ohjelma

- 9.30 kahvitarjoilu (Lohtajan seurakuntakoti, kirkon vieressä)
- 10.15 Kanttorin virka ja virkarakenteen uudistaminen
alustuspuheenvuoro SKUL:n puheenjohtaja *Marjukka Andersson*
keskustelua
mukana SKUL:n toiminnanjohtaja *Annamari Jokinen*, hiippakuntakanttori, kirkolliskokousedustaja *Mika Mäntyranta*, kanttori, kirkolliskokousedustaja *Veli Ainali*, kouluttaja *Lasse Erkkilä* (KK)
- 12.15 ruokailu
- 13.00 Poikakuoron perustaminen ja sen johtamisen erityiskysymyksiä
DL Heikki Rainio
Demonstraatiokuorona *Chorus Cathedralis Juniorum*
- 14.45 päiväkahvi
- 15.15 Lapsikuoroon rekrytointi
Miten pyrkiä lapsikuoron kanssa tavoitteelliseen työskentelyyn
MuM Ismo Savimäki
- 17.00 neuvottelu- ja koulutuspäivän kehittäminen,
Lasse Erkkilä
- 17.30 päätös

Neuvottelu- ja koulutuspäivän ohjelmasta ei aiheudu osallistujille kustannuksia. Ruokailu 7 €.

Ilmoittautumiset: Lohtajan kirkkomusiikkijuhlat ry/sihteerit
Tarja Luikku, Lokaniituntie 1, 68230 Lohtaja, puh. (06) 8812 257, fax (06) 8812 211, tarja.luikku@lohtaja.fi

Tilaisuus liittyy Lohtajan XXIV kirkkomusiikkijuhlien ohjelmaan. Samana iltana on mahdollisuus osallistua Turun tuomiokirkon poikakuoron (Chorus Cathedralis Juniorum) konserttiin Lohtajan kirkossa kello 19 (10 €). Johtajana on Heikki Rainio.

Neuvottelu- ja koulutuspäivän järjestävät Lohtajan kirkkomusiikkijuhlat, Suomen Kanttori-urkuriliitto ry, Oulun hiippakunnan tuomiokapituli ja Kirkon koulutuskeskus.

Tervetuloa!

Uusi suositussopimus pappien ja kanttoreiden toimituspalkkioista

1 § Yleisiä määräyksiä

Kirkon sopimusvaltuuskunta sekä AKAVA-JS r.y. ja Seurakuntien Viran- ja Toimenhaltijain Liitto SVTL r.y. suosittelevat, että seurakunnat maksavat toimituspalkkiota tämän sopimuksen mukaisesti papille tai kanttorille, jonka kanssa seurakunta on sopinut 2 §:ssä sanotun toimituksen tai tehtävän suorittamisesta ja joka ei ole saman seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltija tai työntekijä.

Soveltamisohje:

Toimituspalkkiosopimusta sovelletaan kun toimituksen tai tehtävän suorittamisesta on sovittu etukäteen seurakunnan kanssa ja kun seurakunnan omat viranhaltijat ja työntekijät tai seurakuntayhtymän viranhaltijat ja työntekijät ovat estyneitä toimitusta tai tehtävää suorittamasta. Jos toimituksen tai tehtävän suorittaminen on perustunut yksinomaan yksityisen seurakuntalaisen pyyntöön, seurakunta ei palkkiota maksa eikä toimituksen suorittaja saa periä sitä myöskään seurakuntalaiselta (KJ 2:26).

Sopimusta voidaan soveltaa myös silloin, kun papin tai kanttorin tehtäviä on otettu hoitamaan kirkon eläkettä saava henkilö tai kun papille tai kanttorille annetaan lyhyeksi ajaksi määräys hoitaa toista papin tai kanttorin virkaa oman viran ohella (o.v.o.-määräys), jollei hänen palkkauksensa määräydy kirkon yleisen virkaehtosopimuksen mukaisesti (KIRVESTES 35 § 4 mom. ja 37 § 5 mom.).

Sopimusta ei sovelleta seurakunnan tilaisuudessa vierailevaan pappiin tai kanttoriin, joka saa toimituksen suorittamisesta palkkaa muulta työnantajalta.

Toimituksia voidaan suorittaa esimerkiksi vastavuoroisuuden periaatetta noudattaen ilman palkkiota. Palkkion maksaminen edellyttää jäljempänä 4 §:ssä tarkoitetun laskun esittämistä seurakunnalle.

Mitä tässä sopimuksessa on sanottu papista, koskee soveltuvin osin myös lehtoria.

2 § Toimitukset ja palkkiot

1 mom.

Toimituspalkkiota maksetaan papille: Sunnuntain ja kirkollisen juhlapäivän pääjumalanpalvelus

— jossa on mukana yksi pappi 92 €
— jossa on mukana kaksi tai useampia pappeja

1) joiden tehtävät on jaettu jumalanpalveluksen oppaan (hyväksytyt

piispainkokouksessa 13. syyskuuta 2000) mukaisesti

— liturgi 70 €
— muu pappi 30 €

2) joiden tehtäväjako on muu kuin 1)-kohdassa sanottu tai kun 1)-kohdassa sanottu liturgi ei saamaa
— liturgia 37 €
— saama 63 €

Muu jumalanpalvelus 63 €

Kaste 51 €

Avioliittoon vihkiminen 51 €

Hautaan siunaaminen ja muistotilaisuus 72 €

Rippikoulutunti 39 €

— kaksoistunti 48 €

Päivystäminen virastossa ja muu

virastotyö, 1 tunti 17 €

Yhteensä enintään 166 euroa vuorokaudessa.

2 mom.

Toimituspalkkiota maksetaan kanttorille:

Sunnuntain ja kirkollisen juhlapäivän

pääjumalanpalvelus 76 €

Muu jumalanpalvelus 63 €

Kaste 51 €

Avioliittoon vihkiminen 51 €

Hautaan siunaaminen ja muistotilaisuus 72 €

Rippikoulutunti 39 €

— kaksoistunti 48 €

Kuoro- tai orkesteriharjoitus, 1 tunti 38 €

— seuraavat tunnit kukin 17 €

Yhteensä enintään 150 euroa vuorokaudessa.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Mikäli toimituksen suorittaja ei osallistu muistotilaisuuteen tai sitä ei järjestetä, palkkiota vähennetään 21 €.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Samaan yhteistalouteen kuuluvan seurakunnan palveluksessa olevalle suoritettava palkkio voi olla enintään 50 % tässä pykälässä sanotuista palkkioista.

Soveltamisohje:

Toimitusten hinnoittelu kattaa toimituksen valmistelun mahdollisine etukäteiskeskusteluineen ja harjoituksineen, itse toimituksen sekä mahdollisen muun toimituksen jälkei-

seen juhlaan osallistumisen. Kirkkojärjestyksessä seurakunnan pääjumalanpalveluksesta käytetään nimeä päiväjumalanpalvelus (KJ 2:2 - 3).

Kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto tai ohjesäännössä määrätty muu hallintolin päättää toimituspalkkioiden suuruudesta hyväksyessään suositussopimuksen. Papin palkkio on tarkoitettu vähintään teologian maisterin tutkinnon ja kanttorin palkkio vähintään alimman asteen kanttorin tutkinnon suorittaneelle. Tämä suositussopimus ei koske sanottua alemman kelpoisuuden omaavia toimituksen suorittajia. Heidän palkkionsa on määriteltävä erikseen.

Saman seurakuntayhtymän (sekä täydellisesti että osittaisessa yhteistaloudessa olevien) seurakuntien palveluksessa oleville maksettavista palkkioista on päätettävä myös erikseen. Heille voidaan päättää maksaa enintään puolet tämän suosituksen mukaisesta palkkiosta.

3 § Matkakustannukset

Toimituksen suorittajalle voidaan korvata kohtuulliset matkakustannukset. Korvauksen suuruus määräytyy kirkon yleisen virkaehtosopimuksen matkakustannusten korvauksia koskevien määräysten mukaan.

4 § Lasku

Toimituspalkkio ja mahdollinen korvaus matkakustannuksista maksetaan kirjallisen laskun perusteella. Lasku on esitettävä seurakunnalle kahden kuukauden kuluessa toimituksen suorittamisesta.

5 § Voimassaolo

Tämä suositussopimus on voimassa 1.7.2002 lukien 30.4.2004 saakka. Tämän jälkeen sopimus on voimassa vuoden kerrallaan, jollei allekirjoittanut osapuoli irtisano sitä kirjallisesti vähintään kuusi viikkoa ennen sopimuskauden tai jatkovuoden päättymistä.

Helsingissä 4. päivänä kesäkuuta 2002

KIRKON SOPIMUSVALTUUSKUNTA
AKAVA-JS R.Y.
SEURAKUNTIEN VIRAN- JA TOIMENHALTIJAIN LIITTO SVTL R.Y.

Muutosten keskellä

Diakoniatyöntekijöiden Liiton valtuuskunnan kevätkokouksen yhteydessä pidetyssä seminaarissa oli perehdytystä diakoniatyön kiemuroihin ammatiliiton näkökulmasta. Seminaarissa otettiin tuntumaa AKAVA-yhteisöön järjestöpäällikkö Jarmo Nurmion opastuksella, perehdyimme virkarakennekomitean tämänhetkiseen ehdotukseen kirkon virasta tulevaisuudessa komitean sihteerin Matti Revon alustuksen pohjalta ja sopimusjohtaja Risto Voipio mietti kanssamme, onko työmies palkkansa ansainnut. Jäin seminaarin jälkeenkin miettimään, onko työmies palkkansa ansainnut ja mihin oikein olemmekaan menossa ja millä hinnalla. Toimenkuva diakoniatyössä on vuosi vuodelta laajentunut ja viikonlopputyöt lisääntyneet, mutta palkka on aina ja pysyvästi samalla tasolla. Valtuuskunta evästikin strategiatyöskentelyssään liittoa asettamaan painopisteen tulevana vuosina mm toimenkuvan selkiyttämiseen ja ammatilliseen edunvalvontaan, joista varmasti keskeisimpiä ovat palkkaedunvalvonta ja työaikalakysymykset.

Diakoniatyöntekijöiden jatkokoulutuksen järjestäminen ei ole liiton asia, mutta koulutuksen tarve on todellisuutta. Uudet tehtävät näyttävät tulevan käytäntöön ensin ja koulutus vasta joskus myöhemmin. Muutos vaikuttaa uhkaavalta kun ei ole varustautunut uuteen, olemmehan kyllä oppivaa väkeä, mutta rajansa kaikella. Työn sisällön ja uusien tehtävien myötä ihminen tarvitsee siirtymäajan, jolloin hankitaan lisäkoulutusta eikä vielä toteuteta muutosta. Emme halua olla purnaavia jarruja muutoksessa, mutta ennen kuin asetetaan uusia tehtäviä entisten lisäksi, tulisi keskustella diakoniatyön luon-

teesta, resursseista ja priorisoinneista. Mielestäni jatkossakin diakoniatyön tulee painottua karitatiiviseen diakoniaan, muut asiat ovat työn lisämausteita.

Useimmat muutokset, jotka kirkossa ovat kohdistuneet diakoniatyöntekijöidenkin toimenkuvaan, ovat olleet varmaankin aivan paikallaan ja ajan hengen mukaisia. Jos virkaresurssit pysyvät nykyisenkaltaisena jokainen muutos rapauttaa karitatiivista diakoniaa jostain suunnasta. Tämä on yksi niistä ristiriidoista diakoniatyössä, jotka pahimmillaan altistavat työntekijän uupumiseen. Paitsi diakoniatyöntekijään, muutokset vaikuttavat työn kohteena oleviin ihmisiin, siihen työhön, mitä tehdään ihmisten arjessa. Arjen työ tehdään niiden ihmisten parissa, joiden on vaikea saada tarvettaan julkisuuteen. Meidän tehtäväksemme jää puolustaa työmme priorisointia kaikkein heikoimmassa asemassa olevien eduksi.

Suurena ilonaiheenani valtuuskunnan kokouksessa oli valiokuntiin jakautumisesta syntynyt patti-ilanne. Valtuuskunnan jäsenistä löytyy särmää puolustaa ja perustella, joten toivoa on. Jakautuminen valiokuntiin saatiin ratkaistua neuvotteluilla ja neuvottelutauolla. Aikaisemmin on aina löytynyt joku, joka suostuu muuttamaan valintaansa siten, että valiokuntiin tulee jokaiseen riittävä määrä valtuuskunnan jäseniä. Sinänsä pieni juttu, mutta ehkäpä väläys kulttuurinmuutoksesta. Diakoniatyöntekijä ei välttämättä aina olekaan se kaikkeen suostuva ja tahtotilastaan ilmoiva henkilö. Meissä piilee särmää.

TYÖN MONIPUOLISUUS on ehdottomasti työmme rikkaus, vaikka sitä ei aina itse huomaa kun siihen on niin tottunut. Taannoin tapasin yhdessä verkostokokouksessa yhteistyökumppanini psykiatriselta poliklinikalta ja muutamia muita yhteistyökumppaneita. Olin tulossa pyykkisavotasta, jossa olimme työkavereiden kanssa pesseet pääsiäisnäytelmän esiintymisasuja koko aamupäivän. Menin savotasta suoraan kokoukseen. Kokouksen alussa päivän kuulumisia vaihtaessamme kerroin pyykkipäivästä. Psykiatrisen klinikan hoitaja sanoi olevansa tosi kateellinen kun meillä on niin monenkirjava toimenkuva, hän olisi kuulemma mielellään välillä pesemässä pyykkiä ja samalla tuulettamassa pään sisusta. Täytyi myöntää, että meilläkin oli vuoden mukavimpia työpäiviä pyykkillä, tämä oli ensimmäinen ja viimeinen pyykkipäivä tänä vuonna. Pyykkipäivän teema taisi olla »Arkihuolesi kaikki heitä».

SUOMEN KIRKKO SEKSUAALISEN MURROKSEN VUOSINA 1944–2002

Viimeksi kuluneet kuusi vuosikymmentä, aika toisen maailmansodan päättymisen jälkeen, ovat merkinneet Suomen evankelis-luterilaisen kirkon elämässä poikkeuksellisen syvää murroskautta, jossa prosessin varsinaisesti on pannut liikkeelle seksuaalisen käytännön ja katsomusten muuttuminen. Lähtökohtana on ollut kaikille kristillisille kirkkoille yhteinen jo vuosituhantinen seksuaaliopetus, jota meidän oloisamme vielä vahvisti vallitsevan maalaisyhteiskunnan vanhoillinen ja jyrkän patriarkallinen perinne. Synti oli erittäin vakavasti otettava asia ja sen torjunnassa päähuomio kohdistui usein seksuaalisten lankeemusten välttämiseen, jopa siinä määrin, että siveellinen puhtaus usein rajattiin erityisesti kuuden kaskyn piiriin. Kun kirkon keskeisenä tehtävänä samalla pidettiin kansan moraalista kasvattamista ja sen »siveellisen vaelluksen» valvomista, myös seurakuntalaisten katset kohdistuivat ensisijaisesti seksuaalielämän ylitsekäymisiin.

Sotien jälkeinen yhteiskunnallinen ja katsomuksellinen murros maassamme kohdistui erityisen voimakkaana juuri seksuaalisen käyttäytymisen ja seksuaalisten arvostusten alueelle. Kukaan ei myöskään voi sanoa, että muutos olisi jäänyt kirkolta huomaamatta. Ajan merkit kyllä nähtiin ja uuteen tilanteeseen myös pyrittiin vastaamaan. Vaikeisiin ongelmiin ei kuitenkaan ollut yksinkertaisia ja yksiselitteisiä vastauksia ja niin ratkaisuja lähdettiin tilanteiden muuttuessa etsimään eri tahoilta. Olenaista oli, että kirkko ei missään vaiheessa jättänyt ajopuiksi ja siten antautunut muutoksen edessä, vaan lähti nopeasti etsimään muuttuneen tilanteen edellyttämiä ratkaisuja, mikä merkitsi sekä ennakkoluulotonta uutta ajattelua että samalla sen pohtimista, mistä perusteista ei sopinut lähteä tinkimään. Väistämätöntä oli, että vastaukset eivät aina olleet kovin lähellä toisiaan ja että ratkaisua edelsivät usein ankarat kiistat. Lopulta kuitenkin kirkon sisäisen painiskelun tuloksena syntyi joko hyväksyttävä kompromissi tai ainakin siedettävä tapa elää yhdessä.

Sotien jälkeen kiisteltiin siten Suomen kirkossa 1. avioerosta ja eronneiden vihkimisestä, 2. naisen pääsystä pappisvirkaan, 3. avioliitosta ja kummien kelpoisuudesta, ja viimeksi 4. homoseksuaalisuudesta ja parisuhteiden rekisteröinnistä.

AVIOERO JA ERONNEIDEN VIHKIMINEN

Sotiemme seurauksena ja välittömästi sen jälkeen tapahtunut avioerojen suuri lisääntyminen pani hälytyskellot heti kirkossa soimaan. Sielunhoito ei näyttänyt korjaavan tilannetta riittävän tehokkaasti. Vallitseva avioliittolainsäädäntö myönsi jokaiselle laillisesti eronneelle oikeuden solmia uusi avioliitto, mikä samalla toi virassa oleville papeille vihkimisvelvollisuuden. Nyt kuului avioliittolainsäädäntö maallisen vallan piiriin. Asiaan ei kirkko muuten voinut puuttua, heräsi epäkohdasta kärsivien pappien keskuudessa ajatus, että kirkko voisi näkyvästi protestoida kieltäytymällä vihkimästä avioeron saaneita uuteen avioliittoon.

Asia otettiin esille heti ensimmäisessä sotien jälkeisessä kirkolliskokouksessa 1948. Käsittelyn pohjana oli kirkkolakikomitean kirkkolakiin ehdottama uusi momentti: »Avioeron saanutta henkilöä, jonka edellinen aviopuoliso on elossa, voi pappi omantunnon syistä kieltäytyä vihkimästä ja hänen siviiliavioliittoaan siunaamasta»

Asiasta vallitseva erimielisyys ilmeni jo lähetekeskustelussa. Sen avasi Osmo Tiililä, joka piti onnettomana jo sitä, että kirkko vihki Jumalan sanalla avioliittoon henkilöitä, jotka ovat sitä ennen olleet sukupuoliyhteydessä monenkin kanssa, ja perusteli kantaansa, että avioliiton konstitui varsinaisesti sukupuoliakti eikä yhteiskunnallinen sopimus. Kirkon on siten kieltäydyttävä yksiselitteisesti vihkimästä eronneita. Samaa suosittelee myös Martti Simojoki: »Uskollisena Jumalan Sanalle kirkko ei näin ollen voi vihkiä ketään eron saanutta hänen puolisonsa eläessä uuteen avioliittoon.» Perusteluksi hänelle riitti Jeesuksen varsin yksiselitteinen ohje Mt. 19:8.

Kaikkien omatunto ei kuitenkaan ollut yhtä selkeä. Paavo Virkkunen totesi yksikantaan, ettei hän ollut siinä onnellisessa asemassa, että voisi suoraviivaisesti sanoa, mikä on Jumalan eittämätön tahto eronneiden vihkimisasiassa. L. P. Tapaninen puolestaan katsoi lainmuutoksen johtavan vain entistä pahempiin ristiriitoihin, jos kirkon jäsenet jaetaan tässä kohdin kahteen ryhmään, mutta vastaavaa erottelua ei tehdä ehtoollispyödyssä: »On mielestäni edessämme vain kaksi mahdollisuutta: joko kirkko menettelee samoin kuin tähän saakka

taikka jättää vihkimisen kokonaan siviiliviranomaisten asiaksi.»

Kokous hyväksyi lopulta kompromissiesityksen: »Avioeron saanutta henkilöä, jonka edellinen aviopuoliso on elossa, älköön vihittäkö kirkolliseen avioliittoon älköönkä hänen avioliittoaan siunattako, jolle pappi katso siihen olevan erittäin painavia syitä.» Lainmuutokseen tämäkään esitys ei johtanut, sillä Tasavallan Presidentti J. K. Paasikivi katsoi valtioneuvoston esittelystä 23.4.1949 asian kaipaavan vielä harhintaa ja jätti sen raukeamaan.

Vanha valtiomies halusi ilmeisesti säästää kirkkoa sen edustajien uskonnollisessa innossaan tekemän päätöksen seuraamuksista. Kun tietää, miten arvoasta Paasikivi presidenttinä suhtautui piispiin joskaan ei aina sen liian innokkai-siin pappeihin — on syytä olettaa, ettei hän tehnyt päätöstään piispoja kuulematta. Perimätiedossa on arveltu, että ajatuksen isä olisi ollut arkkipiispa Aleksi Lehtonen, mutta oletus ei ole dokumentoitavissa.

Epäkohdaksi koettu tilanne jäi edelleen hiertämään kirkkoa. Seuraavaan kirkolliskokoukseen vuonna 1953 laajennettu piispainkokous toi uuden ehdotuksen, joka pyrki ratkaisuun laajentamalla papin omantunnonvapautta. Ehdotus kuului nyt: »Avioeron saanutta henkilöä, jonka edellinen aviopuoliso on elossa, voi pappi omantunnonsyistä kieltäytyä vihkimästä ja hänen siviilivioliittoaan siunaamasta.» Kompromissi ei ymmärrettävästi tyydyttänyt kumpaakaan kiistan osapuolta. Osmo Tiililä vaati taas kirkkoa pitämään tinkimättä kiinni Jumalan sanasta. Hänelle vastasi taaskin L. P. Tapainen. Tässä asiassa ei riittä, että kirkko tekee asiassa vaikka kuinka selvän kielteisen päätöksen:

»Kirkko ehkä voi tuntea, niin kuin professori Tiililä sanoo, sisäistä ja suurta tyydytystä ja turvallisuutta, jos se tekee tässä päätöksen, mikä tehtiin viime kirkolliskokouksessa. Kuitenkin luulen, ettei kirkko voi tähän suureen turvallisuuden tunteeseen vajota niin syvälle, ettei se huomaisi, että vaikka 'selvä ääni' on annettu ja asia laissa ratkaistu, ihminen kuitenkin jää tänne olemaan. Lakiteksti olisi valmis, mutta mitenkä on ihmisen laita, jota lakiteksti koskee. Ihminen jää ja voi olla mahdollista, että hän jää kirkkoon.» Ihmisten hoitamisestahan tässäkin varsinaisesti on kysymys. Asiaa ei muuta, että asianomaiset voivat mennä siviilivioliittoon, sillä tunnustaahan kirkko siviilivioliitonkin. Jää jäljelle kysymys, millä edellytyksillä kirkko antaa eronneille synninpäästön, joka on sen kaikkein tärkein katuville osoittama palvelus. Jos kirkko pitää Tiililän tavoin uutta avioliittoa huoruutena, »antaako se synninpäästön vain siinä tapauksessa, että uusi avioliitto, johon hän on mennyt,

»Ensimmäisessä isossa konfliktissa ilmenivät kaikki ne elementit, jotka sitten toistuivat seuraavien kiistojen yhteydessä: kirkon vakiintunut perinne, selkeä yksittäinen Raamatun sana, epätyydyttävänä koettu maallinen laki ja yhteiskunnan nopea muuttuminen.»

puretaan». Jos tälle tielle mennään, joudutaan muuttamaan koko kirkkolaki, eikä vain sen yksi pykälä. Jyrkät kiellot, joissa ei oteta huomioon ihmiselämän moninaisuutta, johtavat siten umpikujaan, puhuja totesi.

Ratkaisua ei tämä kirkolliskokous löytänyt, vaan valiokunnan vesitettykin esitys kaatui määräenemmistön puutteeseen. Tämän jälkeen asia jäi yksittäisten pappien omantunnon asiaksi. Papiston keskinäinen solidaarisuus riitti siihen, että virkaveljet hoitivat sellaiset vihkitoitukset, joista omantunnonarka kieltäytyi. Jopa arkkipiispa Martti Simojoki

teki tämän palveluksen pariskunnalle, joka oman pappinsa torjunnasta pahentuneena kääntyi hiippakuntansa piispan puoleen oikeutta saadakseen. Luullisesti asia rauhoittui vasta sen jälkeen, kun riittävän monet nuoret pappismiehet olivat vanhoina rovasteina kokeneet omien lastensa avioeron tuskat ja uuden kumppanin löytämisen lahjan.

On myös syytä todeta, miten kuvatussa ensimmäisessä isossa konfliktissa ilmenevät kaikki ne elementit, jotka sitten toistuivat seuraavien kiistojen yhteydessä: kirkon vakiintunut perinne, selkeä yksittäinen Raamatun sana, epätyydyttävänä koettu maallinen laki ja yhteiskunnan nopea muuttuminen. Samassa jännitekentässä kirkko joutui seuraavina vuosina tulevatkin ongelmansa ratkaisemaan.

NAISEN HYVÄKSYMINEN PAPPISVIRKAAN

Apostolien ajoista lähtien kirkko oli hyväksynyt seurakuntien johtajiksi ja papeiksi yksinomaan miehiä. Martti Lutherin alulle panema uskonpuhdistus ei tuonut tässä asiassa mitään muutosta. 1800-luvun lopulta lähtien tämä järjestys alettiin kuitenkin asettaa protestanttisissa kirkoissa ja ekumeenisessa liikkeessä kyseenalaiseksi. Suomessa asia tuli ajankohtaiseksi sen jälkeen, kun itsenäistymisen jälkeen yhä useammat naiset suorittivat teologisessa tiedekunnassa saman virkatutkinnon, joka antoi miehille oikeuden pappisvirkaan. Tämä kelpuutti naisen oppikoulun uskonnonlehtoriksi. Eräät seurakunnat kutsuivat heitä myös työhön naisten ja nuorison parissa. Vuonna 1953 kirkolliskokous päättikin ehdottaa erityisviran luomista teologisen loppututkinnon suorittaneille naisille, mikä viran rajauksesta syntyneiden erimielisyyksien vuoksi toteutui kuitenkin vasta kymmenen vuotta myöhemmin, jolloin perustettiin pappisvirasta erillinen lehtorin virka. Samalla kirkolliskokous torjui pappisviran avaamisen myös naisille. Asia ei kuitenkaan unohtunut, varsinkin kun muut pohjoismaiset luterilaiset kirkot toinen toisensa jälkeen hyväksyivät naisen pääsyn papiksi.

Kiistan ydin oli koko ajan siinä, salliiko Jumalan

sana naisen vihkimisen papiksi. Keskustelun edistyessä alkoi perinteinen raamatuntulkinta näyttää yhä oudommalta. Vetoaminen yksittäisiin raamatunkohtiin puri yhä vähemmän ja sen asemesta alettiin painottaa Uudessa testamentissa selvästi ilmenevää miehen ja naisen tasa-arvoa. Keskustelua käytiin kiivaasti ja pitkään, mutta suunta oli selvä. Vuoden 1976 kirkolliskokous katsoi äänin 70–33, että naispappuus oli sopusuunnassa kirkon uskon ja opin kanssa, mutta uudistus raukesi kirkokolain muutoksen edellyttämän kolmen neljäsosan enemmistön puutteesta. Vielä seuraavassa äänestyksessä 1984 määräenemmistö jäi muutaman äänen päähän, mutta naispappuus hyväksyttiin lopullisesti vuonna 1986 äänin 87–21. Ensimmäiset naiset vihittiin Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pappisvirkaan vuonna 1988.

Näin kysymys ratkaistiin Suomessa kirkon sisäisen keskustelun avulla. Ruotsissa uudistus vietiin päätökseen huomattavasti nopeammin, mikä oli vaatinut varsin voimakkaan poliittisen painostuksen. Hidas eteneminen osoittautui lopulta Suomen kirkolle edulliseksi. Asia hyväksyttiin vasta silloin, kun kirkon selvä enemmistö oli siihen kypsä. Näin se ei myöskään jättänyt yhtä syviä arpia kuin läntisessä sisarkirkossamme. Ketään ei vaadittu luopumaan vakauksestaan, mutta uusi järjestys oli tunnustettava. Naispappeuden vastustajillekin hulttiin jättää kirkossa tilaa siten, että he saattoivat pidettyä sellaisista tehtävistä, jotka he katsoivat mahdottomiksi. Kirkon virassa olevien solidaarisuus kesti senkin, että vanhan järjestyksen mukaan virkaansa vihitty piispa saattoi eläkkeelle astumiseensa asti kieltäytyä vihkimästä naisia papiksi. Toki hän joutui tuomiokapitulissa vahvistamaan laillisesti virkaansa valittujen naispappien virkamääräykset. Vaikka jyrkimmät vanhakantaiset kieltäytyvät edelleen hyväksymästä pappisvirkaan vihittyjen virkasisäartensa pappeutta, tietty modus vivendi on kuitenkin löytynyt.

AVOLIITTO JA KUMMIEN KELPOISUUS

Kahdeksankymmentäluvun alussa avoliittojen asemasta syntynyt kiista ei herättänyt samanlaista huomiota kuin molemman edellä mainitut, koska se ei edellyttänyt muutoksia kirkolliseen eikä yhteiskunnalliseen lainsäädäntöön. Nuoren polven keskuudessa tapahtunut seksuaalinen vapautuminen oli jo seitsemänkymmentäluvun lopulla johtanut siihen, että kumppanit yleisesti muuttivat asumaan yhteen, eli perustivat niin sanotun avoliiton. Nuoret eivät yksinkertaisesti halunneet odottaa ja katsoivat myös, että pysyvä sitoutuminen oli viisaampaa suorittaa vasta sen jälkeen, kun kumppanit olivat oppineet hyvin tuntemaan toisensa. Varsin laajalti myös vanhempien sukupolvi nimenomaan asutuskeskuksissa hyväksyi sen asianmukaisena. Vanha käsitys, josta kirkko edelleenkin piti kiinni, että seksi kuului vasta

avoliittoon, näytti monista kovin vanhanaikaiselta.

Käytännössä kysymyksen kanssa joutui painiskelemaan lähinnä kirkon perheasiainneuvonta, jossa painotettiin sitä, että parisuhteen kehittyessä oli joka tapauksessa pyrittävä lailliseen avoliittoon, ja toisaalta sitä, että vanhempien oli jo lastenkin parhaan vuoksi säilytettävä hyvät suhteet omille teilleen lähteneisiin nuoriinsa. Itse tilanteeseen ei kirkko juuri pystynyt vaikuttamaan. Kirkolliskokouksessa esitetyt vaatimukset, että avoliiton asemasta kirkon olisi puhuttava avosuhteesta, tuskin saivat aikaan edes parempaa omaatuntoa. Muuta kuin pahaa mieltä ei myöskään liene aiheuttanut joidenkin pappien omaksuma käytäntö, että seurakunnallisissa kastetilaisuuksissa avoparien lapset hoidettiin omana ryhmänään, jolloin kastepuheeseen saattoi sisällyttää lapsen vanhemmille sopiva kehoitus toteiseen parannukseen.

Tässä tilanteessa syntyi Paavalin synodin piirissä oivallus, että kummien kelpoisuuden arviointi tarjosi mahdollisuuden esittää kirkon avoin protesti yleistyvää avoliittotapaa vastaan. Protestin esittäjäksi ryhtyi muuan juuri virkaansa astunut nuori pappi. Ensimmäisessä kastetilaisuudessaan hän totesi molempien lastaan kasteelle tuovien äitien elävän avoliitossa ja kummiehdokkaita kuulustellessaan käsitti heidänkin tilanteensa samaksi. Tällöin hän vaati kummien vaihtamista nuhteettomiin, mikä ison riidan jälkeen tapahtuikin.

Asiasta syntyi julkinen kohu, jota puitiin aluksi paikallisissa ja sitten valtakunnallisessakin lehdistössä. Kun asiassa valitettiin tuomiokapituliin, se totesi että pyrkimys painottaa kummeille asetettavia vaatimuksia oli sinänsä kiitettävä, mutta papin menettelytapa ei ollut asianmukainen. Kirkkolaki tunsikin kyllä mahdollisuuden evätä oikeus toimia kummina, mutta se ei ollut yksittäisen papin harkinnassa, vaan edellytti kirkkoherran ja kirkkoneuvoston yhteistä päätöstä. Päätöksessään kapituli otti huomioon asianomaisen papin kokemattomuuden eikä halunnut varsinaisesti rangaista häntä vaan tyytyi antamaan hänelle huomautuksen.

»Avokummikiistan» saaman kohtuuttoman huomion vuoksi katsoin tarpeelliseksi neuvotella asiasta muiden piispojen kanssa. Tämän jälkeen laadin huhtikuussa 1980 arkkihiippakunnalle asiaa koskevan kiertokirjeen, jonka päätin seuraaviin yleisiin ohjeisiin:

»Sielunhoidon ja kirkkokurin selkeässä erottamisessa toisistaan piilee syvä viisaus. Oikean kristillisen elämäntavan neuvomisessa kovuus ja jyrkkyys auttavat useimmiten varsin vähän. Paljon parempi keino on rakkaudessa tapahtuva neuvonta ja ymmärtäväinen puhuttelu. Kasteen ollessa kyseessä tähän tarjoaa parhaan tilaisuuden ennen kastetöimitusta lapsen vanhempien kanssa suoritettu keskustelu, josta on syytä pyrkiä tekemään yleinen tapa. Keitä vanhemmat keskustelun jälkeen kummeiksi kutsuvat, on syytä jättää heidän ratkaista-

»Tämän päivän kirkko näkee rakkauden ja uskollisuuden keskeisiksi ohjeiksi, joiden mukaan se arvostelee kaikkea kahden ihmisen välistä yhteiselämää.»

vakseen. Kastava pappi valvokoon, että kummit ovat luterilaisen kirkon konfirmoituja jäseniä, mutta hän tuskin voi asettua kummien siveellisen vaelluksen tuomariksi.»

Tähän ratkaisuun päättyi asiallisesti arkkihiippakunnassa syntynyt kummien kelpoisuudesta syntynyt kiista. Edellä hahmottelemiani periaatteita ei sittemmin ole muuallakaan kirkossamme asetettu kyseenalaisiksi.

Mitä itse pääasiaan tulee, kirkko pitää edelleen elinikäistä yhden miehen ja yhden naisen välistä, laillisesti solmittua avioliittoa tavoiteltavana normina, jota se myös johdonmukaisesti suosittelee opetuksessaan. Kirkkokurista tämän ihanteen toteuttamiseksi kirkko sen sijaan on käytännössä luopunut. Tuskin erehdyn, kun arvelen, että tämän päivän kirkko näkee rakkauden ja uskollisuuden keskeisiksi ohjeiksi, joiden mukaan se arvostelee kaikkea kahden ihmisen välistä yhteiselämää.

HOMOSEKSUAALISUUS JA PARISUHDE

Kristillisessä kirkossa samoin kuin yleensä eurooppalaisessa yhteiskunnassa homoseksuaalisuus on aikaisemmin nähty selkeästi kiellettyinä asiana, syntinä, jopa rangaistavana tekona. Homoseksuaalisten tekojen rangaistavuus poistettiin Suomen rikoslaita niin myöhään kuin vuonna 1971. Tämän jälkeen ilmiötä käsiteltiin lähinnä sairautena, kunnes se poistettiin myös sairauksien luokittelusta.

Muutokseen on ollut syynä toisaalta entistä syvempi ja perusteellisempi tieto inhimillisen seksuaalisuuden luonteesta ja moninaisuudesta, toisaalta kaikkialla lisääntynyt tavitsevuus. Tämä on saanut myös Suomen kirkon tarkistamaan perinteistä torjuvaa ellei suorastaan tuomitsevaa suhtautumistaan homoseksuaalisuuteen.

Homoja ja lesboja on ollut Suomen yhteiskunnassa ja Suomen seurakunnissa aina. Niin kauan kuin yhteiskunta ja kirkko tuomitsivat jyrkästi tämän poikkeavuuden, heillä ei ollut muuta mahdollisuutta kuin peitellä tätä erityispiirrettään ja mukautua enemmistön tapoihin ja arvostuksiin. Keskustelu ei juuri ollut mahdollista, koska se olisi merkinnyt sellaisten salassa pidettävien asioiden paljastumista, jotka olisivat tehneet poikkeavien yksilöiden turvallisuuden uhanalaiseksi. Tämän seurauksena nykyinen vanha polvi ei useinkaan tiennyt paljoakaan keskuudessaan elävien homojen ja lesbojen todellisuudesta.

Viimeksi kuluneiden vuosikymmenien aikana Suomen yhteiskunnan ilmapiiri on merkittävästi vapautunut. Sen seuraamuksena eduskunta on hyväksynyt lain parisuhteiden rekisteröimisestä, joka antaa samaa sukupuolta oleville kumppaneille mah-

dollisuuden saada lähimmäksi omaisekseen henkilön, josta on tullut hänen lähin ystävänsä. Tällöin yhteinen koti ja omaisuus periytyvät asuin-kumppanille. Myös sairauden kohdattaessa hän on lähin asianomainen. Rekisteröity parisuhde antaa siten osapuolille samat oikeudet kuin avioliittokin. Samalla laki kuitenkin myös erottaa toisistaan selvästi mainitut liittot.

Laki astui voimaan kuluvan vuoden alussa ja samalla alkoi myös kirkon sisällä keskustelu, miten sen on toimittava uudessa tilanteessa. Alusta alkaen nousi avainkysymykseksi kirkon suhtautuminen homoseksuaalisuuteen. Kun useimmissa tapauksissa, vaikkakaan ei välttämättä, rekisteröinnin perustana on asianomaisten seksuaalinen kiintymys, kirkko joutuu ottamaan arvioinnissaan myös tämän asian huomioon.

Kuten edellä on todettu, kirkon suhtautuminen on perinteisesti ollut varsin kielteinen. Selvintä tuomio on Vanhassa testamentissa, missä tällaisen poikkeavuuden yleisesti katsotaan ansaitsevan kuoleman. Vanha testamentti soveltuu kuitenkin hyvin huonosti ja erityisesti seksuaalikäytöksissä kristilliselle kirkolle yleiseksi moraali-ohjeeksi. Se tarkastelee nimittäin seksuaalisuutta kokonaisuudessaan yksipuolisesti miehen vallan ja suvun omaisuuden säilymisen näkökulmasta. Niinpä orjattaren käyttö lapsen synnyttämiseen sekä moniavioisuus nähdään luonnollisina järjestelyinä. Keskeytetystä yhdynnästä rangaistaan kuolemalla ja lapsen syntymän katsotaan saastuttavan äidin tavalla, mikä edellyttää erityisen puhdistautumisen. Tästä ilmapiiristä tuskin löytyy yleispäteviä ohjeita myöskään normaalista poikkeavan seksuaalisen käyttäytymisen yleispätevään arviointiin.

Uuden testamentin poikkeavaa seksuaalisuutta koskeviin kannanottoihin kirkon on sen sijaan syytä jatkuvasti kiinnittää huomiota. Varoittaessaan kristillisiä seurakuntia ympäristön synneistä apostoli Paavali selostaa laajalti kohtaamaansa homoseksuaalista käyttäytymistä, mistä hän löytää paljon moitittavaa. Nämä varoitukset on edelleen otettava yhtä vakavasti kuin apostolin puheet aviirikoksen synnillisyydestä ja aviollisen uskollisuuden välttämättömyydestä.

Kysymys on nyt, koskeeko apostolin homoseksuaalisuuteen kohdistama varoitus myös sellaisia parisuhteita, joista puheena olevassa asiassa on kysymys. Tänä päivänä me tiedämme, että homoseksuaalisuus ei ole mikään yhtenäinen ja yhdenmukainen ilmiö, vaan sisältää lukuisia muunnoksia biseksuaalisuudesta selvään homoseksuaalisuuteen. Paavalin opetus tuomitsee nimenomaan omaan nautiskeluun keskittyvän, irrallisia suhteita suosivan ja julkista sitoutumista kaihtavan homoseksuaalisuuden. Tähän kristillinen kirkko voi tänäkin päivänä yhtyä.

Tämä tuomio ei siten lainkaan koske kahden samaa sukupuolta olevan kumppanin kiinteää, uskollista ja julkista parisuhdetta. Tässä yhteydessä on syytä voimakkaasti painottaa sitä, että ainoan keran kun Jeesus mainitsee homoseksuaalit hän antaa heille vain yhden, mutta sitäkin selkeämmän ohjeen: »On sellaisia, jotka äitinsä kohdusta saakka ovat avioon kelpaamattomia, ... ja on niitä, jotka itse, taivasten valtakunnan tähden ovat ottaneet osakseen naimattomuuden. Joka voi valita tämän ratkaisun, valitkoon.» (Mt. 19:12)

Jeesuksen sana on sopusoinnussa nykyisen tietämyksemme kanssa. Keskuudessamme elää monia ihmisiä, joukko, joiden seksuaalinen kiintymys kohdistuu omaan sukupuoleen ja joille avioliitto on tämän vuoksi mahdottomuus. Myös heillä on oikeus läheiseen ja lämpimään ihmissuhteeseen. Uusi parisuhdelaki vahvistaa näin jo olemassa olleen käytännön. Kirkolla ei ole mitään oikeutta eikä syytä kohdistaa epäilyjä siihen hellyyteen ja lämpöön, joka näissä kodeissa vallitsee. Tosiasia, että kiintymys on luonteeltaan homoeroottista, ei tee siihen liittyvää toimintaa Jumalan sanan vastaiseksi eikä synnilliseksi.

Kun kirkolliskokous ensi syksynä tekee päätöksen, miten kirkon tulisi suhtautua uuden lain aiheuttamaan tilanteeseen, mielestäni sen on otettava huomioon seuraavat seikat:

1. On lähdeittävä siitä tosiasista, että homoseksuaalisuudesta vallitsee kirkossa erilaisia käsityksiä. Vuosisatainen perinne on väkevä voima eikä sen uusi tulkinta toteudu kevyesti. Tässä tilanteessa on

välttämätöntä että emme heti lähde epäilemään toistemme vilpittömyyttä. Meidän on pystyttävä sekä kuuntelemaan toisiamme että kunnioittamaan toistemme vakaumusta. Näin päästiin aikanaan eteenpäin myös silloin, kun kirkko kohtasi avioeron, naispappeuden ja avoliiton.

2. On ilmeisesti hyvä, että kirkolliskokous joutuu käsittelemään kahta vastakkaista aloitetta. Näin taataan se, että eri osapuolten käsitykset pääsevät estoitta ilmoille. Kun uskonasioista puhutaan, vakaumuksellista riitelyä ei pidä pelätä. Voi myös toivoa, että kun asioista syksyllä äänestetään, kumpikin puoli voi palata kotiinsa tyytyväisenä, että pahin sentään saatiin torjutuksi.

3. Kirkon laillista järjestystä ei pidä lähteä särkemään. Vaikka itse en näe mitään estettä rekisteröidyn parisuhteen siunaamiselle, virallisiin toimituksiin ei pidä ryhtyä, ennen kuin käsikirjaan on hyväksytty asianmukainen kaava. On parempi odottaa siihen asti, että riittävä enemmistö todella katsoo, että vakinainen parisuhde ei ole Jumalan sanan vastainen järjestely, kuin viedä kiista kirkolliskokouksesta yksittäisiin seurakuntiin ja koteihin.

Eläkepäivinäni olen saanut lohtua ja viisautta Siionin virren säkeestä: »Kuulua nyt kaikki saamme joukkoon Herran johtamaan. Hänpä tietää, milloin kovaa, milloin hiljaa ajetaan.» SV 139: 5

Luulen, että nyt on hiljaa ajamisen aika.

*Kirjoittaja on eläkkeellä oleva
Turun ja Suomen arkkipiispa.*

Papiston päivät 2002

KESKELLÄ KYLÄÄ?

Pappi palvelijana ja vaikuttajana. Finlandia-talo,
Helsinki 15.–16.10.2002

Osallistumismaksu on 75 €. Hinta sisältää materiaalin ja ruokailut.

Pappisliiton jäsenkysely 2002:

HUOMIO PALKKAAN, VAPAA-AIKAAN JA ELÄKEKYSYMYKSIIN

Edunvalvonnassa Pappisliiton jäsenet pitävät tärkeimpinä asioina papiston palkkatason nostamista, työ- ja vapaa-aikajärjestelmän kehittämistä ja vaikuttamista eläkekysymyksiin. Kuvasta 1 näkyy, kuinka suuri osuus jäsenkyselyn vastaajista pitää kutakin kysyttyä asiaa hyvin tai melko tärkeänä.

Kaikkein tärkeimmäksi edunvalvonta-asiaksi nousee papiston palkkatason nostaminen. Tätä pitää hyvin tärkeänä 46 % ja melko tärkeänä 41 % Pappisliiton jäsenistä. Toiseksi tärkeimpänä edunvalvonta-asiana jäsenistö pitää työ- ja vapaa-aika-

järjestelmän kehittämistä. Sitä pitää hyvin tärkeänä 41 % ja melko tärkeänä 44 % vastaajista. Kolmanneksi tärkein kysymys on eläkekysymyksiin vaikuttaminen, jota pitää hyvin tärkeänä 36 % ja melko tärkeänä 55 % vastaajista.

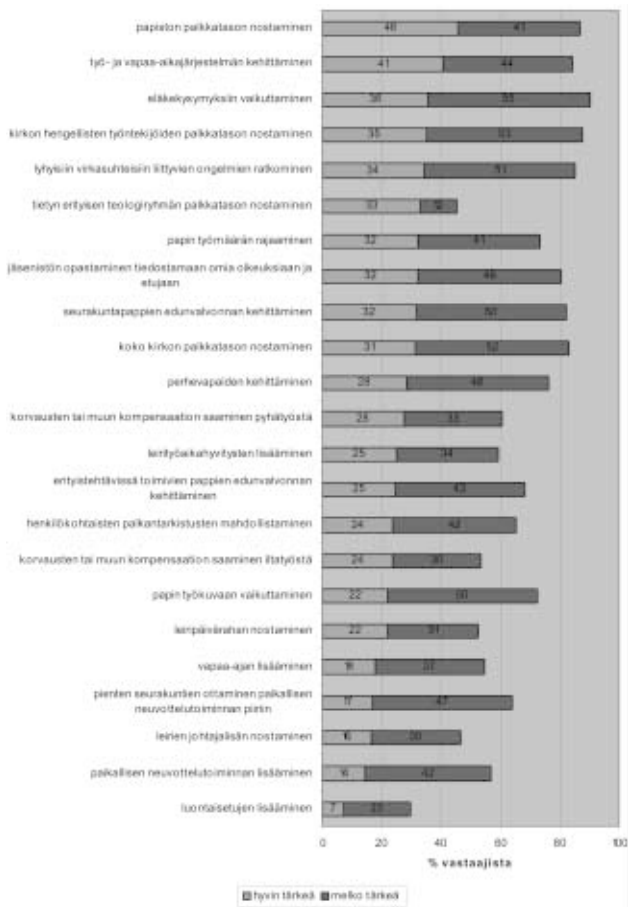
Valtaosa jäsenistä pitää tärkeänä myös seuraavia asioita: kirkon hengellisten työntekijöiden palkkatason nostaminen, lyhyisiin virkasuhteisiin liittyvien ongelmien ratkominen, jäsenistön opastaminen tiedostamaan omia oikeuksiaan tai etujaan, seurakuntapappien edunvalvonnan kehittäminen ja koko kirkon palkkatason nostaminen.

Joka kolmas pappi pitää erittäin tärkeänä jonkin tietyn erityisen teologiryhmän palkkatason nostamista — useimmin juuri sen ryhmän, johon itse kuuluu. Palkkatason nostamista kaipaavia on siten lähes kaikissa ammattiryhmissä aloittelevista papeista suurten seurakuntien kirkkoherroihin.

Vähiten tärkeiksi edunvalvontakysymyksiksi jäävät leirien johtajalisän nostaminen ja luontaiseturjen lisääminen. Näitä pitää tärkeinä vähemmän kuin puolet vastaajista.

PUOLET PAPEISTA
TYTYTYVÄISIÄ PALKKAANSA

Pappisliiton jäsenkyselyn tulosten mukaan 54 % jäsenistä on tyytyväisiä ja 28 % tyytymättömiä työstä saamaansa taloudelliseen korvaukseen.

Kuva 1. Mitä asioita Pappisliiton jäsenet pitävät tärkeinä kehittää Pappisliiton edunvalvonnassa.

Pappisliiton
jäsenkysely 2002

Pappisliiton jäsenkysely toteutettiin valtuuston vaalin yhteydessä tammi-helmikuussa 2002. Vastaukset saatiin yli 1 200 jäseneltä. Kyselyn tavoitteena on antaa Pappisliitolle aineistoa tulevan toiminnan kehittämistä varten. Aineistoa käytetään hyödyksi myös Pappisliiton vision 2003–2006 rakentamisessa. Vastaukset analysoidaan Kirkon tutkimuskeskuksessa Tampereella. Tuloksia raportoidaan Crux-lehden numeroissa 3–5/2002. Tuloksista on valmistumassa noin 40 sivun raportti, joka tulee myös liiton www-sivulle.

Keskimääräistä tyytyväisempiä taloudelliseen korvaukseen ovat lehtorit (69 % tyytyväisiä), kristillisten järjestöjen työntekijät (67 %) ja kirkkohererrat (63 %). Seurakuntapastorit ja kappalaiset ovat yhtä tyytyväisiä kuin Pappisliiton jäsenet keskimäärin.

Taloudelliseen korvaukseen tyytymättömiä ovat seurakuntien ja seurakuntayhtymien erityisvirroissa olevat (51 % tyytymättömiä), perheneuvojat (41 %), sairaalasielunhoitajat (39 %), hiippakun-

nan työntekijät (35 %) ja kirkon keskushallinnon työntekijät (35 %). Monet kokevat, että erityisosaamisen ja -koulutuksen tulisi näkyä palkassa.

Myös siviilisäätö näyttää vaikuttavan tyytyväisyyteen. Tyytymättömiä työstään saamaansa taloudelliseen korvaukseen ovat eronneet. Papin palkka ilmeisesti riittää kohtuulliseen elämään kahden tulonsaajan perheessä, mutta ei välttämättä silloin, jos palkalla pitää joko tulla toimeen yksinhuoltajana tai maksaa elatusmaksuja.

Papisto haluaa kirkkoherran aseman säilyvän vahvana

Pappisliitto on viime vuosina pyrkinyt kiinnittämään huomiota papiston asemaan kirkon hallinnossa. Myös siihen liittyvistä kysymyksistä haluttiin tietää liiton jäsenten mielipiteet.

Kolme neljäsosaa vastaajista pitää tärkeänä, että Pappisliitto puolustaa kirkkoherran nykyistä asemaa kirkkoneuvoston (yhtymissä seurakuntaneuvoston) puheenjohtajana. Kirkkoherroista 73 %, kappalaisista 45 % ja seurakuntapastoreista 37 % pitää tätä erittäin tärkeänä.

Kaksi kolmasosaa vastaajista pitää tärkeänä säädösten muuttamista siten, että kirkkoherra todettaisiin selkeästi talouspäällikön tai muun vastaavan viranhaltijan esimieheksi. Tätä pitää erittäin tärkeänä 45 % kirkkoherroista, 36 % kappalaisista ja 32 % seurakuntapastoreista.

Kirkkoherran vaalitavan muuttaminen kansanvaalista luottamushenkilöiden suorittamaksi vaaliksi ei saa kovin suurta suosiota. Vajaa neljännes papeista pitää tätä tärkeänä. Kirkkoherroista 72 %, kappalaisista 52 % ja seurakuntapastoreista 46 % ei pidä tätä lainkaan tärkeänä.

Kirkkoherran viran muuttaminen määräaikaiseksi jakaa papiston mielipiteet. Ajatusta kannattaa 43 % ja vastustaa 44 % papeista. Kirkkoherroista 15 % on määräaikaistamisen kannalla ja 74 % sitä vastaan. Muu seurakuntapapisto suhtautuu ajatukseen myönteisemmin. Määräaikaistamista kannattaa 47 % ja vastustaa 37 % kappalaisista. Määräaikaistamisen puolella on 49 % ja sitä vastaan 34 % seurakuntapastoreista.

Yli puolet Pappisliiton jäsenistä on sillä kannalla, että suurissa seurakunnissa tulisi olla kirkkoherran apuna varakirkkoherra, suurissa seurakunnissa itse työskentelevistä vielä suurempi osa on tätä mieltä. Kirkkoherroista on varakirkkoherran kannalla 53 %, kappalaisista 60 % ja seurakuntapastoreista 62 %.

KAPPALAISESTA TYÖALAN ESIMIES

Monen vastaajan mielestä pappien edustus seurakunnan hallinnossa on liian ohut ja papeista kirkkoherran asema on liian korostunut. Myös muiden pappien hallinnollista asemaa olisi siis kehitettävä, ja saatava muidenkin pappien ääni kuuluviin esimerkiksi kirkko- ja seurakuntaneuvostoissa. Enemmistö jäsenkyselyn vastaajista pitää tärkeänä, että papille selkeästi nimetään jokin työala vastuualueeksi ja että hän toimii kyseisessä työalan tiimissä ja myös työalan työntekijöiden esimiehenä. Kaksi kolmasosaa vastaajista on sitä mieltä, että kappalaisen tai seurakuntapastorin tulee saada erityiskorvaus, jos hän toimii muiden työntekijöiden esimiehenä.

Selvä enemmistö papeista on sitä mieltä, että vakinaisen papiston irtisanomista tulisi helpottaa. Lähes kolme neljäsosaa vastaajista on sitä mieltä, että seurakunnan tulisi ilmeisessä ongelmatilanteissa saada vakinainen pappi irtisanottua nykyistä helpommin. Tätä mieltä on 71 % kirkkoherroista, 60 % kappalaisista ja 75 % seurakuntapastoreista.

Kirkkohallituksen asiantuntijavirkkojen muuttaminen määräaikaisiksi saa selvästi kannatusta. Muutosta kannattaa 64 % ja vastustaa 15 % vastaajista. Myös kirkon keskushallinnon työntekijät ovat itse useammin määräaikaistamisen puolesta kuin sitä vastaan. Kirkon keskushallinnon työntekijöinä toimivista vastaajista määräaikaistamista kannattaa 45 % ja vastustaa 25 %.

Kaksi kolmasosaa vastaajista pitää tärkeänä kirkolliskokouksen kokoonpanon pitämistä nykyisellään eli sellaisena, jossa papistolla on oma kiintiönsä. Keskustelu kirkolliskokouksen kokoonpanosta käynnistyyne, jos diakonaattiuudistus toteutuu.

Kirjoittaja toimii Tampereella Kirkon tutkimuskeskuksen tutkijana.

POHJOISMAISTA KIRKKOMUSIIKIN JUHLAA KARLSTADISSA

Juhlamessu ja Händelin Halleluja 600 laulajan ja Värmlands Sinfoniettan esittämänä oli loppuhuipennus ensimmäisille Pohjoismaisille kirkkolaulujuhliille 10.–12. 5. Karlstadissa. Ajatus yhteisistä pohjoismaisista kirkkolaulujuhlista oli virinnyt norjalaisten keskuudessa, mutta juhlien varsinaisena toteuttajana oli Sveriges Kyrkosångsförbund.

Vänern-järven pohjoispuolelle Karlstadiin koontui 24 kuoroa Suomesta (Porvoon hiipakunnasta), 9 kuoroa Norjasta ja 32 kuoroa Ruotsista. Jostain syystä Tanska ja Islanti eivät lähettäneet kuoroja. Kielikynnys oli luultavasti suurimpana syynä supisuomalaisen kuorojen osallistumattomuuteen. Suomen Kirkkomusiikkiliitto lähetti kuitenkin kolme edustajaa tutustumaan kuorojuhlaan.

»DU SÅG MIG. — DU ÄR GUD.
JAG ÄR MÄNNISKA.»

Juhlien avajaisiltana esitettiin suomenruotsalaisin voimin Egil Hovlandin suurteos *Du såg mig* Tua Forströmin tekstiin solisteille, kuorolle, puhaltimille ja uruille. Teksti pohjautuu psalmiin 139. Åsa Westerlundin johtamassa kaksoiskuorossa oli lähes kaksisataa laulajaa. Finlands svenska kyrkosångsförbund tilasi teoksen Porvoon kirkkomusiikkijuhlille v. 2000. Laulajat kokivat puhuttelevan tekstin ja kauniin sävelkielen heti omakseen. Säveltäjä Hovland oli Karlstadissa kuulijoiden joukossa ja kiitteli auliisti esiintyjä konsertin päätteeksi. Konsertti oli vahva näytös suomenruotsalaisesta kirkollisesta musiikkikulttuurista. Teoksesta on nykyään myös äänite.

ENNENKUULUMATONTA LAULUA

Juhlien avajaiset Karlstadin tuomiokirkossa olivat virren juhlaa. Sovitukset olivat hyviä, soitinpuolella oli urkujen ohella sinfoniaorkesteri, ja kokeneet kuorolaiset lauloivat monikielisiä ja moniäänisiä satseja suoraan nuoteista. Puheosuudet eli kommentaarit liittyivät tavallista vahvemmin musiikkiin, eräskin kommentaari oli yksin laulettu virsi ilman säestystä.

Yhteisharjoitukset Kongressikeskuksen suuressa salissa tarjosivat uusia elämyksiä. Isäntämaan liiton ylikuoronjohtaja Birgitta Rosenquist-Brorson osoit-

*Karlstadissa huomio kiintyi julistekampanjaan, jolla markkinoitiin kirkollista kuorolaulua. Julisteista välitettiin kuva antoisasta harrastuksesta mukavassa ilmapöyrissä. Kuoroliitto oli myös laatinut pienen opasvihkosen uusille ja kokeneemmillekin kuorolaisille *Mitt i kören* — mitt i kyrkan. Tällaisen oppaan tarve kertoo Ruotsin kirkon uusista tiedotushaasteista maahanmuuton ja sekularisaation keskellä.*

tautui innostavaksi ja ammattitaitoiseksi laulunviritäjäksi. Hän johti myös Händelin Hallelujan juhlamessussa.

Norjalainen säveltäjäurkuri Trond Kverno harjoitti *Missa Orbis Factor* -teoksesta valitut messuosat kuorolle ja orkesterille. Hiukan käheä-ääninen säveltäjä harjoittajana oli monelle kuorolaiselle uusi kokemus.

Suomenruotsalaisten suurkuoro esitti Egil Hovlandin suurteoksen 'Du såg mig' Tua Forsströmin psalmipohjaiseen tekstiin. Säveltäjä Hovland oli Karlstadissa kuulijoiden joukossa ja kiitteli sopraanosolista Gerd Lindéniä ja koko esiintyjäjoukkoa konsertin päätteeksi. Konsertti oli vahva näyttö suomenruotsalaisesta kirkollisesta musiikkikulttuurista.

KIRKOLLINEN KUOROLAULU ON MONEN TAHON YHTEISTYÖTÄ

Karlstadin kokoontuminen osoitti, että kirkollinen laulu on Pohjoismaissa monen tahon yhteinen yritys. Esimerkiksi Ruotsin kirkkolaululiiton jäseninä on kuorolaisten, kirkkomuusikoiden ja pappien lisäksi myös kirkkomusiikista kiinnostuneita. Suunnittelupalaverissa istui kirkkomuusikoiden ohella Skaran piispa Lönnermark ja useita pappeja sekä kuoro-organisaatioiden johdossa olevia opettajia. Kirkkomuusikoita oli kokouksessa varsin vähän. Ahvenanmaalainen pappi ja Åbo Akademin dosentti Roger Syrén, musiikkisihteeri Birgitta Sarelin ja ylikuoronjohtaja Åsa Westerlund edustivat kokouksessa suomenruotsalaista kirkkomusiikkiliittoa.

JULISTEET JA JULKAISUT UUTTA KUOROIMAGOA LUOMASSA

Ruotsalaiset ovat ennenkin saaneet kiitosta erinomaisesta kuoromateriaalista. Julkaisut ovat sisällöllisesti ja visuaalisesti korkeatasoisia. Karlstadissa huomio kiintyi kuoroliiton julistekampanjaan, jolla markkinoitiin kirkollista kuorolaulua. Julisteista välittyi kuva antoisasta harrastuksesta mukavassa ilmapiirissä. Kuoroliitto oli myös laatinut pienen opasvihkosen uusille ja kokeneemmillekin kuorolaisille Mitt i kören — mitt i kyrkan. Tällaisen oppaan tarve kertoo Ruotsin kirkon uusista tiedotushaasteista maahanmuuton ja sekularisaation keskellä.

SUURJUHLAT OSLOSSA 2006

Karlstadissa keskusteltiin myös jatkosta ja tehtiin periaatepäätös seuraavista juhlista v. 2006 Oslossa. Juhlat päätettiin pitää neljän vuoden välein. Palaverissa todettiin, ettei juhlia varten kannata luoda omaa organisaatiota: nykyiset keskusjärjestöt voivat hyvin hoitaa käytännön järjestelyt.

Norjalaisia innosti erityisesti ajatus saada myös suomalaiset ja balttilaiset kuorolaulajat mukaan yhteiseen kirkkolaulujuhlaan Osloon. Idea on periaat-

teessa kannatettava, mutta kielikynnystä se ei poista. Paljon pitää tapahtua asennepuolella neljässä vuodessa, jotta yhteistyö toteutuisi näin laajalla kielialueella.

Oikeastaan pohjoismainen kirkkolauluyhteistyö takeltelee tällä hetkellä niilläkin sektoreilla, joilla se sivusta katsoen näyttäisi onnistuvan varsin helposti. Ruotsinsuomalaisten ja ruotsalaisten kuoroliittojen välillä on toistaiseksi ollut varsin vähän yhteistyötä. Hiukan samoin ovat asiat Suomessa: vaikka Kyrkosångsförbundetin ja Suomen Kirkkomusiikkiliiton välillä on jonkin verran kontakteja, yhteistyö voisi olla monipuolisempaa.

Baltian maiden kirkollisten kuorojen yhteissointi on täysi arvoitus: jokaisella maalla on oma kirkollinen lauluprofiilinsa, eikä yhdistävää tekijää kenties löydy lainkaan. Mutta periaatteessa yhteistyö voi myös onnistua ja Oslossa saattaa kajahtaa v. 2006 Pohjolan ja Itämeren maiden yhteinen kirkkolaulu.

Kirjoittaja on Pielisensuun seurakunnan kanttori.

SKUL:n alaostoseminaarin antia

Yksinäiseltä vartiopaikalta yhteisrintamaan

Suomen Kanttori-urkuriliiton alaostosten puheenjohtajat ja sihteerit kokoontuivat yhteiseen seminaariin Espooseen huhtikuun alussa. Osallistujia oli lähes kaikista liiton 20 alaostosta. Seminaarin pääteema oli kanttoreiden alaostotoiminnan nykytila sekä ideointi tulevaisuutta varten. Aihetta käsiteltiin sekä yleiskeskustelussa että muutamien ennalta valmistelluin puhevuoroin, joista kaksi julkaistaan tässä.

Osallistujat varautuivat liiton kassein kantamaan kotiin painavan lastin tietoa ja virikkeitä kanttoreiden yhteistoiminnan hyväksi.

HANNU NIEMELÄ

Alaostotoiminta ammatillisen yhteydenpidon näkökulmasta

KOLLEGIAALISUUS — TARVITSEEKO KANTTORI TOISTA KANTTORIA?

Onko kollegiaalisuus kanttorien keskuudessa itsensänselvyys vielä tänä päivänä? Perinteisesti kanttorien yhteenkuuluvuuden tunne on ollut voimakas. Onko virkaporrastus, eritasoiset tutkinnot ja esimerkiksi erilaiset näkemykset tulevasta virkara-

kenneratkaisusta ohentaneet kollegiaalisuuttamme? Toivon, etteivät ole.

Moni kanttori on hyvin »yksinäisellä vartiopaikalla». Hän on usein ainoa virkakuntansa edustaja seurakunnassaan ja monesti myös pienehkön pitäjän ainoa musiikin ammattilainen. Tällaisessa tilanteessa kollegan kaipuu on luonnollinen asia ja siihen tarjoaa hyvän mahdollisuuden liittomme ala-

Yksinäiseltä vartiopaikalta yhteisrintamaan

osastotoiminta. Siellä on hyvä jakaa iloja ja suruja, sekä vaihtaa ajatuksia turvallisessa ja lämpimän huumorin sävyttämässä ilmapiirissä. (Olen muuten sitä mieltä, että kanttoria voi täysin ymmärtää vain toinen kanttori.) Meillä kanttoreilla on kuitenkin vaarana jumittua paikoillemme; ei osallistuta mihinkään, vaan mennään yksin — perinteisellä tyyllillä — tuttuja ja turvallisia latuja. Kanttorien alaostotapaaminen voi parhaimmillaan olla lähellä ryhmätönohjaustilannetta. Moni kanttori olisikin työnohjauksen tarpeessa, mutta aika harva siihen taitaa hakeutua.

KOKEMUKSIA ALAOSTOTOIMINNASTA POHJOIS-POHJANMAAN KANTTORI-URKURIYHDISTYKSESSÄ NOIN 20 VUODEN AJALTA

Opintomatkat ovat motivoineet porukkaa hyvin: DDR 1986 ja Tukholma 1998. Matkat on saatu myös hiippakunnan koulutussuunnitelmaan. Yhteistyö Oulun kanttorikoulutuksen ja naapurialaostojen kanssa on todettu hyväksi. Vuosien varrella olemme kokoontuneet miltei kaikissa laajan alueemme seurakunnissa. Alkuvuosina oli yleistä, että käytiin jossain välissä myös kanttorin kodissa kahvilla; liekö se lievää individualismia, kun nykyisin ei näin juuri tapahdu. Kokoontumme nykyisin kaksi kertaa vuodessa ja niihin liittyy aina iltamusiikki tai joskus musiikkipainotteinen jumalanpalvelus.

Ainakin täälläpäin Suomea se on vielä »kova sana» kun kanttorit kokoontuvat ja musisoivat. Väkeä on riittänyt tilaisuuksissa ja maaseudulla vielä enemmän. Kyllä kanttorille tekee hyvää laulaa välillä itsekin kuorossa ja jos kanttorikuoro sekä johtaja ovat tasokkaita, niin sehän se vasta innostaa. Kokoontumisimme on liittynyt aina koulutusta — omien tai vieraiden antamaa, joten ne täyttävät neuvottelupäivän edellytykset. Työssä jaksamiseen ja työyhteisöön liittyvät asiat ovat nousseet enemmän esille viime vuosina. Alaostaston vetäminen on jostakin syystä aika kovaa hommaa. Ainakin itselläni on sellainen kokemus, kun olin kaksi vuotta yhdistyksemme puheenjohtajana.

VISIOITA

Toiminnasta tiedottamiseen — niin sisälle kuin ulos — tulisi kiinnittää vielä enemmän huomiota. Tulevana syksynä alaostostomme äänittää CD-levyn, johon tulee seka- ja mieskuorolaulua sekä

solistiesityksiä. Hyödynnämme projektissa säveltäviä kanttoreitamme. Levyä pyritään markkinoimaan alueemme seurakuntiin esimerkiksi merkkipäivätervehdyksiksi. Saaduilla varoilla rahoitamme seuraavaa opintomatkaamme ulkomaille, mikä toteutunee parin vuoden kuluttua.

Kanttorien kannalta näköpiirissä on edelleen paljon merkittäviä asioita, joiden ääressä on hyvä viipyä ja niistä ajatuksia vaihtaa. Työnohjauksellinen ulottuvuus tulee olla vielä enemmän esillä, vaikka itse ajattelen, että suurin vastuu siinä asiassa on työnantajillamme. Joskus kokoontumisemme voisi olla »pelkästään» vaihetuspöytä eli vaihtopöytä, johon jokainen kanttori toisi omaa osaamistaan. Siihen voisi tuoda mm. oman sävellyksen, sovituksen, mielenkiintoisen nuottilöydön, idean rippikoulutyöhön jne. Joku voisi tuoda vaikka karjalampiirakoita, jos sen vaativan homman hallitsee. Joskus varmaan olisi aiheellista toteuttaa sekin Suuren Opettajan neuvo: »Tulkaa yksinäisyyteen, autioon paikkaan ja levähtäkää vähän».

ONHAN MEILLÄ MUSIIKKI!

Meillä kanttoreilla on kokoontumisissamme vielä kruununa tämä musiikki, joka ei muilla kirkon virkaryhmillä ainakaan kovin laajasti ole esillä. Musiikissa riittää ammennettavaa itsellemme ja muille. Musiikki luo mielekkyyttä, sisältöä ja yhteyttä alaostaston kokoontumiseen, joka saattaa joskus tuntua jopa »kuivalta ay-touhulta». Musiikilliseen ylpeyteen meillä ei kuitenkaan ole varaa, eli jos musisoidaan se tulee tehdä hyvin valmistautuneena ja ammattitaidolla. Muutoin tehdään hallaa koko kanttorikunnalle ja kirkkomusiikin jalolle asi-alle.

Alaostastolla on siis annettavaa kanttoreille myös ammatillisesti tänäkin päivänä, kun vain käytämme hyväksi kaikki mahdollisuudet. Jotta tästä pääsevät kaikki osallisiksi, on välttämätöntä, että jokaisella kanttorilla — ympäri Suomen — on mahdollisuus liittyä ja toimia jossakin SKUL:n alaostostossa.

Kirjoittaja on Haukiputaan kanttori ja SKUL:n varapuheenjohtaja.

TIINA-MARIA KAUPPI

Alaostotoiminta nuoren kanttorin näkökulmasta

Yhdistyksemme Keski-Suomen kanttorit ry toimii Keski-Suomen alueella yli hiippakuntarajojen. Meillä on jäseniä Lapuan, Tampereen ja Mikkelin hiippakunnista.

Kokouksia pidämme pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa, aina jossakin alueemme seurakunnista ja olemme koettaneet olla siinä tasapuolisia. Meille kanttoreille tulee samalla tutuksi alueemme eri kirkot.

Kokouksen jälkeen meillä on koulutusta jostakin valitsemastamme aiheesta. (Viimeksi oli toimintusten musiikki ja uudet kaavat.) Aiheet päätetään edellisissä kokouksissa ja yleensä pyrimme siihen, että se on jokin ajankohtainen asia, mihin ehkä joutuu työssään miettimään vastauksia muutenkin... (ehdotuksia otetaan vastaan).

Kokouspäivämme päättyy kanttoreiden ja paikallisen papin toteuttamaan iltamusiikkiin, jonne myös seurakuntalaiset ovat tervetulleita!

»NUORISOA» MAHTUISI MUKAAN

Yhdistykseemme kuuluu noin 40 jäsentä, joista eläkeläisiä on noin kolmasosa.

Meistä aika moni on seurakuntansa ainoa kanttori, eikä muita tapaa, jos ei lähde seurakuntaansa pidemmälle...

Kaikkein vähiten jäsenissämme on nuoria kanttoreita, joihin itsekkin kuulun. Meilläpäin ei ole kirkkomuusikoita kouluttavia oppilaitoksia, joten opiskelijajäseniä ei ole lainkaan.

Olin juuri tullut nykyiseen työpaikkaani (joka on myös ensimmäinen vakinainen työsuhteeni) ja olin soittamassa ensimmäistä tai toista jumalanpalvelusta. En tuntenut täältä ketään, joten tervehdin parvella istunutta pariskuntaa ja ryhdyin työhön. Jumalanpalveluksen jälkeen mies esittäytyi ja kertoi olevansa naapuriseurakunnan kanttori ja toivotti minut tervetulleeksi Keski-Suomeen ja ehdotti liittymistä jäseneksi. Hän otti osoitteeni ylös ja lähetti seuraavan kirjeen. Helppo oli lähteä mukaan, kun oikein henkilökohtaisesti kutsuttiin ja ensimmäinen ajatus olikin, että samalla tutustun täälläpäin oleviin kanttoreihin!

TYÖNOHJAUKSEN TARPEeseen

Olen kokenut myös työnohjauksellisesti tärkeäksi olla mukana, koska työssä tulee vastaan asioita ja kysymyksiä, joista on kiva keskustella vähän vanhemman ja kokeneemman kanttorin kanssa. Minulla on tällä hetkellä mahdollisuus »ottaa luuri käteen» ja soittaa, että »sanopas nyt mitä mieltä olet tästä ja että kuinka teillä hoidetaan tämä asia». Jos vain itsekseen miettii niin helposti sokeutuu eikä huomaakaan muita mahdollisuuksia. Kokouksissa käydyissä keskusteluissakin huomaa kuinka paljon on eroja toimintatavoissa eri seurakuntien välillä.

Minä jouduin aika pitkälle itse ottamaan selvää eri asioista, kun tulin seurakuntaan. Piti tehdä toimintakertomuksia, -suunnitelmia, perustaa lapsikuoro jne. Silloin kun minä opiskelin, ei meillä ollut minkäänlaista puhetta esimerkiksi toimintakertomuksista tai pitkän aikavälin suunnitelmista. Piti vain ruveta tekemään töitä!

Nyttemmin Lapuan hiippakunta on listannut asiat, jotka kannattaisi uudelle työntekijälle kertoa/näyttää. Lista on hyvä ja sisältää juuri ne asiat, joista olisin mielelläni kuullut silloin kun aloitin. Haluaisinkin mainita uusille kanttoreille, että oman hiippakunnan lisäksi myös liitosta saa tietoja kanttorin arkisiinkin askareihin, kun soittaa ja kysyy.

LIITOLLA JA ALAOSTOLLA YHTEINEN PÄÄMÄÄRÄ

Kutsuimme liiton toiminnanjohtajan vierailulle syyskokoukseen. Saimme paljon ajankohtaista tietoa siitä, missä mennään. Lisäksi hän selvitti uutta lomanlaskentatapaa. Koimme vierailun onnistuneeksi ja suosittelen sitä lämpimästi myös muille yhdistyksille!

Minun käsitykseni SKUL:sta on, että se haluaa tietoa juuri teistä ja teidän alueenne kanttoreista ja mahdollisista ongelmista, joten käykäähän kokouksissa, lähetelkää sähköpostia jne. Mikseivät eri yhdistykset voisi tehdä myös enemmän yhteistyötä?

Kirjoittaja on Toivakan seurakunnan kanttori ja Keski-Suomen kanttorit ry:n sihteeri.

Jorma Pesonen/Credivo Imagesbank

TIMO KÖKKÖ

VETERAANIHAUTAUKSISTA

Veteraanijärjestöjen hengellisen toiminnan neuvottelukunnalle oli lähetetty aloite, että kirkkokäsikirjan uudistamisen yhteydessä hautaan siunaamisen kaavaan lisättäisiin erityinen veteraanin hautauksessa käytettäväksi soveltuva rukousteksti. Rovasti Pentti Pelkonen oli tehnyt samansisällöisen aloitteen myös kirkkohallitukselle.

Neuvottelukunta totesi, että lyhyen ajan vuoksi ei teknisestiäkään ollut enää mahdollista saattaa asiaa kirkolliskokouksen käsittelyyn. Samalla se totesi myös, että ilmeisesti hyvin monia uusia tarpeita palvelemaan pyrkivän käsikirjan vielä yhdellä rukoustekstillä kuormittamista tärkeämpää olisi se, että siunaamista toimittavat papit muistaisivat aina, milloin se tapahtuu, että he ovat siunaamassa veteraania. Neuvottelukunnan mielestä siunaustoimitus ei ollut tullut asiallisesti toimitetuksi, jos omaiset olivat joutuneet toteamaan, että heidän edesmenneen omaisensa elinhistorian kaikkein vaikeinta ja koko maamme olemassaolon kannalta merkittävintä vaihetta ei siinä ollut sanallaakaan kosketettu.

Veteraaneja on vielä runsaat 150 000. Heitä poistuu divisioonan verran joka vuosi. Joka viikko saatamme heitä kompanian verran keskuudestamme. Historian kulku on määrännyt, että he eivät ole vain seurakuntiemme vanhusväestöä. Heistä tuli ainutkertainen sukupolvi, jonka tehtäväksi tuli ja jonka myös annettiin pitää maamme tie avoimena tulevaisuuteen. Sodasta tuli koskaan poiskulmaton osa heidän elämäänsä, se jätti jälkensä heidän jokaisen persoonaan, niitä he kantivat läpi elämänsä, he ja hyvin usein myös koko heidän perheensä. Jos ihmisen elämästä jotakin sanotaan, tätä ei voi jättää sanomatta. Niin nyt kuitenkin

»Sodasta tuli koskaan poiskulmaton osa heidän elämäänsä. Jos ihmisen elämästä jotakin sanotaan, tätä ei voi jättää sanomatta.»

kuuluu tapahtuvan. Siksi neuvottelukunta on antanut tehtäväkseni kirjoittaa tästä asiasta.

Veteraanien aika ei kestä enää kauan. Heidän keski-ikänsä on jo 85 vuotta. Jotka meistä elävät, saavat kohta muistella aikaa, jolloin vielä saatoimme keskuudestamme veteraanien sukupolvea. Se asetti elämänsä sen puolesta, mikä heistä oli oikein, ja voitti sen, mitä koko maailma ei koskaan uskonut mahdolliseksi.

Pentti Pelkonen rukousteksti oli tällainen:

Kaikkivaltias Jumala, uskollinen ja vakaa sukupolvesta sukupolveen, Olet osoittanut meille suuren laupeuden. Olet pelastanut sodassa maamme vapauden ja elämämme. Tästä kaikesta kiitämme sinua. Kiitämme myös siitä, että olet antanut ihmisiä, jotka ovat meitä ja maamme puolustaneet. Puutteen keskellä he ovat jälleen rakentaneet tämän maan ja nostaneet sen hyvinvointiin ja vaurauteen. Väsynyt vaeltaja on päässyt maallisen elämän kärsimyksistä ja vaivoista. Kiitämme sinua hänelle osoittamastasi armosta sekä kaikesta siitä hyvästä, mitä annoit meille hänen välityksellään, jota nyt kaipaamme. Lohduta surevia ja pyyhi kärsivien kyynelleet. Auta meitä vaeltamaan nimesi kunniaksi niin, että saisimme kerran herätä iankaikkiseen elämään. Kuule rukouksemme Poikasi Jeesuksen Kristuksen tähden.

Ehkä se voisi olla toisenlainenkin. Mutta kaavaa tärkeämpää on, että veteraani saisi olla läsnä, kun veteraania haudataan.

Kirjoittaja on Tyrvään seurakunnan eläkkeellä oleva kirkkoherra.

Työturvallisuuslaki uudistetaan

TYÖNANTAJALLE VELVOLLISUUS PUUTTUA YLIKUORMITUKSEEN

Ehdotus uudeksi työturvallisuuslaiksi nostaa henkisen työsuojelun fyysisen työsuojelun ja tapaturmien torjunnan rinnalle. Työnantajalle tulisi jatkossa muun muassa velvollisuus puuttua ylikuormitukseen. Ehdotus sisältää koko joukon muutakin uutta, kuten pakollisen vaarojen arvioinnin kaikille työpaikoille sekä säännökset väkivallan uhasta ja häirinnästä. Myös tämän vuoden alusta voimaan tullut uusi työterveyshuoltolaki korostaa henkistä terveyttä.

Ehdotus uudeksi työturvallisuuslaiksi on parhaillaan eduskunnassa. Se korvaisi jo vuodelta 1958 olevan työturvallisuuslain kokonaan uudella lailla. Voimaan uusi laki tulisi mahdollisesti jo 1.1.2003. Nykyinen työturvallisuuslaki olikin jo uudistamisen tarpeessa. Laki tuo väistämättä mieleen lähinnä vanhanaikaisen tehdasympäristön, vaikka sitä on vuosien varrella uusittu. Työympäristön ja töiden muutos ja työelämän uudet vaarat on tällä hetkellä otettu huomioon lähinnä soveltamiskäytännön kautta. Uudessa lakiehdotuksessa on haluttu huomioida kaikki työympäristön vaaratekijät riippumatta siitä, ovatko ne fyysisiä tai psyykkistä terveyttä vaarantavia. Ehdotus sisältää siten säännökset muun muassa henkisestä ja fyysisestä ylikuormituksesta, väkivallan uhasta, ergonomiasta ja häirinnästä.

HENKINEN TYÖSUOJELU KOROSTUU

AKAVAn tärkein tavoite oli saada ehdotukseen täsmälliset säännökset henkisestä työsuojelusta ja psyykinen kuormitus lakiin yhtä lailla kuin tapaturmat tai perinteiset fyysiset vaaratekijät. Lakiehdotus tuokin työpaikoille kaivattuja välineitä ylikuormitukseen ja muihin työssä jaksamisen ongelmiin puuttumiseksi.

Ennaltaehkäisy on henkisen työsuojelun kannalta tärkeää. Ehdotuksen mukaan työ on jo ennalta suunniteltava ja mitoitettava siten, ettei haitallista kuormitusta pääse syntymään. Käytännössä tämä tarkoittaa työn määrää, työn organisointia ja

muita työjärjestelyjä. Työn asettamien vaatimusten ja työntekijän henkisten ja fyysisten edellytysten välisen suhteen tulee säännöksen mukaan olla tasapainossa. Mikäli tasapaino järkkyy esimerkiksi liiallisen työmäärän seurauksena, saattaa tuloksena olla ylikuormitusta, stressiä tai työuupumusta. Tämä tulisi siis jo ennalta estää.

Pykälän perustelut toteavat mainitsevat kuormitustekijöiksi esimerkiksi kohtuuttoman aikapaineen, tietokuormituksen ja runsaan työajan ulkopuolella tapahtuvan matkustamisen. Esimerkiksi näitä tekijöitä olisi työn suunnittelulla poistettava tai vähennettävä. Kuormitustekijät vaihtelevat paljon riippuen työn luonteesta ja kussakin tapauksessa on erikseen mietittävä, mitä haitallisia kuormitustekijöitä työssä on.

YLIKUORMITUKSEEN PUUTUTTAVA

Työn suunnittelua koskeva säännös koskisi työntekijöiden yleisiä henkisiä ja fyysisiä edellytyksiä. Yksilötasolla työnantajan olisi puututtava työntekijän terveyttä vaarantavaan ylikuormitukseen. Työnantajan toimintavelvollisuus alkaisi, kun hän epäilee ylikuormitusta, joko huomaamalla tilanteen itse taikka kuultuaan asiasta työntekijältä itseltään tai esimerkiksi työsuojeluvaltuutetulta tai työterveydenhuollon edustajalta. Kun ylikuormitus on todettu, tulisi työnantajan selvittää ylikuormituksen taustalla olevat syyt ja muuttaa niitä. Syyt voivat liittyä esimerkiksi työn sisältöön tai työjärjestelyihin, työntekijällä voi olla liikaa töitä tai ne voivat olla huonosti organisoituja. Toimenpiteiden olisi kohdistuttava taustatekijöihin - itse ylikuormituksen toteaminen ja päivittelyhän eivät sinänsä muuta mitään.

Työturvallisuuslakiehdotuksen säännöksillä on selkeä yhteys uuteen työterveyshuoltolakiin. Sen mukaan työntekijällä on oikeus perustellusta syystä pyytää selvitys työkuormituksestaan. Perustellulla syyllä tarkoitetaan tilannetta, jossa työntekijällä on ollut työkykyä heikentävää psyykkistä tai fyysistä oireilua, jolla hän arvioi olevan työperäinen yhteys.

HÄIRINNÄN OSALTA VELVOITTEITA MYÖS TYÖNTEKIJÖILLE

Ylikuormituksen lisäksi ehdotus sisältää kokonaan uusia yksityiskohtaisia säännöksiä ergonomiasta, väkivallan uhasta, yksintyöskentelystä ja häirinnästä. Työpaikoilla, joilla esiintyy väkivallan uhkaa, työnantaja velvoitettaisiin tekemään turvallisuusjärjestelyjä, kuten järjestämään kulunvalvonta tai turvamiehet. Työnantajan olisi lisäksi hankittava tarvittavat turvallisuus- ja hälytyslaitteet sekä laadittava työntekijöille menettelytapaohjeet väkivaltilatilan varalta.

Työnantajalla olisi velvollisuus käytettävissään olevin keinoin puuttua häirintään ja epäasialliseen kohteluun, tapahtuipa se sitten työntekijöiden välillä tai esimiehen ja työntekijän välillä. Myös työntekijöille tulisi velvollisuus olla häiritsemättä muita. Työturvallisuuslaki ei toisi työntekijöille sanktioita velvollisuuden rikkomisesta, vaan mahdolliset seuraamukset, esimerkiksi varoituksen antaminen, arvioitaisiin edelleen työsopimuslain ja muiden vastaavien lakien perusteella.

VAARAT SELVITETTÄVÄ JA ARVIOITAVA

Työpaikan omaehtoista turvallisuuden hallintaa on haluttu edistää ottamalla ehdotukseen kokonaan uusi velvoite työpaikan vaarojen järjestelmällisestä arvioinnista. Työnantajan tulisi selvittää kaikki työpaikan vaara- ja haittatekijät, mukaan lukien toimihenkilö- ja asiantuntijatyöhön liittyvät kuormitustekijät. Haitalliset tekijät tulisi poistaa tai jos tämä ei olisi mahdollista, selvittää niiden vaikutus terveydelle ja turvallisuudelle ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin niiden vähentämiseksi lain mukaiselle tasolle.

Työnantajalla tulisi olla tällainen selvitys ja arviointi todennettavasti hallussaan. Pakkokirjallisuutta ei vaadittaisi, mutta käytännössä etenkin suuremmilla työpaikoilla arvioinnin olisi oltava kirjallinen, koska työnantajan olisi pystyttävä osoittamaan työsuojeluviranomaiselle, että selvitys ja arviointi ovat tehtynä. Pienillä toimihenkilötyöpaikoilla yleensä riittäisi, että työnantaja on käynyt vaarojen arvioinnin läpi henkilöstön kanssa. Säännös koskisi kaikkia työpaikkoja koosta riippumatta.

Jos työnantaja ei itse kykene tekemään selvitystä, olisi hänen käytettävä apunaan asiantuntijoita. Arvioinnin tekeminen olisi kuitenkin aina työnantajan vastuulla, eikä hän voisi säilyttää velvollisuutta esimerkiksi työterveyshuollolle.

Uusi työterveyshuoltolaki edellyttää jo nyt työpaikkaselvityksen tekemistä. Siinä selvitetään ja arvioidaan työn ja työolosuhteiden terveellisyys. Huomioon otettavia asioita ovat muun muassa työn fyysinen ja psyykinen kuormittavuus, työyhteisön toimivuus, työjärjestelyt ja väkivaltavaara. Selvitys on pidettävänä työntekijöiden nähtävänä työpai-

kalla. Työpaikkaselvitys on koko työterveyshuollon toiminnan lähtöpiste työpaikalla. Sen perusteella määritellään työterveydenhuollon jatkotoimenpiteet. Jatkossa on luonteavaa, että työterveyshuollon työpaikkaselvitystä käytetään hyväksi työturvallisuuslain työn vaarojen arviointia tehtäessä taikka sen osana, koska ainakin osittain nämä kaksi selvitystä menevät päällekkäin.

AKAVALAISET ESIMIEHET TYÖTURVALLISUUSVASTUUSSA

Työturvallisuuslaki asettaa velvoitteita työnantajalle, mutta käytännössä työturvallisuuslain velvoitteet saattavat käytäntöön työnantajan sijaiset, joille tehtävät on delegoitu. Usein nämä henkilöt ovat akavalaisia esimiehiä. Työnantajan sijaiset vastaavat velvoitteiden täyttämistä viime kädessä kärkeäjoikeudessa, sillä työturvallisuuslain rikkominen on rikossanktioitu.

Akavalaisen esimiesten kannalta on merkittävää, että lakiehdotus on tuomassa työnantajan sijaisen asemaan joitakin täsmennyksiä. Työnantajan olisi annettava sijaiselle mm. riittävät toimivaltuudet tehtävien hoitamiseen. Sijaisella tulisi olla myös riittävä työsuojeluasioiden osaaminen.

PYKÄLISTÄ APUA TYÖSSÄ JAKSAMISEEN?

Akavalaisen näkökulmasta merkittävimmät sekä työturvallisuuslain että työterveyshuoltolain muutokset sisältyvät henkiseen työsuojeluun ja työssä jaksamiseen. Molemmat lait tuovat työpaikoille tarpeellisia välineitä näihin liittyviin ongelmiin puuttumiseksi. Laki liikkuu kuitenkin aina melko yleisellä tasolla, eikä voi antaa täsmällisiä vastauksia yksittäisiin ongelmiin. Tämän takia työpaikkojen työsuojelutoiminnalle jää etenkin henkisen työsuojelun osalta paljon tehtävää. Molempien lakien noudattamista valvovat työsuojeluviranomaiset.

*Kirjoittaja
Mimma Helle
on AKAVAn
lakimies.*

ULKOMAANTYÖ JA TYÖTTÖMYYSTURVA

Ulkomailla työhön muut-
tavalle palkansaajalle ei
ensimmäisenä tule mie-
leen työttömyysturvan
varmistaminen kohde-
maassa. Kansainvälisten sopimusten
ja kansallisen lainsäädännön perus-
teella siirtymäajat ovat varsin lyhyi-
tä, joten asiat pitää selvittää ja hoi-
tata kuntoon jo ennen muuttoa. Muu-
toin voi syntyä jo ansaittujen etujen
menetyksiä.

SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖKSET

Kansallisten lakien mukaan sosiaaliturvaa myön-
netään yleensä sen maan säännösten mukaan, jossa
henkilö asuu. Työttömyysturva määräytyy sen maan
säännösten mukaan, jossa työtä tehdään, riippu-
matta työntekijän tai työnantajan kotipaikasta.

Paikalta palkattuun sovelletaan työntekomaan
kansallista lainsäädäntöä, toisessa maassa lyhytai-
kaisesti työskentelevään työntekijään eli lähetet-
tyyn työntekijään taas Suomen lainsäädäntöä. Mai-
den välillä on myös solmittu kahdenvälisiä sosiaali-
turvasopimuksia, joilla on sovittu valtioiden keski-
näisestä vastuunjaosta ja joilla pyritään välttämään
kahdenkertaisten maksujen maksaminen.

Työntekijään sovellettavien säännösten kannal-
ta olennaista on ymmärtää paikalta palkatun ja
lähetetyn työntekijän statuksen ero. Lisäksi suoma-
laiselle työntekijälle on merkitystä sillä, työskente-
leekö hän EU/ETA-alueella tai Pohjoismaissa ja
onko maiden välillä solmittu sosiaaliturvasopimus
vai ei (ns. kolmannet maat).

MITÄ TARKOITTA LÄHETETTY TYÖNTEKIJÄ?

Lähetetyn työntekijän työ liittyy usein tiettyyn
ennalta suunniteltuun ulkomaanprojektiin. Työn-
tekijä voi olla työnantajan palveluksessa ennestään
tai hänet voidaan palkata tätä projektia varten.
EU:n sosiaaliturva-asetuksessa edellytetään, että
työntekijän tulee olla vakuutettuna Suomessa en-
nen työkomennukselle lähtemistä. Kohdemaassa jo
asuvaa tai työskentelevää ei voida pitää lähetettyinä
työntekijänä.

Lähetetyn työntekijän tulee olla koko komen-
nuksen ajan työsuhteessa suomalaisen työnanta-

HYÖDYLLISIÄ OPPAITA:

»Työkomennus ulkomailla»,
Eläketurvakeskuksen ja Kelan
yhteinen esite

»Ulkomaantyo ja vakuuttami-
nen», Varma-Sammon esite

HYÖDYLLISIÄ NETTISIVUJA:

www.tyj.fi
www.kela.fi
www.etk.fi
www.vero.fi

jaan, jolla on työn johto- ja valvon-
taoikeus sekä palkanmaksuvastuu.
Yhdysvaltojen kanssa solmitussa so-
pimuksessa pidetään lähetettyinä
työntekijänä myös ulkomailla rekis-
teröidyn tytäryhtiön palvelukseen
siirtyvää. Sama koskee henkilöä,
joka on ensin lähetetty Suomesta
kolmanteen valtioon ja sieltä edel-
leen Yhdysvaltoihin. Joissain kah-
denvälisissä sopimuksissa lähetetyn
työntekijän statusta on laajennettu
myös sidosyhtiön palveluksiin me-
neviin (Israel, Kanada ja Quebec,
Latvia, Liettua ja Viro).

Lähetetty työntekijä ja hänen perheenjäsenensä
vakuutetaan Suomessa. Kun sosiaaliturva makse-
taan Suomesta, on sekä työnantajan että työnteki-
jän maksettava lakisääteiset maksunsa Suomeen,
vaikka työ tehdään ulkomailla. Työntekijä saa Elä-
keturvakeskukselta ja/tai Kelalta todistuksen siitä,
että hän on vakuutettu Suomessa. EU/ETA-alueen
ja sopimusmaiden asiat hoitaa Eläketurvakeskus ja
kolmansien maiden Kelan ulkomaanyksikkö (aik.
Kelan kansainvälisten asioiden ryhmä).

Lyhytaikaiseksi työskentelyksi katsotaan sosiaa-
liturvasopimuksesta riippuen 1–5 vuotta kestävä
määräaikainen komennus. Pääsäännön mukaan lä-
hetetyn työntekijän todistusta ei voida antaa, mikä-
li jo etukäteen tiedetään, että komennus kestää yli
vuoden. Tällaisessa tapauksessa työntekijän sosiaa-
liturva Suomessa lakkaa jo muuttohetkellä ja Kela-
kortti on luovutettava Kansaneläkelaitokselle.

Jos työntekijä kuitenkin halutaan pitää Suomen
sosiaaliturvan piirissä, hänelle on haettava poikkeus-
lupa. Eläketurvakeskus, työnantaja, työntekijä ja
työntekomaan viranomaiset voivat sopia, että työn-
tekijä pysyy Suomen sosiaaliturvan piirissä. Poik-
keuslupaa ei yleensä myönnetä yli viideksi vuodeksi.

Jos työntekijä siirtyy ulkomailla toisen suomalai-
sen tai ulkomaisen työnantajan palvelukseen, hän
ei enää ole sopimusten tarkoittama lähetetty työn-
tekijä. Työntekijän sosiaaliturvaan sovelletaan työn-
tekomaan säännöksiä. Tällöin on ensi tilassa selvi-
tettävä kohdemaan sosiaaliturva ja erottava Suo-
men sosiaaliturvasta ja suomalaisesta työttömyys-
kassasta. Tämä koskee myös lähetetyn työntekijän
puolisoa, joka menee ulkomaisen työnantajan pal-
velukseen paikan päällä.

LÄHETETYN TYÖNTEKIJÄN TYÖTTÖMYYSTURVA SUOMALAISESTA TYÖTTÖMYYSKASSASTA

Suomen työttömyysetuuskien saamisen edellytyksenä on paluu Suomeen. Ansiosidonnaisen päivärahan saamisen edellytyksenä on lisäksi se, että työntekijä on pysynyt suomalaisen työttömyyskassan jäsenenä ulkomaankomennuksen ajan ja että jäsenmaksut on maksettu ajallaan.

Työntekijän on ilmoitauduttava asuinpaikkakunnan työvoimatoimistossa kokoaikatyötä hakevaksi työnhakijaksi. Päivärahaa voidaan maksaa, mikäli henkilö on lähinnä 24 edellisen kuukauden aikana ollut palkkatyöntekijänä vähintään 43 sellaista työssäoloviikkoa, jossa työaika on vähintään 18 tuntia kalenteriviikossa ja palkka työehtosopimuksen mukainen tai, jollei alalla ole työehtosopimusta, vähintään 910 euroa/kk kokoaikaisesta työstä.

Ansiosidonnaisen päivärahan määrä määritetään ns. perustepalkasta, joka lasketaan siitä työntekijän saamasta kuukausipalkasta luontoisetuineen, josta on maksettu kaikki lakisääteiset työnantaja- ja sosiaaliturvamaksut. Kassa tekee palkasta ns. TEL-vähennyksen 4,8 prosenttia. Kuukausipalkan päiväjakaja on 21,5.

Lähetetyn työntekijän päiväraha lasketaan vakuutuslaskusta (ns. TEL-palkasta), joka sovitaan työnantajan ja työntekijän kanssa ennen kohde-maahan lähtöä. TEL-palkan määrä tulisi sopia vastaamaan palkkaa, joka Suomessa maksettaisiin vastaavasta työstä. Sovittu palkka olisi hyvä kirjata myös työsopimukseen selvästi näkyviin.

KOHDEMAA EU/ETA-ALUEELLA

EU:n sosiaaliturva-asetukset koskevat 15 jäsenmaan (Belgia, Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti, Espanja, Hollanti, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Luxemburg, Portugali, Ranska, Ruotsi, Saksa, Suomi, Tanska) kansalaisten lisäksi kolmen ETA-maan (Norja, Islanti ja Liechtenstein) kansalaisia.

EU-lainsäädännön nojalla sopimusmaiden kansalaiset rinnastetaan toisiinsa, kun kysymys on sosiaaliturvaa koskevista oikeuksista. Ylikansallisenä oikeutena säännökset ovat ensisijaisia kansalliseen lainsäädäntöön ja myös EU/ETA-maiden kahdenvälisiin sosiaaliturvasopimuksiin nähden. Huomatava on, että kahdenväliset sopimukset vaihtelevat kattamansa sosiaaliturvan osalta, joten niitä on aina luettava erikseen, kun niiden antamaa turvaa selvitetään.

EU/ETA-maissa palkansaajan on liityttävä kyseisen maan työttömyysvakuutukseen. Vapaaehtoi-

Selvitä etukäteen

- vakuutetaanko sinut Suomessa vai ulkomailla
- muutatko EU/ETA-alueelle vai kolmanteen maahan
- jatkatko kassassa vai onko sinun pyydettävä E301-lomake ja erottava kassasta
- kohdemaan sosiaali- ja työttömyysturvaviranomaiset
- tarvittavat lomakkeet
- siirtymäsäännökset toisen maan sosiaali- ja työttömyysturvaan

nen työttömyyskassajärjestelmä on vain Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa. Muissa maissa on yleinen työttömyysvakuutus. Työntekijät ovat automaattisesti vakuutuksen piirissä, mikäli työ on sen luontoista, että työnantaja on velvollinen pidättämään ja maksamaan lakisääteiset maksut.

Kun palkansaaja muuttaa EU/ETA-alueen sisällä työpaikkaansa, on hänen erottava lähtömaan sosiaaliturvajärjestelmästä ja liityttävä kohdemaan järjestelmään. Ilmoitus tehdään eläketurvakeskukselle.

Hankitut työttömyysturvaan kuuluvat etuudet (työssäolo- ja vakuutuskaudet) saa siirrettyä EU/ETA-alueella E301-lomakkeella. Lomaketta ja sen täyttämistä on pyydetty Suomessa työttömyyskassalta vähintään kahta viikkoa ennen työn aloittamista toisessa EU/ETA-maassa. Kassasta on erottava kirjallisesti.

Työntekomaan järjestelmään on liityttävä lyhyen ajan sisällä. Myös työttömyysetuuskien saamiseen tarvittava aika vaihtelee maittain. Täsmällisiä tietoja saa työntekomaan työttömyysviranomaisilta.

Suomeen palatessa on liityttävä takaisin työttömyyskassaan. Poikkeuksellisesti myös työtön voi liittyä kassaan. Neljän viikon työssäolo Suomessa palauttaa oikeuden ansiosidonnaisen päivärahaan. Päiväraha määritellään Suomessa maksetun neljän viikon palkan perusteella. Päivärahaa voidaan maksaa, mikäli työssäoloehto täyttyy.

POHJOISMAINEN SOSIAALITURVASOPIMUS

Sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat EU/ETA-kansalaisten lisäksi Pohjoismaissa asuvat henkilöt. Pohjoismaissa sovelletaan ns. viiden vuoden sääntöä. Viiden vuoden sisällä Suomeen palaavalla palkansaajalla ei ole neljän viikon työssäoloehto, mikäli hän on ennen lähtöään ollut kassan jäsen ja 43 viikon työssäoloehto on täytynyt Pohjoismaissa tai hän on saanut Suomessa työttömyyspäivärahaa ennen muuttoaan toiseen Pohjoismaahan.

Mikäli päivärahaoikeus pitää määritellä Suomessa uudelleen, perustepalkka ja sen nojalla maksettava päiväraha määräytyy työttömyyttä edeltävän 43 viikon palkan perusteella. Työssäoloehdon on siis aina täyttyttävä, ennen kuin ansiosidonnaista päivärahaa voidaan maksaa. Päivärahaa maksetaan yhteensä enintään 500 arkipäivältä. Kassasta toiseen on liityttävä kahdeksan viikon sisällä.

MUUTTO SUOMESTA EU/ETA-ALUEEN ULKOPUOLELLE

Muutettaessa EU/ETA-alueen ulkopuolelle sopimus-maihin tai kolmansiin maihin ei jo ansaittuja työs-

kentely- eikä vakuutuskausia saa mukaansa. Sosiaaliturvan päättämiseen liittyvät asiat hoitaa Kela. Muuttajan on muistettava ilmoittaa Kelan paikallistoimistoon muuttavansa Suomesta ja kassalle erovansa kassasta muuttohetkellä. Kasaan voi taas liittyä, kun palaa Suomeen. Suomeen palatessa on hyvä säilyttää ulkomaiset opiskelu- ja työtodistukset, mikäli voi syntyä tulkintaa esim. siitä, onko henkilö ollut poissa työmarkkinoilta yli kuusi kuukautta yhdenjaksoisesti tai siitä, voidaanko tarkastelujaksoa pidentää 24 kuukaudesta pidemmäksi lain tarkoittamalla tavalla.

Ansiosidonnainen päiväraha koostuu peruspäivärahasta ja ansio-osasta. Peruspäiväraha on 22,75 euroa. Niin sanottu taitekohta on 2 150 euroa kuukaudessa. Taitekohtaan saakka ansio-osa on 45 prosenttia palkan ja peruspäivärahan erotuksesta. Taitekohdan jälkeen ansio-osa on 20 prosenttia taitekohdan ylittävästä tulosta.

PALUU SUOMEN SOSIAALITURVAAN

Kun henkilö on siirtynyt toisen maan sosiaaliturvan piiriin, oikeus suomalaiseen turvaan on voinut päättyä. Suomeen takaisin muuttavan on ilmoitauduttava väestörekisteriin. Päästäkseen Kelan etuuk-sien piiriin on aina ilmoitauduttava Kelan paikallistoimistoon ja täy-tettävä lomake Y 77. Lomakkeen

perusteella paluumuuttaja rekisteröidään jälleen Suomessa vakuutetuksi ja hänelle annetaan Kela-kortti.

Kirjoittaja toimii Perusalojen akateemisten työttömyyskassan lakimiehenä ja johtajana.

Diakonian asiantuntijarekisteri

Rekisteriin kirjataan jokainen, joka itse toimittaa tiedot täytettynä ja allekirjoitettuna postitse osoitteella: Diakoniatyöntekijöiden liitto, Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki.

Nimi: _____

Osoite: _____

Puhelin: _____

Työpaikka: _____

Erityisosaaminen: _____

Perus- ja jatkokoulutus erityisosaamisen alueelta:

Työkokemus erityisosaamisen alueelta:

Vakuutan antamani tiedot oikeiksi ja annan luvan julkaista nämä tiedot diakonian asiantuntijarekisterissä.

Paikka ja aika: _____

Allekirjoitus: _____

KAKSI KUUKAUTTA ERLANGENISSA

Erlangen on saksalainen pikkukaupunki (101 000 as.), joka sijaitsee Baijerin pohjoisosassa, 20 kilometriä Nürnbergistä pohjoiseen, Frankenin maakunnassa. Kaupunki viettää 1000-vuotisjuhliansa tämän vuoden kesällä. Se tunnetaan hugenottien turvapaikkana 1700-luvulla, mutta myös Nürnbergin–Erlangenin yliopistosta ja Siemensin teollisuuslaitoksista. Kaupunki on myös ollut jo 1600-luvulta luterilaisuuden pääpesäke muuten katolisessa Baijerissa (cuius regio, eius religio -periaatteen nojalla). Käsite »Die Erlanger Theologie» on ollut teologien laajasti tuntema ainakin koko 1900-luvun ajan. Mainitun teologian valovoimaisin edustaja on ollut Paul Althaus, jonka haudalla seistessäni tunsin kunioittavaa hartautta.

Edelläsanotusta pääsenkin lähes ilman aasinsiltaa siihen, että olin viime syksynä kaksi kuukautta Erlangenin Friedrich–Alexander Universität'ssa opiskelemissa saksalaisen ja suomalaisen diakonia-työn yhteneväisyyksiä ja eroja sekä perehtymässä ns. subsidiariteettiperiaatteeseen.

Tukikohtani oli Martin–Luther–Bund (jatkossa MLB), joka on Baijerin luterilaisen maakirkon sisä- ja ulkolähetysten sekä ulkomaanavun keskuspaikka. MLB on myös yliopiston kiinteässä yhteydessä, niin että osa luennoista pidetään laitoksessa ja yliopistoon kirjoittautuminen käy MLB:n kautta.

Sain oleskeluani varten Baijerin maakirkon myöntämän stipendin, jonka minulle välitti Kirkon Ulkomaanasiain Osasto (KUO). Stipendistä (800 DM/kk) perittiin heti päältä asunnon vuokra, joka oli 280 DM/kk. Asunto oli yksiö opiskelijoiden miehittämässä pikkukerrostalossa, pari kilometriä keskustasta. Käteen jäi siis reilu 500 DM/kk, joka riitti päivittäisten elintoimintojen ylläpitämiseen, mutta ei tirsäilyyn! Muistakamme tässä yhteydessä, että 1 DM oli noin 3 FIM, eli nykyistä rahaa noin 0,50 EUR!

Opintojen teoreettista puolta harjoitin yliopiston luennoilla ja seminaareissa. Kuuntelin professori G. R. Schmidin luentosarjaa »Käytännöllisen teologian perusteet». MLB:ssä taas professori H. Brandt piti seminaaria aiheesta »Lutherin kirkkokäsityksestä». Schmidin luennolla oli kymmenkunta teologian opiskelijaa, joista minun lisäksi ulkomaalaisia yksi tšekki ja yksi korealainen. Brandtin seminaarin väkeä oli vajaat kymmenen, jotka olivat useista eri maista, Unkarista, Jugoslavi-

asta, Moldovasta, Venäjältä, Saksasta tietty ja minä Suomesta. Muutenkin MLB:ssä oli opiskelijoita valtaosa Itä-Euroopan eri maista, saksalaisia ehkä kolmannes, mutta pohjoismaalaisia minun lisäksi vain yksi norjalainen. Sanomattakin lienee selvää, että opiskelukieli oli yksinomaan saksa.

Käytännön vierailut diakonialaitoksiin olivat mielenkiintoisia ja virkistäviä. Erlangenin Diakonisches Werk oli aivan naapurissa. Työmuodoista mainittakoon niin yhteiskunnan kuin kirkon sosiaalipalvelujen välittäminen, perheterapia, syrjäytyneiden tukeminen, vaateapu, keskusteluryhmiä, nuorisotyötä, siirtolaisapua, työttömien tukiasema, vanhainkoteja, Aids-neuvontapiste, vapaaehtoisten koulutusta, ruoka-apua jne. jne. Kaupunki oli jaettu alueisiin, joilla työmuodot toimivat sen mukaan, mikä oli alueen sosiaalinen rakenne. Laitoksen talous oli tiukoilla, koska juuri oli rakennettu uusi vanhainkoti, eivätkä yhteiskunnan kanavoimat varat olleet suinkaan pysyneet rakennuskustannusten perässä.

Nürnbergin Rummelsberger oli jättimäinen laitos, jolla oli 8 500 hoitohenkilökuntaan kuuluvaa sekä 4 500 muuta työntekijää 105 eri laitoksessa tai toimipisteessä ympäri Baijeria! Laitoksella oli oma kirkkonsa, huippumoderni sairaala, veljistönkoti (Brüderhaus), seurakuntaopisto, diakoniaopisto, kehitysvammalaitos, valmistavaa koulutusta eri ammatteihin, työpajoja, oppisovimuskoulutusta, turvakoteja, asuntojen vuokraamista sosiaalisiin perustein jne. jne.

Yksinomaan keskuslaitokseen tutustuminen vei kokonaisen päivän; oli tosi kiintoisaa päästä seuraamaan diakoneiksi opiskelevien oppitunteja, samoin kuin perehtyä Brüderhausin toimintaan!

Marraskuun lopulla pidettiin Erlangenissa Baijerin maakirkon kirkolliskokous. Sitä seurattessani pääsin läheltä toteamaan, kuinka kirkon työtä arvostetaan yhteiskunnassa. Sitä osoittaa jo tietysti ns. subsidiariteetti, joka siis tarkoittaa, että yhteiskunnan palvelut hoitaa se taho tai instanssi, joka on lähinnä tarvitsijaa. Kirkko on valtion luonnollinen yhteistyökumppani, yhtä lailla evankelinen kuin katolinenkin. Saksan valtiokin on federalistinen ja antaa osavaltioilleen (Land) laajaa toimivaltaa eri hallinnonaloilla. Kirkolliskokouksessa vieraili itse liittopresidentti Johannes Rau (Bruder Johannes!), jonka pitämä puolen tunnin puhe oli sekä hauska että syvälinen. Samalla presidentin vierailu tietysti

Neustädter Universitätskirche, Erlangen.

alleiviivasi kirkon tunnustettua asemaa yhteiskunnassa.

Viikko-ohjelmani muotoutui siten, että maanantaista keskiviikkoon olin luennoilla tai seminaareissa tai kirjastossa, torstai ja perjantai olivat lukupäiviä tai tutustumiskäyntejä varten, kun taas viikonloppuisin matkustelin eri puolilla Baijeria. Nähtäväähän siellä riittää! Viikonloppuisin on Deutsche Bahnilla erityinen »Schönes Wochenende Ticket» (40 DM), jolla saa reissata junalla niin paljon kuin sielu sietää! Eräs erikoisimmista matkailunähtävyyksistä oli »Walhalla» Donaustaufissa (lähellä Regensburgia); siellä on Baijerin kuninkaan Ludwig I:n luomus, v. 1842 valmistunut täydellinen kopio Parthenonin temppelistä! Sisällä rakennuksessa on 126 patsasta, jotka esittävät Saksan/saksalaisuuden merkkihenkilöitä vanhalta ajalta nykyaikaan! Tämä vain esimerkkinä!

»Mutta minulta loppuisi aika...», siispä lopuksi muutamia vihjeitä niille, jotka suunnittelevat vastaavanlaista stipendijaksoa Saksaan: 1) Kohenna saksantaitoasi niin, että pääset heti alusta mukaan, sillä aika on lyhyt! 2) Älä välitä iästäsi, sillä siellä nuorrut! 3) Voita omat ennakkoluulosi, sillä luulo ei ole tiedon väärä!

Kirjoittaja on Ulvilan seurakunnan kappalainen.

Papiston päivät 2002

**KESKELLÄ
KYLÄÄ?**

**Pappi palvelijana ja vaikuttajana
Finlandia-talo, Helsinki
15.–16.10.2002**

Osallistumismaksu on 75 €.
Hinta sisältää materiaalin ja ruokailut.

KAUNIITA SANOJA JA MUITA EKUMEENISIA KOHTAAMISIA ROOMASSA

Kaikki Roomasta kuulemani kliseet, joihin olin suhtautunut kriittisesti hymähtäen, tulivat viikon aikana todeksi. Kaupunki oli kaunis ja ikaikainen. Juuri herännyt kevät teki matkasta nautittavan. Parvekkeilla, kattoterasseilla ja puistoissa kukkivat atsaleat, kliiviat, syklaamit. Cola di Rienzon kauppahallin pöydät notkuivat ensimmäistä saatoa: parsaa, tomaatteja, yrttejä.

Viikossa ehdimme nähdä ja kuulla paljon. Kiitos matkanjohtajamme TT **Kyllikki Tiensuun** tiiviin ohjelman ja reippaan tahdin, joka sai 40 papin ja seuralaisen joukkueen marssimaan kohteesta toiseen ja kuulemaan kiintoisia esitelmiä ja opastuksia toiminnanjohtaja **Esko Jossaksen** paimentaessa jälkijoukkoja.

PAAVIN VASTAANOTOLLA

Vaikka paavi **Johannes Paavali II:n** yleisvastaanoton tunnelma suosionosoituksineen muistutti enemmän sivistynyttä jalkapallo-ottelua kuin Suomen hengellisiä kesäjuhlia, jokin kosketti sisintä. Paavin asema ja palvonta hämmäntävät luterilaista pappia, mutta vanhan ja hauraan paavin olemuksessa ja sanoissa oli herkkyyttä maailman hädälle, spontaania tilannetajua ja viisasta hengellisyyttä, joista kuka tahansa pappi voisi ottaa opikseen.

Puheessaan paavi ilmaisi syvän huolensa Lähi-idän tilanteesta. Birgittalaisisarilta kuulimme myöhemmin, että Vatikaani on kaikin mahdollisin diplomatian keinoin pyrkinyt helpottamaan kristittyjen tilannetta Länsirannalla.

RATZINGERIN MESSUSSA

Rooman saksalaiset ovat Pietarinkirkon juurella sijaitsevasta kirkostaan vähintään yhtä ylpeitä kuin me suomalaiset kansallismaisuudestamme Villa Lantesta. Saksalaisessa kirkossa osallistuimme Vatikaanin uskonopin kongregaation johtajan, itävaltalaisen kardinaali **Joseph Ratzingerin** johtamaan aamumessuun.

Tieinosen luentoja kuunnelleena tiesin, että katolinen messu toimitetaan ilman turhaa hidastelua. Sakramentti jaettiin niin ripeästi, että harkitse-

vina olimme jäädä ilman kardinaalin siunausta. Vaikka uskonopin kongregatio tunnettiin vastauskonpuhdistuksen aikaan vähemmän kunniaikkaana inkvisitiolaitoksena, kongregaation johtajan katseessa ei ollut tuomion häivää hänen siunatessaan meitä reformaation jälkeläisiä.

KAUNIITA SANOJA 450 VUODEN JÄLKEEN

Kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto perustettiin ensin Vatikaanin II konsiilin sihteeristöksi, jonka tehtävänä oli toisaalta huolehtia konsiiliin kutsutuista toisten kirkkojen lähettämistä tarkkailijoista ja toisaalta valmistella konsiilin asiakirjoja ekumeenisesta näkökulmasta.

»Tarkkailijoiden mukanaolo vaikutti niin, että katolinen kirkko halusi jatkaa ekumeenisia keskusteluja muiden kirkkojen kanssa ja neuvosto muuttui väliaikaisesta sihteeristöstä pysyväksi neuvostoksi», kertoi Msgr. **John A. Radano**. Konsiilin seurausta oli myös se, että vuonna 1054 annetut pannajulistukset kumottiin ja paavi Paavali VI ja Konstantinopolin patriarkka Athenagoras tapasivat sovinnon hengessä vuonna 1964. Tapaamisesta on neuvoston seinällä muistona patriarkan lahja paaville: ikoni, jossa apostolit Pietari ja Andreas syleilevät toisiaan Kristuksen katseen alla.

Radano nosti esille kolme esimerkkiä neuvoston saavutuksista ekumenian tiellä: Ensimmäinen on vuodelta 1982 ns. BEM-asiakirja kasteesta, ehtoolisesta ja virasta. Multilateraalinen asiakirja ei ole konsensusdokumentti vaan askel tai pyrkimys kohti ykseyttä. Toinen merkittävä asia on paavin ja orientaalisten ortodoksisten kirkkojen kesken syntynyt yksimielisyyden Khalkedonin ja Efeson konsiilien kristologisisista tulkinnoista. Kolmantena esimerkkinä Radano käytti luterilaisten kanssa laadittua vanhurskauttamisjulistusta, jossa päästiin yksimielisyyteen reformaation pääkysymyksestä.

»Julistuksen *me tunnustamme yhdessä* -kohdat ovat kauniita sanoja 450 eron vuoden jälkeen», Radano vakuutti, »vaikka monet kysymykset, kuten viran ymmärtäminen ja sen apostolisuus, vaativat vielä paljon työtä ja dialogia luterilaisten ja katolisten kesken.»

*Birgittalaissisar Marja-Liisan mielestä sisaren kutsumus merkitsee samanlaista sitoutumista kuin papin kutsu-
mus. Vas. Anita Ahtiainen, sisar Marja-Liisa, Eeva Salo ja Kirsti Särkkä.*

BIRGITTALAISTEN VIERAINA

Lapuan hiippakuntas sihteeri **Eeva Salo** tapasi nuoruudenystävänsä Alahärmän seurakuntanuorista, sisar **Marja-Liisan**, pyhän Birgitan luostarissa. Nautimme sisarten vieraanvaraisuudesta sekä Farfan maaseutukeskuksessa että Roomassa. Äiti **Teklan** johtama luostari toimii Roomassa samassa talossa, joissa Birgitta aikanaan asui tyttärensä Katariinan kanssa.

Eri puolilta maailmaa tulleen 40 sisaren työnä on palvella vieraita ja rukoilla. Kolmesti päivässä he kokoontuvat pieneen kirkkoonsa viettämään messua, laudesta ja vesperiä.

»Rukouksen avulla ehtii kaikkialle, mihin haluaa. Luostari antaa vapauden juuri siihen», sisar Marja-Liisa sanoi.

Birgittalaissisaret haluavat edistää kristittyjen ykseyttä erityisesti pohjoismaalaisten kesken. Niinpä Skandinavian luterilaiset kirkot pitävät jumalanpalveluksiaan luostarin pyhän Katariinan kappelissa. Suomenkielisissä jumalanpalveluksissa sisar Marja-Liisa toimii tulkkina. Opintomatkan vapaapäivänä kappelissa vietettiin kirkkoherra **Veli-Matti Hynnisen** johtamaa messua Rooman suomalaisten kanssa.

KATAKOMBISTA BASILIKAAN

Kristinuskon historia Roomassa ulottuu vainojen ajasta monien vaiheiden kautta nykypäivän loistoon, jossa kirkkoja on joka kulmalla.

Priscillan katakombissa näin kirjoista katselemiäni varhaiskristittyjen seinämaalauksia hyvästä paimenesta ja vaikutui. Kuvittelen ajatuksen Kristuksesta paimenena merkinneen heille turvaa ja suojaa pelon ja vainojen keskellä, vaikka jouduinkin opintomatalla luopumaan luulostani, että kristityt piileskelivät katakombeissa.

Samanlaista vaikutusta ei syntynyt Pietarinkirkon enkä muidenkaan basilikojen paavillisten altarien ääressä. Silti ajattelen, että roomalaiskatolinen kirkko suurimpana kristillisenä kirkkona kertoo paljon kristinuskon merkityksestä ihmisten elämässä. Vaikka paavius instituutiona on välillä vaikuttanut rappeutuneelta ja katolinen kirkko on joutunut antamaan periksi maalliselle demokratialle Italiassa, paavien ketju on katkeamaton antiikista nykypäivään.

MATKAKOKEMUKSIA

»Matka on auttanut ymmärtämään Rooman asemaa kristikunnan historiassa. Pakanallisuudesta kris-

tillisyyteen siirtyminen on ollut melkoinen prosessi. Kun pakanallisuuden uskonnollinen esineistö on saanut uuden käyttötarkoituksen, on samaa tapahtunut varmasti myös sisällöllisesti, jotta kansa on omaksunut uuden uskonnon», summasi kirkkoherra **Hannu Komulainen** Juankoskelta matkan merkitystä.

Aino Komulainen työskentelee Juankosken kaupungin sivistystoimenjohtajana. Hän sai matkalta uutta, entistä syvällisempää tietoa historiasta, kulttuurista ja kristinuskosta. »Yhteinen matka antaa mahdollisuuden vielä jälkeinpäin pohtia matkalla opittua ja koettua», Komulaiset sanoivat ja pitivät merkittävänä sitä, että myös puoliset voivat osallistua liiton opintomatkoille.

Pietarinkirkon kupoliin kiipeäminen oli vuosaa-realaisen pastori **Vappu Porthanin** puhuttelevin matkakokemus. »Se oli kuin elämä itse. Ylöspäin oli mentävä, vaikka en tiennyt, mitä olisi edessä. Väli-tasanteella sai vähän levähtää ja lopussa oli vain kapeat portaat ja köysi, josta pidettiin kiinni. Peril-lä huikaiseva näköala mykisti.»

»Ilmoittauduin matkalle vuosi sitten puolison

Perimätiedon mukaan apostoli Paavali oli haudattu-na San Paolo fuori le Mura -basilikan paikalle mes-taamisensa jälkeen. Matkanjohtaja Kyllikki Tiensuu kertoo Paavalille omistetusta basilikasta, joka sijait-see Rooman muurien ulkopuolella.

kuoleman jälkeen. Yksi elämänvaihe oli takana enkä tiennyt, mitä on tulossa. Mennyt vuosi ja tämäkin matka on auttanut jäsentämään entistä ja suuntautumaan tulevaan», Vappu Porthan sanoi.

Pastori **Jouni Hartikainen** Munkkivuoresta on ehtinyt hyödyntää matkakokemusta jo työssään useaan otteeseen. Ahkerana valokuvaajana hän ikuisti matkaa dioiksi ja kertoi näyttäneensä päivänavaus-sessakin kuvan Tituksen riemukaaresta, jonka kei-sari Domitianus rakennutti veljensä kunniaksi, kun tämä joukkoiineen tuhosi Jerusalemin vuonna 70. Jouni Hartikainen tutustui riemukaareen, Palati-umiin ja Forum Romanumiin lähemmin omatoimi-sella retkellä vapaapäivänä. »Riemukaari ja sen historia kolahtivat minuun. Päivänavauksessa pys-tyin kertomaan riemukaaren avulla taustoja Lähi-idän nykyisille tapahtumille.»

ROOMALAINEN »TUOMASMESSU»

»Mielenkiintoista oli myös seurata roomalaisen kat-olisen ihmisen arkipäivää ja elämää siten, kuin se kirkoissa näyttäytyi», Jouni Hartikainen sanoi.

Kun idän ja lännen kirkot kumosivat 910 vuoden takaiset pannajulistukset v. 1964, patriarkka Athen-agoras lahjoitti paavi Paavali VI:lle ikonin, jossa apostolit Pietari ja Andreas syleilevät toisiaan Kris-tuksen katseen alla. Msgr. John. A. Radanon tulkkina Annele Martin.

Kardinaali Joseph Ratzinger sai aamumessun jälkeen kuusen-kerkkäsiirappia terveisinä Suomesta.

Tätä koimme erityisesti, kun osa joukostamme vieraili Santa Maria in Trasteveren kirkossa, matkaoppaiden mukaan Rooman kauneimmassa Maria-kirkossa.

Kirkossa kokoontuu maallikkoliike Sant' Egidio, joka syntyi 1960-luvun lopussa Vatikaanin II konsiiliin innoittamana muutamien italialaisnuorten raamattupiiristä. Nykyisin Sant' Egidio on vahva, ekuumeenisesti orientoitunut 40 000 jäsenen uudistusliike, jota maallikot johtavat ja joka toimii 35 maassa köyhien ja syrjittyjen parissa.

Kirkko täyttyi ilta illan jälkeen nuorista ja keski-ikäisistä ihmisistä, jotka kuuntelevat lyhyitä raamatuntutkisteluja, rukoilevat ja laulavat yhdessä. Lauantaisin ja sunnuntaisin vietetään messua.

KIRJA- JA PAITAOSTOKSILLA

Roomasta on helppo hankkia teologista kirjallisuutta. Kirjakauppojen laajat valikoimat ihastuttivat ja matkalaukkuun sujahti pari lisäkiloa. Feministiteologiakin oli yllättävän hyvin esillä. Tosin yhdessä

kirjakaupassa **Elisabeth Schüssler Fiorenzan** uutuus kaivettiin kirjahyllyn takarivistä!

Monia opintomatkalaisia oli evästetty, että Roomasta kannattaa hankkia papinpaitoja. Edullisia ne olivatkin, mutta joissakin liikkeissä pappisnaisten osto- ja sovitushalut herättivät ihmetystä jopa niin, että nunnat kieltäytyivät myymästä paitoja naisille. Santa Maria Maggioran vierestä löytyi Apostolicum-ketjun kauppa, jossa sovituskkin onnistui.

Kun kirkkoherra **Tapio Seppälä** piti papinpaitapäivän paavin vastaanoton kunniaksi, hän sai tavallista parempaa palvelua varsinkin Via della Conciliazionen kaupoissa Vatikaanissa. Minullakin oli papinpaita yhtenä päivänä ja sain vastaantulevalta katoliselta kollegalta kohteliaan ja hyväntahtoisen tervehdyksen. Hymystä päätellen hän oli amerikkalainen ja kenties kotimaassaan tottunut pappisnaisiin.

VALDOLAISTEN HOTELLISSA

Asuimme valdolaisten omistamassa viehättävässä hotellissa Casa Valdesessa. Rauhallisesta sijainnista johtui, että heräsimme aamuisin satakielen lauluun, johon sekoittui muutamien matkatovereiden voimakas ja kotoinen Siionin virren veisuu. Talossa oli aikaisemmin toiminut saksalaisten diakonissojen ylläpitämä hoitokoti. Samat sisaret olivat perustaneet myös Oulun ja Helsingin diakonissalaitokset. Ilmeisesti hotellin suomalainen emännöitsijä **Senja Ahvonen** halusi vaalia sisarten perintöä, sillä hän palveli meitä vaivojaan säästämättä: järjesteli yhteyksiä, opasti kartanluvussa ja tilasi lääkäriajankin tarvittaessa.

Valdolaaisia protestantteja on Italiassa nykyisin noin 30 000. Hotellin tuotto käytetään valdolaiskirkon teologisen tiedekunnan hyväksi.

MYÖS ENSI VUONNA ROOMASSA

Pappisliiton opintomatkat valmistellaan liiton koulustoimikunnassa, jolle voi esittää toiveita matkakohteista. Periaatteena on ollut, että vuosittain järjestetään kolme matkaa, joista yksi, kestoaltaan muita lyhyempi suunnataan Suomen lähialueelle. Tämänvuotinen Rooman-matka täyttyi yhden pienen ilmoituksen perusteella. Koska kaikki halukkaat eivät mahtuneet mukaan, ensi vuonna on luvussa vastaava matka.

Kirjoittaja on Puijon seurakunnan kappalainen ja Pappisliiton koulustoimikunnan puheenjohtaja.

VUOROTTELUVAPAALLA VIRIKKEITÄ ETSIMÄSSÄ

KOHTI UUSIA HAASTEITA

Syksyisenä lokakuun päivänä jätin taakseni sateisen Helsingin ja suuntasin kohti Floridaa, Lake Worthiin, puolen vuoden työkomennukselle siirtolais- ja turistipastoriksi. Perillä minua odotti mielenkiintoinen työrupeama, josta jäi ikimuistoisia kokemuksia.

Työni St. Andrew's Lutheran Churchin palveluksessa oli seurakuntapapin työtä. Keskeisellä sijalla oli jumalanpalvelusten valmistus ja pitäminen sunnuntaisin ja muina juhlapäivinä. Toimitin pääosin suomenkielisiä jumalanpalveluksia mutta saarnasin myös useassa englanninkielisessä jumalanpalveluksessa. Seurakuntamme oli kaksikielinen. Seurakuntavierailuilla Atlantaan, Georgiaan ja Charlotteen, North Carolinaan pidin myös kaksikielisiä jumalanpalveluksia. Erityisen mieleenpainuva oli vierailuni New Yorkiin. Pidin siellä suomalaisille seurakunnille jumalanpalveluksen ja seurakuntailan.

Työtä ja haasteita oli paljon. Jumalanpalvelusten lisäksi keskeinen työtehtäväni oli rippikoulun pitäminen. Rippikoulussa opetin pääosin englannin, mutta myös suomen kielellä, koska nuorista suurin osa osasi englantia kotikielensä paremmin kuin suomen kieltä. Elimme kahdessa todellisuudessa, jossa etsimme yhdessä juuriamme. Monet kokivat juurensa olevan Suomessa vaikka olivatkin syntyneet Yhdysvalloissa. Amerikan suomalaisten joukossa oli myös puhtaasti itseään amerikkalaisina pitäviä seurakunnan jäseniä.

ELÄMINEN KAHDESSA TODELLISUUDESSA

Eläminen kahdessa todellisuudessa on eräällä tavalla vaativa ehkä myös rikastuttava kokemus. Ajattelin omia juuriani, jotka ovat vahvasti Suomessa, ja heidän juuriansa, jotka ovat tavallaan Amerikassa mutta kuitenkin Suomessa. Moni mietti, mihin oikeastaan kuuluu ja yksinäisyyden ja juurettomuuden kokemuksetkin voivat olla mahdollisia kahdessa todellisuudessa eläville.

Kotikäynnit ja henkilökohtaiset kohtaamiset olivatkin hyvin tärkeitä. Ihmisen perinpohjainen kuunteleminen ja yritys ymmärtää joskus monivaiheistakin elämäntähtäviä vaativat keskittymistä ja pohtimista. Englannin kieleni parani huomattavasti kovan harjoituksen myötä, sillä osa sielunhoito-

keskusteluistakin käytiin englannin kielellä.

Epävarmuutta tunnettiin myös edelleen syyskuun yhdennentoista päivän tapahtumien jälkeen. Toisaalta elämä alkoi palata keväällä 2002 normaaliin uomiinsa kun turisteja ja »lumilintuja» (säännöllisesti talvensa Floridassa viettäviä) alkoi tulla lähes entiseen tahtiin niin Kanadasta, Amerikan pohjoisosista kuin Suomestakin. Motellikäyntejä tein säännöllisesti viikoittain. Järjestettiin yksi seurakuntaretkikin Floridan länsiosaan Fort Myersiin.

Monella tunne siitä, että on suomalainen, vahvistui juuri ulkomailla eläessä. Itsenäisyyspäivän juhlat ja perinnetilaisuudet olivat osalle Floridassa asuvia suomalaisia hyvinkin tärkeitä. Seurakunnalla oli tärkeä rooli tilaisuuksien ohjelmavastuussa ja läpiviemisessä. Keskiviikkoisin kirkolla järjestettävät Suomi-illat olivat tärkeitä suomalaisista juuristaan kiinni pitävälle. Myös amerikansuomalaisia lehtiä, joita oli kaksi ja jotka ilmestyivät USA:ssa ja Kanadassa, luettiin tarkasti. Lehdet kertoivat uutisia myös Suomesta. Minullakin oli lehdissä juttuja ja haastatteluja.

UUTTA OPPIMASSA

Asettuminen uuteen työympäristöön suomalaisen seurakunnan kirkkoherran tehtävästä amerikkalaisen seurakunnan pastorin tehtävään avasi uusia näkökulmia. Saatoinkin tarkkailla St. Andrew's Lutheran Churchin kirkkoherran Timo Hukan tapaa johtaa, miettiä miltä tuntuu olla johdettavana pitkän kirkkoherraputken jälkeen ja pohtia myös miten voin itse kehittyä johtajana.

Sain vuorotteluvapaani aikana yhä syvemmän kosketuksen jumalanpalvelukseen ja sen merkitykseen. Vapaaehtoisten aktiivisuus jumalanpalvelusten valmistelussa ja läpiviemisessä oli yllätys. Yhden jumalanpalveluksen läpiviemiseen neljän sadan jäsenen seurakunnassa osallistui normaalisti kolmekymmentä ihmistä. Vapaaehtoistyö, jota Suomen seurakunnissakin kehitetään, oli ratkaisevan tärkeää kirkkomme toiminnalle. Kokoaikaisia palkattuja työntekijöitä olivat vain kirkkoherra ja kanttori. Oma työni oli tosin kokopäiväistä, mutta minäkin sain vain päivärahakorvauksen. Englannin kielen taitonikin koheni englanninkielisiä saarnoja ja myös kaksikielisiä jumalanpalveluksia valmistellessa.

»Johtajasta johdettavaksi siirtyminen ja erilaisissa olosuhteissa työskentely kehittää ammattiosaamista ja tekee nöyräksi. Tulee pohdituksi omaa johtamistapaa ja sen kehittämistä.»

VIRIKKEITÄ KOTIMAAN TYÖHÖNI

Saamiani virikkeitä toivon voivani soveltaa sopivassa määrin omassa kotiseurakunnassani, jossa ilokseni totesin Tuomas-messunkin alkaneen poissa ollessani. Suosittelen teille kollegani. Ottakaa virkavapaata tai vuorotteluvapaata ja lähtekää uusiin ympyröihin. Maiseman vaihtaminen ja tauko oman viran hoitamisesta avaa sinulle uusia näkökulmia työhösi ja työskentelytapaasi. Johtajasta johdettavaksi siirtyminen ja hyvin erilaisissa olosuhteissa työskentely realisoi ja kehittää uudella tavalla omaa ammattiosaamista ja tekee nöyräksi. Tulee pohdituksi omaa johtamistapaa ja sen kehittämistä. Seurakuntalaisten aktivoiminen ja erilaisten yhteyksien luominen seurakunnan toimintaympäristössä toimiviin yrityksiin ja yhteisöihin on tärkeää. Seurakunnan tulisi olla jokapäiväistä elämää jäsenilleen kuten St. Andrew's Lutheran Churchin jäsenet kokivat.

Työjakso Yhdysvalloissa oli suuri lahja minulle ja psalmin 139 sanat kaikuiivat usein mielessäni: »Vaikka nousisin lentoon aamuruskon siivin tai muuttaisin merten taa, sielläkin sinä minua ohjaat, talutat väkevällä kädelläsi.»

Kirjoittaja on Kiikalan kirkkoherra, joka työskenteli vuorotteluvapaansa aikana Floridassa, Lake Worthissä, St. Andrew's Lutheran Churchin siirtolais- ja turistipappina.

AKAVA-TARJOUS 3 / 2002

Etumatkat

Barcelona (ma-pe) 24.6., 1.7.	- 40 eur
Barcelona (pe-pe) 28.6., 5.7., 12.7.	- 50 eur
Praha (to-su) 4.7., 11.7., 18.7., 25.7.	- 50 eur
Krakova ja patikointi Zakopanassa (pe-pe) 5.7.	- 50 eur
Lissabon (la-la) 28.9.	-100 eur
Lissabon (la-ke) 28.9.	- 50 eur

Aurinkomatkat

alennus 5 %

Hania, Kreetta 4.7., 11.7., 18.7. ja 25.7.

Finnmatkat

alennus 5 %

Kreetta, 1 ja 2 viikkoa, 15.08.–26.09.02 (jäljellä olevat hotellit; ei Hermes, Coral, Almiros)

Rodos, 1 ja 2 viikkoa, 10.08.–29.09.02
Jäljellä olevat hotellit

Varmista jäsenetuisivun kautta aina ajantasalla olevat seuramatkojen äkkilähdöt ja muut parhaat tarjoukset SMT:n www-sivuilta; Viiden tähden kerhon jäsenille on vielä omia jäsenetuja. Finnairin kesähinnat, matkustusaika 14.6.-17.8., ovat samoilla sivuilla lukuisten muiden tarjousten joukossa.

Hertz-Autovuokraamo myöntää akavalaisille 5-20% alennuksen normaalihinnoista kohteesta riippuen. Varauksen yhteydessä ilmoitettava Hertz/Akava CDP-numero 832070.

SMT:n akavalaisille myöntämät alennukset laskeaan aina uusille varauksille matkanjärjestäjän esitteessä mainitusta **aikuisen perushinnasta** ellei muuta mainita ja niin kauan kuin paikkoja riittää. Akava-jäsenetuhintaan ei voi kytkeä muita alennuksia (esim. lapsialennus tai ennakkovaraajan etu). Alennus ei koske pelkkiä lentopaikkoja.

Luottokorttiasiakkailta veloitamme toimistokulut.
Jäsenetumatkat varataan Suomen Matkatoimisto Oy:stä tai Kuopion Matkatoimisto Oy:stä. Jäsenedusta tulee mainita jo matkan tilausvaiheessa.

Tämä tiedote kumoo aikaisemmat ja on voimassa 15.05.–15.08.2002.

SUOMEN MATKATOIMISTO

Puhelinmyynti 010 826 8000 (auki ma-pe 8-19, la 10-15),
World Trade Center Aleksanterinkatu 17 (09)18262065,
Seurakuntamatkat (09)18262310, SLU-matkapalvelu
(09)34812480, Tapiola (09)5259650, Tikkurila (09)8578710,
Joensuu (013)254110, Jyväskylä (014)3340911, Kerava
(09)2748510, Kokkola (06)8312766, Kouvola (05)7449411,
Lahti (03)882380, Lappeenranta (05)5448100, Oulu
(08)5338810, Pietarsaari (06)7235277, Pori (02)6221311,
Rauma (02)83874510, Rovaniemi (016)3210700, Salo
(02)7758600, Tampere (03)3660100, Turku (02)2730950,
Vaasa (06)3178300, Kuopion Matkatoimisto Oy: Kuopio
(017)5505500, Iisalmi (017)8216011, Varkaus (017)5510511

JOHN VIKSTRÖM

Kutsumus ja sitoutuminen

KUTSUMUS JA SITOUTUMINEN
JÄLKIMODERNIN
INDIVIDUALISMIN AIKANA

Tänä aikana olemme saaneet todeta miten läheisesti kysymys kutsumuksesta ja sitoutumisesta liittyy kysymykseen yhteisöllisyydestä. Esimodernin ihmisen elämä sai merkityksen siitä, että hänellä oli paikka ja tehtävä yhteisössä. Siellä hänellä oli selkeät oikeudet ja velvollisuudet. Yhteisö oli primääri suhteessa yksilöön.

Jälkmodernismin aikana ihmiset elävät ilman kiinteitä yhteisöjä, ilman kiinteitä käsityksiä hyvästä ja pahasta, oikeasta ja väärästä, ilman kiinteitä ja selkeitä identiteettejä. Kaikialla kaivataan vapauksia. Onnistuminen-epäonnistuminen on tärkeämpi elämän ulottuvuus ja kysymyksenasettelu kuin oikea-väärä.

Jälkmodernille ihmiselle elämä on yksilöllinen projekti. Pääpyrkimyksenä tässä elämänprojektissa on hyvän elämän tavoittelu. Tällöin hyvän kriteerit ovat subjektiivisia, eivät yleispäteviä. Jälkmoderni ihminen on vapaus-hakuisuudessaan valitsija ja kuluttaja. Maailma, yhteisö, yhteiskunta, on hänelle väline. Läheisetkin ihmissuhteet muodostuvat välineellisiksi.

Suhtautuminen uskontoon on myös välineellistä. Jälkmodernin ihmisen uskonnollisuutta kuvataan esim. sanoilla *religion by choice*, *religion a la carte*, *fuusio-uskonnollisuus*. Uskonnonkin alalla hän on siis ensisijaisesti kuluttaja, joka jatkuvasti etsii yhä parempia tavaroita. Valpas ja järkevä kuluttaja ei tietysti sitoudu lopullisesti mihinkään tavaraan. Haku on jatkuvasti päällä. Sitoutumattomuus, »uskottomuus» kuuluu liikkuvan kuluttajan elämäntyylisiin.

Tällainen on se henkinen ilmapiiri, joka haastaa meitä pohtimaan kysymystä kutsumuksesta ja sitoutumisesta. Voidaksemme oikealla tavalla kohdata tätä tilannetta on meidän oltava tietoisia siitä mistä tulemme. Mitkä ovat siis peruselementit kirkkomme perinteisessä käsityksessä kutsumuksesta ja sitoutumisesta? Näitä yritän kuvata viittaamalla sellaiseen mitä olen pohtinut ja kokenut viranhoitoni vuosina.

»Ojentakaa kurittomia, rohkaiskaa arkoja, tukekaa heikkoja ja olkaa kaikkia kohtaan kärsivällisiä. Katsokaa ettei kukaan maksa pahaa pahalla. Pyrkikää aina tekemään hyvää toisillenne ja kaikille ihmisille. Iloitkaa aina. Rukoilkaa lakkaamatta. Kiittäkää kaikesta. Tätä Jumala tahtoo teiltä, Kristuksen Jeesuksen omilta. Älkää sammuttako Henkeä, älkää väheksykö profetoimisen lahjaa. Koetelkaa kaikkea ja piitäkää se mikä on hyvää.»

1.Tess. 5:14-21

PIISPANSAUVA KIRKON
JOHTAMISPERINTEEN SYMBOLINA

Piispansauvassa on kolme osaa ja jokaisella niistä on oma kehotuksensa sauvan kantajalle. Nämä kehotukset, jotka kaikki liittyvät kutsumuksen ja sitoutumisen problematiikkaan, sopivat muuten jokaiselle johtajalle, olkoon hänellä sauva tai ei.

Piispansauvan ylimmän osan, sen koukkupään kehotus kantajalle kuuluu: *Collige vaga!* Kerää kokoon epävarmat, harhailevat kuljeskelijat! Näitä epävarmoja ja epävakaita kuljeskelijoita on siis ollut ennenkin ja he tulevat nä-

köjään jatkossakin olemaan haaste jokaiselle johtajalle. He löytyvät sekä kirkon jäsenten että myös työntekijöiden ja luottamushenkilöiden joukosta.

Tällaisen kulkurin hahmossa on jotain kiehtovaa ja ihastuttavaa. Älköön kukaan johtaja sammuttako sitä innovatiivisuutta, sitä uutta ja uudistusta etsivää henkeä, joka parhaimmillaan on tällaisessa kulkurin asenteessa — »Älkää sammuttako Henkeä», Paavali kirjoitti. Tällainen levoton asenne saattaa välillä rasittaa järjestystä kaipaavaa johtajaa mutta sitä on kestävä. Sen kanssa on eletävä, ei vain näiden kulkurien takia vaan itse organisaation takia. Sillä ei mikään yhteisö elä pelkästään järjestyksestä. Pitää olla myös sitä vapautta, missä on tilaa uudistukselle, uuden etsimiseksi ja löytämiselle.

Järjestys ja vapaus eivät kuitenkaan ole toistensa vastakohtia. Pyhästä sanasta opimme, että Jumala on sekä vapauden että järjestyksen Jumala. Missä Herran henki on, siellä on vapaus (2.Kor 3:17) mutta sama henki rakentaa seurakuntaa luomalla tietyn järjestyksen sekä virkojen että sen jumalanpalveluksen ja muun elämän osalta. Kristuksen kirkko on kutsuttu olemaan sekä vapauden että järjestyksen yhteisö. Siis: *Collige vaga!* Kerää kokoon eri suuntiin epämääräisesti harhailevat! Kerää kokoon opettamalla, julistamalla, keskustelemalla, neuvotelemalla – suuntaa osoittamalla! Kerää kokoon niin että kirkko, seurakunta, on elävä, toimiva yhteisö eikä vain epämääräinen joukko yksityisajat-

telijoita ja -rittäjiä uskon ja maailmankatsomusten markkinoilla!

Sauvan koukkupäätä kantavan varren sanoma kuuluu: *Sustenta morbida!* Tue heikkoja ja sairaita! Tämäkin kohta kirkon vanhassa johtamisperinteessä on liittynyt ja liittyy edelleen kysymykseen kutsumuksesta ja sitoutumisesta. Sitoutuminen auttaa jaksamaan jaksaminen auttaa sitoutumaan. Aina ei jakseta. Ei jakseta henkisesti eikä ruumiillisesti. Ei jakseta aina uskoa, ei toivoa, ei rakastaa niin kuin pitäisi ja saisi. Siis: *Sustenta morbida!* Tue heikkoja ja sairaita työntekijöitä ja luottamushenkilöitä, myös heikkoja ja sairaita työyhteisöjä!

Sauvan alimman osan, sen piikkiään kehoitus kuuluu: *Stimula lenta!* Kannusta laiskoja ja välinpitämättömiä, haluttomia ja velttoja! Näitäkin on kaikissa yhteisöissä ja kaikilla työpaikoilla, myös seurakunnissa. Missä laiskuus vallitsee, siellä ovat tietyt kutsumustietoisuus ja valmius sitoutumiseen kaavana. En kuitenkaan usko että meillä olisi kirkossamme kovin paljon todella laiskoja työntekijöitä. Enemminkin yritetään uurastaa vaatimusten ja paineiden alla, usein uupumuksen ja loppuunpalamisen rajoilla.

Mutta onhan niitä, joilta puhti on kadonnut ja innostus sammunut, niitä jotka tarvitsevat stimulointia! Siis: *Stimula lenta!* Kannusta haluttomia ja välinpitämättömiä, erityisesti niitä jotka ovat velttoja hengellisessä kilvoituksessaan! Ei piikittelmällä, vaan stimuloimalla, antamalla myönteisiä virikkeitä, innostavia näkyjä, uskoa ja luottamusta sekä Taivaallisen Isän johdatukseen että myös omiin kykyihin.

VIRKAAN VIHKimINEN, VIRKAAN ASETTAMINEN JA VIRKAAN SIUNAAMINEN KUTSUMUKSEN JA SITOUTUMISEN PERUSMALLINA

Nyt uudistettavan kirkkokäsikirjan kaavoista löytyvät kutsumuksen ja sitoutumisen keskeiset elementit. Vielä voimassa oleva papiksi vihkimisen kaava on tältä osin kaikista selkein, joten käytän sitä esimerkkinä. Muut kaavat ovat rakenteeltaan samanlaisia. Juuri rakenne on se joka kertoo taustalla olevasta käsityksestä kutsumuksesta ja sitoutumisesta. Virkaan vihkimisessä, kuten myös virkaan asettamisessa ja siunaamisessa, on kolme pääkohtaa: Kutsu (vocatío), siunaus (benedictío) ja lähetys (missio).

Papiksi vihkiminen alkaa piispan puheella ja rukouksella. Tämän jälkeen seuraa kohta, joka kuulostaa kovin hallinnolliselta ja byrokraattiselta mutta jolla on syvä teologinen ja hengellinen merkitys: »Kutsu virkaan». Siinä notaari lukee seurakunnalle vihittävien nimet ja ne virat, joihin heidät on kutsuttu. Vihkimyksen sekä teologisena että juridisena edellytyksenä on siis kutsu. Ilman seurakunnan kutsua ei voida vihkiä. Sitten piispa lausuu: »Teidät on kutsuttu pappisvirkaan. Kuulkaa nyt, mitä Raamatussa tästä virasta sanotaan.» Avustajat

lukevat raamatunkohtia, jotka kertovat minkälaisesta kutsusta on kyse: »Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis...», »Te ette valinneet minua, vaan minä valitsin teidät.» Kutsuun liittyy *lupa*: »Minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti.»

Merkillepantava on tässä se, että pappisvihkimyksen edellytyksenä on yhteisö, joka kutsuu virkaan. Varsinaisena kutsujana on uskomme mukaan tämän yhteisön pää, Jeesus Kristus itse. Yhteisön ensisijaisuus suhteessa vihittäviin on periaatteellisesti hyvin tärkeää. Tämä ensisijaisuus sisältyy kutsun käsitteeseen ja määritelmään.

Vihittävien on tämän jälkeen vastattava saamaansa kutsuun. Heiltä kysytään siis, ovatko he valmiit sitoutumaan. Tunnustamalla kirkon yhteisen uskon he ilmoittavat sitoutuvansa kirkon varsinaiseen asiaan, sen »toiminta-ajatukseen». Tähän ilmoitukseen ja vakuutukseen liittyy vielä kolme erityistä lupautta: Tahdotteko pyhän kolmiyhdisteen Jumalan nimessä ryhtyä pappisvirkaan ja hoitaa sitä oikein ja uskollisesti Jumalan kunniaksi ja seurakunnan rakentamiseksi? *Tahdon*. Tahdotteko pysyä Jumalan pyhässä sanassa, karttaa väärää oppia, julistaa rohkeasti Kristuksen evankeliumia ja jakaa pyhiä sakramenteja hänen asetuksensa mukaan? *Tahdon*. Tahdotteko myös kilvoitella niin, että elämänne on esikuvana seurakunnalle? *Tahdon*. Kaikkien näitten lupauten jälkeen tuli aikaisemmin vielä pappisvala, joka sittemmin on muuttunut pappislupaukseksi.

Tätä selkeämmin ei voida ilmaista sitä tosiasiaa, että *sitoutuminen merkitsee lupauksen antamista*. Ei ainoastaan kutsuja vaan myös myönteisen vastauksen antaja sitoo itsensä lupauksella. He ovat siis toisiinsa sidottuja keskinäisillä lupauksilla. Sitoutuminen on molemminpuolinen. Kaikki tämä sisältyy pappisvihkimyksen vocatio-osaan, joka päättyy viran juhlalliseen antamiseen. Tämän jälkeen seuraa benedictio, siunaaminen, joka sisältää käten päällepanemisen ja rukouksen. Päätteeksi tulee missio, lähettäminen: »Lähtekää kaitsemaan teille uskotua Jumalan laumaa hänen tahtonsa mukaan.»

Tämä kutsumisen ja sitoutumisen peruskuvio on *kaikille kirkon työntekijöille* yhteinen.

Kaikki ovat saaneet kutsun ja suostumalla annettuun tehtävään he ovat sitoutuneet siihen. Sama koskee myös kirkon ja seurakunnan *luottamushenkilöitä*. Kun heidät on valittu johonkin luottamustehtävään, he ovat saaneet kutsun siihen. Samalla he ovat saaneet kutsun sitoutumiseen. Seurakunnan luottamustoimiin valittavilta edellytetään, että he ovat »kristillisestä vakaumuksesta tunnettuja». Tätä vakaumusta ei vaalikelpoisuuden ehtona erikseen tutkita, vaan se on hengellinen ja moraalinen muutettu kirkon jäsenen velvoituksista. Luottamustehtävän vastaanottaminen on lupauksen antamista, sitoutumista seurakunnan tehtävään sekä seurakunnan arvojen mukaiseen elämään. Edellisessä kirk-

kolaissa puhuttiin tässä yhteydessä »jumalanpelosta ja kristillisestä harrastuksesta».

Kutsu ja sitoutuminen ovat asioita, jotka koskevat kirkon *kaikkia jäseniä*. Kirkko on »erilleen kutsuttu joukko», *ek-kleesia*. Se on kutsuttu »pyhällä kutsulla» (2 Tim 1:9). Se on saanut kehotuksen elää saamansa kutsun arvoisesti (Ef 4:1), siis kehotuksen sitoutua elämään, joka vastaa saatua kutsua. Kaiku tästä kuuluu konfirmaatiokaavassa, jonka mukaan konfirmoitavat julkisesti tunnustavat uskonsa ja konfirmoija voi kysyä: Tahdotteko Jumalan armon avulla osoittaa tämän uskon elämässänne?

Sitoutuminen, jota kirkko odottaa jäseniltään kuvataan kirkkolaissa näin: »Kirkon jäsenen tulee osallistua jumalanpalvelukseen, käyttää muutenkin armonvälineitä ja edistää seurakunnan tehtävän toteuttamista. Kirkon jäsenen tulee noudattaa kristillistä elämäntapaa, solmia avioliittonsa säädetyllä tavalla, antaa kastaa lapsensa ja huolehtia heidän kristillisestä kasvattuksesta.» (KL 1:5) Kristillinen kirkko on kutsun ja sitoutumisen yhteisö.

Se mikä edellä on sanottu kirkon työntekijöiden ja jäsenten saamasta kutsusta ja sitoutumisen velvollisuudesta, on mutatis mutandis sovellettavissa muillakin elämäntiloilla. Työhön ottaminen merkitsee kutsun antamista ja sen mukaisiin velvoitteisiin suostumista ja sitoutumista. Työn, tehtävän, viran vastaanottaminen merkitsee vastaavasti sitoutumista siihen liittyviin velvoitteisiin. Kun tätä tarkastellaan uskon silmin, puhumme *kutsumuksesta*, tehtävästä jonka itse Jumala on meille antanut. Tällöin näemme sitoutumisen toteutuvan erityisesti *uskollisuutena*.

SITOUTUMINEN JATKUVANA PROSESSINA

Sitoutuminen alkaa lupauksella ja tässä mielessä jotain hetkellistä, mutta se on myös jatkuva prosessi. Ensimmäisen sitoutumisen lupaus on yhä uudelleen uusittava yksittäisissä ratkaisutilanteissa. Sitoutuminen on jopa eräänlainen tila, sitoutuneisuuden tila. Siihen viittaa äsken käyttämäni sana uskollisuus. Sitoutuneisuuden aste käy ilmi yksittäisistä ratkaisuista. Sitoutuneisuus tulee myös näkyviin motivaationa, innostuneisuutena, kokonaisvaltaisuutena, pitkäjänteisyytenä.

VAPAAUS JA SITOUTUMINEN

80-luvun lopulla ja 90-luvulla papiksi vihittävät kyselivät yhä useammin ja yhä painokkaammin: Pystyykö pappisvirassa olemaan oma itsensä vai täytyykö viran puolesta olla jotain muuta? Tuleeko minulla olemaan riittävä vapaus toteuttaa omia näkemyksiä, omaa työnäkyä, omia käsityksiä asioista? Tuleeko olemaan liian ahdasta seurakunnan työyhteisössä? Miten siellä voi toteuttaa itseään? Nämä ovat jälkimodernin vapaus-hakuisen individualismin tyypillisiä kysymyksiä. Mutta ne ovat samalla myös yleispäteviä kysymyksiä koskien vapauden ja sitoutumisen välistä problematiikkaa yleensä.

Tässä tilanteessa joutuu kysymään, onko vanha perinteinen käsitys kutsumuksesta ja sitoutumisesta aikansa elänyt. Onko se ollenkaan sovellettavissa jälkimodernin individualismin, lyhytjänteisyyden ja hetkellisyuden aikana? Toisaalta voi myös kysyä, olisiko niin että tällä vanhalla ajatuksella on juuri nyt jotain annettavaa tämän ajan ihmiselle, joka kamppailee tarkoituksettomuuden ja irrallisuuden ongelmien kanssa ja on tullut hetkellisyytensä, omien vapauksiensa ja itse itsensä vangiksi.

Elämä menettää mielekkyytensä siellä, missä ei ole yhteisöä, johon saa jäsenyä, joka voi antaa yksilölle paikan ja tehtävän – siis kutsun. Todellinen vapaus on jotain muuta kuin yksittäisten valintatilanteiden hetkellisiä vapauden kokemuksia. Vapaus olla sitoutumatta mihinkään on sisäisen tyhjyyden ja kolkouden vankeutta, karkumatkalla olevan vangin vapautta. Todellinen vapaus on sisäistä vapautta monenlaisten odotusten, velvoitteiden ja vaatimusten keskellä. Tätä vapautta ei löydetä pakenemalla, irtaantumalla, eristäytymällä. Se löytyy vastakkaiselta suunnalta, nimittäin menemällä sisällepäin, sitoutumalla.

MITEN VOITAIISIIN LISÄTÄ JA VAHVISTAA KUTSUMUSTIETOISUUTTA JA SITOUTUMISTA JÄLKIMODERNIN INDIVIDUALISMIN AIKANA?

Jälkimoderni individualistinen ihminen ei sitoudu yhteisön ehdoilla, vain omilla ehdoilla. Sitoutuminen ei siis ole kuuliaisuutta, tottelemista. Tämän ihmisen sitoutuminen johonkin on osa hänen omaa elämänprojektiaan. Hän sitoutuu sellaiseen mikä edistää tätä projektia, itsensä toteuttamisen projektia.

Viime vuosien tutkimukset koskien työtyytyväisyyttä ovat osoittaneet, että viihdytään siellä missä 1) voi hyväksyä yrityksen arvot – tavoitteet ja toimintaperiaatteet, 2) saa olla aloitteellinen, innovatiivinen ja 3) missä saa kokea että itse kehittyy ja kasvaa ihmisenä. Sitoutuminen on jälkimodernille ihmiselle moraalinen kysymys ensisijaisesti siinä mielessä että se on uskollisuutta itseään kohtaan, omia näkyjä kohtaan. Toissijaisesti sitoutuminen on uskollisuutta yhteisöä kohtaan.

Sitoutuneisuuden vahvistaminen vaatii tällaisena aikana näin ollen: 1) Yhteisön arvojen - tavoitteiden ja toimintaperiaatteiden – kirkastamista ja niistä keskustelemista, jolloin tavoitteena on niiden yhä parempi sisäistäminen henkilökunnan keskuudessa. 2) Persoonallisuuden kasvattamista ja vahvistamista, jolloin tavoitteena on eettisesti korkeatasoinen, ehjä henkilö, jolla on sisäsyntyinen halu ja tarve toimia yhteisön arvojen mukaisesti.

Kirjoittaja on eläkkeellä oleva Turun ja Suomen arkkipiispa.

TARJA KORPELA

Teologina kirkossa — kutsumus vai työpaikka

VOKAATIO INTERNA

Kutsumus, nimenomaan sisäinen vokaatio, on prosessi. On hyvä olla tietoinen oman kutsumuksensa juurista ja lähtökohdista. On hyvä antaa kutsumuksen kasvaa, muuttua ja selventyä, sitä mukaa kuin oma itsetuntemuksemmekin vahvistuu. Kaikilla meillä on oma kiinnostava tarinamme siitä, miten meistä on tullut tai miksi tulee pappeja? Voipa hyvin olla, etten ole ainoa, jonka suuren juhlallisen kutsumuksen lähtökohdat paljastuvat hyvin inhimillisiksi ja arkisiksi asioiksi. Kun lukiovuosina oli luonut mukavat suhteet kotiseurakuntansa nuorisotyöntekijöihin ja rankan koulupäivän saattoi piiptahtaa seukkarilla, juomassa kupin teetä ja rupattelemassa päällimmäiset kuulumiset, sisin hyrisi tyytyväisyyttä siitä, että kuuluiin porukkaan ja minusta oltiin kiinnostuneita. Ei se kutsumus kai sen kummempaa ollut, kuin että sitä hyvää, mitä oli itse saanut kokea halusi myös toisille jakaa. Jumala toimii ihmisissä ja heidän kauttaan.

Tietenkin uskovan nuoren ehdottomuus tuotti myös sen kaltaista ajattelua, että eipä minun pienen ihmisen elämässä voi olla merkittävämpää tehtävää tai kutsumusta, kuin antaa elämäni kokonaan Jumalan käyttöön. Kun myöhemmin on tutustunut oman persoonansa rakenteisiin, huomaa tuossa ajatuksessa melkoiseen surkeiluun puetun hybriksen, siitä että juuri itse olisi joku erityinen valittu ase Jumalan pelastussuunnitelmien toteutumisessa. Tuollaiselle narsistiselle kutsumusajattelulle olisi ollut perin vieras se Lutherin näkemys, että vaippoja vaihtava perheen isä toteuttaa Jumalan silmissä merkittävämpää kutsumusta, kuin luostarissa liturgiaa toimittava pappi

KUTSUMUS JA TYÖ

Missä suhteessa kutsumus ja työ kirkossa ovat keskenään? Hyvin pitkälti näen ne sisäkkäisinä asioina. Vaikka en koskaan pappina ole omalla asiallani saan työssäni toteuttaa syvää sisäistä haluani, kohdata toisia ihmisiä merkittävällä ja armollisella tavalla. On upeaa, että papin työhön annetut työkalut, välineet ovat nimenomaan armon välineitä. Sekä sanan julistaminen että sakramenttien jakaminen välittävät uskoa, jossa on läsnä Kristus, kaiken armon, rakkauden ja totuuden lähde.

Tämän kutsumuksen äärelle pysähtyminen on tarpeellista ja välttämätöntä tässä monitouhuisessa kirkossa, jossa pappinakin hyvin usein huomaa häärivänsä liian monessa mukana ja kutsuvansa ihmisiä pikemminkin Martan kuin Marian osaan kirkossa. Kun joutuu käyttämään monta hetkeä päivässä esimerkiksi palavereihin, kahvin ja pullien kuskamiseen tiettyyn tilanteisiin, tai varsinkin alkuvuodesta kaikenlaisten tilastolomakkeiden täyttämiseen, kysyy hiljaa mielessään tätäkö varten ryhdyin pappisvirkaan?

Parhaimmillaan kutsumus tuo työhön syvän ja merkittävän ulottuvuuden ja auttaa myös suuntaamaan ja rajaamaan työtä. Jossakin vaiheessa jokaisen papin on työurallaan tarpeen oppia sanomaan ei. En tule, ei käy, ei sovi. Jos tätä läksyä ei opi, ei voi myöskään sanoa syvällä tavalla kyllä. Tähän sitoudun, tämä on tärkeää, tähän keskityn, tämä on minun kutsumukseni, tällä tavalla voin itse parhaiten palvella. Pahimmillaan kutsumus on se sisäinen piiska, joka ajaa papin työssään ottamaan vastaan liikaa tehtäviä, pitämään kaikki langat käsissään ja toteamaan kaikesta työstään tämänkin olisin voinut tehdä paremmin tai valmistella perusteellisemmin. Näin tietynlaisen ansio-opin sävyttämä kutsumusajattelu voi olla myös ajamassa työuupumukseen.

Kutsumuksen rinnalla on tärkeä kokea itsensä subjektiksi omassa työssään. Työn määrittely niin, että sen vaatimukset ja mahdollisuudet vastaavat mahdollisimman hyvin omia odotuksia ja resursseja, vähentää työuupumusta. Voi olla, että joskus saa kokea kyntävänsä kirkon työssä leveää sarkaa, jolloin aura vain pinnalta muokkaa maata. Toisinaan taas eteen tulee tehtävä, jolloin sarka on kapea, mutta aura kulkee syvällä.

TYÖTÄKÖ VAIN?

Vastaako sitten kirkon työ kutsumusta, vai olisiko syytä valmistautua heti pettymykseen?

Voi olla, että korkealentoinen ja ihanteellinen kutsumus tulee arkisen työn paineessa nopeasti ammutuksi alas. Työ kirkossakin on työtä, johon aina liittyy tietty määrä stressiä, väsymistä, turhautumista, hankalia työaikoja, ikäviä työtovereita, surkeita työolosuhteita jne. Kaikkea sitä, jota ei tarvitse rakastaa, mutta näiden asioiden kanssa pitää opetella tulemaan toimeen. Kirkko on ihmisten työ-

paikka ja siitä yksinkertaisesti seuraa kaikki se, mikä ihmisten muodostamissa vuorovaikutussuhteissa on upeaa, tyydyttävää, inspiroivaa, mutta myös se, mikä voi tuoda tullessaan liki maanpäällisen helvetin. Eräänlainen nyrkkisääntö lienee kuitenkin se, että mitä paremmin tulee itse itsensä kanssa toimeen, tai mitä syvemmin on tutustunut oman persoonansa pimeisiin puoliin, tunnistaa vahvuuksiansa ja heikkouksiansa, sitä helpompi on tulla toimeen myös toisten kanssa. Työstä saatava palkka, papille kuuluva vapaa-aika, kouluttautumismahdollisuudet ja muut erityiset työn tukitoimet ovat niitä »hyvän työn» edellytyksiä kirkossa, jonka eteen erityisesti ammattiliittojemme on tulevaisuudessakin tehtävä entistä enemmän työtä.

KANTAAKO KUTSUMUS?

Miten sitten oma kutsumus kantaa kirkon työssä, jossa monenlaiset kutsumukset, työnäyt ja herätysliiketaustat risteilevät keskenään? Omakohtaisesti voin sanoa, ettei se aina ole ollut helppoa.

Kun on isossa työyhteisössään toiminut yli seitsemän vuotta ainoana naispuolisena pappina ja monet kollegoista kieltäytyvät yhteistyöstä jumalanpalvelustehtävissä omaantuntoonsa vedoten, on välillä pitänyt kysyä olemmeko me todella saman Herran palveluksessa tai onko toisten kutsumus aidompi tai todellisempi kuin omani. Kun oma sisäinen kutsumus asetetaan toisten toimesta kyseenalaiseksi on ollut hyvä tukeutua ajatuksissaan ulkoisen kutsumukseen. Se virka, jota hoidan on seurakuntalaisia varten, ei itseäni tai työtovereitani varten. Se on lahjaksi saatu, niin kuin armokin. Paavalia siteeraten: Jumalan armosta olen se, mikä olen. Siitä armosta ammennan joka päivä niin itselleni kuin kohtaamilleni ihmisillekin. Seurakunta on kutsunut ja minä olen vastannut kutsuun. Seurakunta kantaa rukouillen paimentaan ja lopultakin vain Jumalalle olen vastuussa kutsumukseni toteuttamisesta. Palaute seurakunnalta, jonka keskellä työtäni teen, on merkittävin energian antaja ja voimavaratekijä työssä jaksamisessa.

Lutherin ajattelussa kutsumus riisutaan kaikesta muotojumalisuudesta ja teko pyhydestä. Kutsumus kuuluu siis maan päälle, ei taivaaseen. Se suuntautuu lähimmäistä, ei Jumalaa kohti. Kutsumuksessa ei kurottauduta Jumalan puoleen, vaan taivutaan maata kohti. Jumala ei tarvitse tekojamme, vaan niitä tarvitsee lähimmäinen. Jumala tarvitsee uskon. Näin siis papin kutsumus on lopulta sama kuin kristityn kutsumus yleensäkin. Se ammentaa voimansa uskosta, mutta ilmenee kokonaan rakkautena tässä maailmassa.

Vaikka en voi sanoa, ettenkö joitain päiviä papin työssäni vaihtaisi pois, rehellisesti tunnen yhä 17 työvuoden jälkeenkin olevani kutsumusamatissani, sen koko vaivassa ja riemussa, rutiineissa ja intohimoissa.

Kirjoittaja on Oulun Tuiran seurakunnan kappalainen.

VELI-MATTI HYNINEN

Kutsumus ja sitoutuminen seurakunnan ja kirkon mahdollisuutena

Sanan *kutsumus* voi tarkentaa merkitsemään venettoa, antautumista, intoutumista, rakastumista. Saatu kutsu rohkaisee antautumaan kokonaisvaltaisesti asialleen. Se innostaa panemaan itsensä kokonaan peliin. Kutsuttu sitoutuu olemaan uskollinen kutsujalleen. Pappi on sitoutunut kantamaan Kristuksen iestä lähtemättömästi. Lopulta härätkin pääsevät irti auransa ikeestä, mutta pääseekö pappi ikinä irti omastaan? Vaikka tehtävällä on painoa, ikeen kantaminen voi olla suloista.

Otsikon sana »kutsumus mahdollisuutena» vaatii unelmoimaan, näkemään näkyjä. Se vaatii myös kysymään, olemmeko juuttuneet paikoillemme vai olemmeko sitoutuneet muutokseen? Talouden, kulttuurien, ekologian, teknologian, politiikan, uskontojen ja ylipäänsä eri alojen globalisaatio (maailmanlaajuistuminen) merkitsee kiihtyvää kansainvälistymistä ja keskinäisen riippuvuuden kasvua. Se pakottaa tarkastelemaan sitoutumista käytännöllisesti ja radikaalisti kokonaan uudelta kannalta. Vaikka digilitteräärejä eli verkonlukukykyisiä ihmisiä on maailmassa tällä hetkellä vain pari prosenttia, internetin tuoma muutos koskettaa koko ihmiskuntaa. Kehitysvauhti on raju. Ja haitat. Myönteisen kehityksen rinnalla maailman uusi talousjärjestys lisää samanaikaisesti köyhyyttä ja tuhoaa elinympäristöä. Tästä on erityisesti muistuttanut kanadalainen professori Michel Chossudovsky kirjassaan Köyhyyden globalisointi (Like, 2001). Maailma voi nyt olla kokonaan toisenlainen kuin silloin kun saimme kutsun, kun sitouduimme kirkon virkaan. Muutos on takuulla suurempi kuin aavistamme.

Olen valinnut muutosvisioon kolme avainta: D, P ja R.

D = dramatisointi

P = prosessointi

R = risti & riski

SITOUTUMISTA DRAMATISOINTIIN

Miten kirkko voisi tässä uudessa tilanteessa selvitä dramatisoimatta? On sitouduttava roolien uudelleen hahmottamiseen, mikä merkitsee muun muassa pappeuden arvon palauttamista. Seurakuntaelämän perusmalli on alusta lähtien ollut — ja tulee aina olemaan — hyvin yksinkertainen: paimen ja lauma. Jos paimenen merkitystä vähätellään, lauma eksyy tai hajoaa. Kirkon virkarakenne edellyttää pappeuden aseman vahvistamista. Viime aikainen kehitys on ollut päinvastaista, kaikkea tasapäistävä. Miten käy, jos pappi rinnastetaan mihin tahansa? Pappilakulttuuri on jo miltei tuhottu, papiston työehtoja ja palkkausta on heikennetty, nyt myös papin asemaa hallinnossa pyritään heikentämään, statusta riisumaan ja niin edelleen. Dramatisointiin kuuluu papinviran palauttaminen sille kuuluvalla paikalleen. Se tarkoittaa tässä vaiheessa jopa »liioittelevaa» viran korostamista, papiston näkymistä katukuvassa, mediassa, maailmassa, erilaisissa toimintaympäristöissä. Viran ominaislaatu vaatii perusarvojen renessanssiin. Kirkon ääni kuuluu silloin kun paimen avaa suunsa, ovensa tai tietokoneensa. Kirkon on käytettävä julkisen draaman keinoja kekseliäästi. Myös arki kohtaamiset on nähtävä draamattisina mahdollisuuksina. Kirkon on nouseva — kaiken uhallakin — omaan osaansa.

SITOUTUMISTA PROSESSOINTIIN

Ranskalainen yhteiskuntateoreetikko Jean Baudrillard yllyttää kirjassaan Lopun illuusio (Gaudeamus, 1995) luomaan kaiken uudestaan alusta. Mikään ihmissuhde tai kansojen välinen suhde, ylipäänsä mikään asia tai ilmiö, ei ole olemassa itsestään. Kaikki on aina luotava uudestaan. Jokainen suhde on luotava, maaniteltava, houkuteltava, vieteltävä, pantava olemaan olemassa. Myös kirkon on suosituttava tähän uuteen luomisvimmaan. On sitouduttava näkemään jokainen kohtaaminen, toimitus, jumalanpalvelus, tilaisuus ja tilanne uutena luomistapahtumana.

Samaan patistaa Orrin E. Klapp teoksessaan Symbolic Leaders. Public Dramas and Public Men (1964). Viestintä ja koko olemassaolo on yhteisyyden tuottamista, kommunikaation, yhteyden, asettumista kekseliäästi ja prosessoivasti. Kirkon on nähtävä olemuksensa laajasti yhteiskunnan ja kulttuurin tuottamisena. Papin virassa tämä edellyttää muiden muassa prosessoivaa toimintatapaa, jossa yhteiset kokemukset pelastushistoriasta ja elämän todellisuudesta kerta toisensa jälkeen uusinnetaan eli nykyistetään (aktualisoidaan).

»Mutta suurin riski piileekin siinä, ettei ota riskejä lainkaan. Onko tässä myös kirkkomme vamma? Mielikuvituksen tasaisuus tuottaa keskinkertaista mitäänsanomattomuutta. Miten siis päästä rohkeaan riskinottoon? Miten suostua ristiin?»

SITOUTUMISTA RISTIIN JA RISKINOTTOON

Luterilaiselle ristinteologialle löytyy yllättäviä analogioita semiotiikasta. Vasta sitoutumalla kärsivällisyyteen, kärsimiseen, kuormien kantamiseen, tappioon, ristin kantamiseen tapahtuu uudistumista. Helppo tie ei johda mihinkään kestävään. Vasta repeämä, roso, viilto, särö avaavat elämän olemusta. Elämä avautuu vasta kraattereistaan. Virka edellyttää myös ikeen traagista kantamista, hulvatonta riskinottoa, kaikkensa panemista peliin — kutsu-
mustietoisuutta. Voisiko tämä toteutua viran kynnystä ja vastaavasti arvostusta korottamatta?

Komissaari Erkki Liikanen kertoi Helsingissä Rajaton maailma — yhteinen vastuu -seminaarissa miltä Suomi näyttää Brysselistä tarkasteltuna. Suomalaisen yritteliäisyyttä ja ahkeruutta arvostetaan, hän sanoi. Tutkimuksenkin mukaan suomalaiset ovat yritteliäisyydessä maailman kärjessä. Mutta riskinottajina olemme hännillä. Haluamme yrittää ja samalla pelata varman päälle. Mutta suurin riski piileekin siinä, ettei ota riskejä lainkaan, vetosi komissaari. Onko tässä myös kirkkomme vamma? Miten varman päälle pelaaminen näkyy vaikkapa piispojen ja pappien valinnoissa, hallinnon ja talouden ratkaisuissa, seurakuntien toimintatavoissa? Mielikuvituksen tasaisuus tuottaa keskinkertaista mitäänsanomattomuutta. Miten siis päästä rohkeaan riskinottoon? Miten suostua ristiin?

Eläinsatu kahdesta osterista sitoo ristin ja riskin elämän todellisuuteen:

Osterit pohtivat meren pohjassa elämän mieltä ja kaarta. Toinen surkutteli, miten raskasta, sairaalloista ja kivuliasta koko elämä oli ollut.

»Minun elämäni on ollut yhtä tuskaa», se valitti osteri kaverilleen. Toisella osterilla oli ollut toisin. »Kiitän taivasta ja merta siitä, että olen saanut elää onnellisten tähtien alla. Minulle elämä on hymyilyt ja ollut yhtä juhlaa», se ylisti.

Paikalle saksinut rapu kertoi kuululleensa ostereiden keskustelun ja liittyi oitis siihen.

»Aivan, elämäsi on ollut yhtä juhlaa, uskon sen», rapu sanoi onnelliselle osterille ja jatkoi:

»Mutta oletko huomannut, että lähimmäisesi tuska onkin suunnattoman kaunis helmi?», se sanoi viitaten kärsiviään osteriin?

Ristin kantamisen ja riskin ottamisen tie on helmensynnyttäjän tietä. Mikä muu voisi ristiä paremmin avata uusia näkymiä kirkolle ja sen tulevaisuudelle?

Ristin voima kantaa.

Kirjoittaja on Loviisan kirkkoherra.

HELI LINDROOS

Ollako vai eikö olla?

Kutsumus on yksinkertaisesti Jumalan tahdon kuuntelemista ja sen noudattamista. Muuta yksinkertaista tässä ei olekaan.

Koulutukseni oli ehkä puutteellista. Minulle ei kerrottu, kuinka Jumalan tahtoa kuunnellaan. Ehkä se oli jo rippikoulussa selitettyjä asioita. Ehkä sen olisi muuten vaan pitänyt kuulua diakonin virkaan pyrkivän sivistykseen. Kysyäkkin vielä osaan, mutta se kuuleminen. Kuka minä olen? Missä Jumala tahtoo minun olevan? Missä voin olla parasta kaikesta siitä, mitä pystyn olemaan?

HUNAJANPISARA

Diakonivihkimykseni on lahja. On etuoikeus tietää olevansa Kristuksen virkaan kutsuttu palvelija. Ainakin jostakin voin pitää kiinni. Voin tietää, ettei Jumala kadu kutsumistaan. Siitä huolimatta epäilen, että Herra juuri minun kohdallani teki jonkun erehdyksen.

Minulla on tallella vanha vihkimyksen teksti. Siinä on paljon kohtia, joista edelleen iloitsen ja joihin voin sydämestäni yhtyä. Olen luvannut hoitaa työtäni Jumalan avulla ja noudattaa hänen tahtoaan. Minut on lähetetty palvelemaan Kristuksen seurakuntaa sen voiman mukaan, minkä Jumala antaa. Tuoreemmat diakonit lupaavat »hoitaa virkaansa Jumalan nimessä ja olla elämällään esikuvina seurakunnalle». Tämä Jumalan nimessä ei oikein aukene minulle. Mieltuummin myös noudatan Jumalan tahtoa kuin olen esikuvana. Olen tyytyväinen, että olen vanhaa painosta.

Näin kun luen tekstin, se tuntuu hyvältä ja lohdulliselta. Todellisuudessa tunnen olevani milloin kenenkin pomputettavana, joka tapauksessa aina väärässä, eikä voimia ole annettu moneen vuoteen. Jotain on pahasti pielessä. Välillä epäilen, että se kirkko jossa olen töissä, ei ole kuullutkaan minun kutsumuksestani tai lupauksistani.

Haluaisin puhua omasta uskostani, Jumalan kansa puhumisesta ja siitä kuinka voisin kuulla Jumalan ääntä paremmin. Haluaisin kuulla, että työtoverini ovat kipuileet samojen asioiden kanssa. Ehkä joku jopa osaisi vähän viitoittaa tietä eteenpäin. Kukaan esimiehistäni ei ole puhunut kanssani kutsumuksestani. Kukaan ei ole olettanut minulla selalaista olevan? Välittääkö kirkko työntekijöitensä työkunnosta, uskonnunnasta tai -puutteesta ja henkisestä näivetyksestä? Ja kun »kirkko» ei oikeasti ole olemassa, välittääkö työtoveri, kirkkoherra, hiipakunnan diakonias sihteeri tai piispa mitään! Mää-

räaikaistarkastus olisi paikallaan. Voisinko merkitä koulutussuunnitelmaan, että tänä vuonna kohotan kutsumukseni kuntoa?

Ehdotan kutsumussihteerin viran perustamista. Hän kiertäisi seurakunnissa pitämässä innoittavia todistuspuheita. Hän herättelisi toivoa ja johdattaisi virvoittaville lähteille. Kuuntelisi kanssani josko tämä nyt on Jumalan tahto. Hänen tykönsä voin käydä saamassa henkilökohtaista kannustusta. Sieltä saisi mukaansa työkirjan, johon merkittäisiin muistiin tärkeitä asioita. Sitä voisi pahana päivänä selaila: »Ps. 31:8–10» tai »Nuku tarpeeksi» tai »Rakasta perhettäsi».

Ehdotan, että virkaan valittaisiin Jeesus.

HIKEÄ JA KYYNELEITÄ

Kutsumukseen kuuluu työn teko. Se on eri asia kuin työn näköinen toiminta. On aikoja, jolloin vedän hiki pinnassa projektia, tempausta ja tapahtumaa, joista ihmiset eivät ole edes kiinnostuneita. On pakko tehdä työtä, jota ei ole. Aikaa ja energiaa menee, mutta mitään ei synny. Kiirekin on niin, että mitään en kerkiä. Saati, että ehtisin seurustella ja pitää välejä Jumalan kanssa. Unelmoin oikeista töistä ja luppoajasta, jonka saisin käyttää päämäärätietoiseen rukoukseen, opiskeluun ja lukemiseen.

Ammatti, ammattitaito tai työn sisältö ovat eri asioita kuin kutsumus. Minun kutsumukseni voi olla muutamakin kuin diakonin virkaan sisältyvät työt. Työajalla saatan tehdä asioita, jotka voin jättää väliin Jumalan valtakunnan siitä horjahtamatta. Onneksi minä ja työni muuttuvat, jotakin jää pois ja jotakin odottamatonta (tai kaivattua) uutta tulee esiin. Herkkyyttä ja hereillä oloa vaatii, että pysyy kuulolla. Jämähtäminen on niin mukavaa, että hyviä juttuja voi mennä ohi ihan laiskuutena. Liikkeellä oloon kuuluu omien lahjojen kehittämisen ja unelmoimisen.

Työtoverit siionissa tuuppivat hentoa kutsumustani kovakouraisesti. Hämmentyneenä olen pohtinut, pelaammeko samaa peliä, onko meillä samat säännöt. Erilaisissa kokoontumisissa puhutaan sujuvammin eri oluhtautujen ominaisuuksista kuin hengellisestä etsinnästä. Olen tavannut monta loistavaa verbaalivoimistelijaa, jotka tuottavat vaivatta tekstiä, mutta eivät sano mitään. Tunnustan epäilleeni sekä omaa että toisten ammattitaitoa ja kutsumusta. Synkimpinä hetkinä — tai ehkä kirkkaimpina — olen ajatellut, että kutsumukseni on pysyä kirkossa töissä, jotta sielläkin olisi joitakin täyspäisiä ihmisiä jäljellä.

KIPU

En voi uskoa, että diakonin kutsumukseni olisi elämäni ainoa asia. Niin suuri ja mahtava musta aukko, ettei elämäni muuta mahtuisi. Jumalan tahdon noudattamista on perheen kanssa eläminen. Ahmaisiko työni seurakunnassa kitaansa poikieni ainutkertaisen lapsuuden? Saiko mieheni minusta läsnäolevan kumppanin ja rakastetun? Jotkut läheiseni ovat olemassa vain nyt, samaan aikaan kun nyt toteutan kutsumustani diakonina. Aikaa ei ole loputtomasti. Kutsumus ei voi olla kärsimystä, ei minulle eikä perheelleni. Kärsimystä on jokaisen elämässä tarpeeksi muutenkin.

JOTAKIN VANHAA

Kutsumus on vanhanaikainen juttu. On kuljettava vanhoja polkuja. Pitkä perinne on ajatellut vastauksia, ohjeita ja käytäntöjä paljon ennen minua. Pyörää ei tarvitse keksiä. Onhan se nöyryyttävää, että pitää opetella vanhat jutut niin kuin rukous, seuraaminen ja odottaminen. Kun sitoutuu kristilliseen kirkkoon tulee liittyneeksi perinteeseen, jossa kaikki ei olekaan mieluista tai tuttua. Voin joutua vastaamaan, en tiedä, mutta haluan uskoa. Miten voin Jumalan avulla palvella Kristuksen seurakuntaa, jos en itse ammenna samoista, vanhoista virvoituksen lähteistä?

Ihmiset sietävät ja odottavatkin seurakunnan työntekijältä paljon kristillisempää olemista ja puhumista kuin itse uskallan. Minusta luetaan enemmän kuin uskonkaan. Olen valo pylvään nokassa vaikka en itse sitä tunne.

POHJALLE

Minua viehättää ajatus, ettei pidä pyytää Jumalalta lisää voimia. Jaksaminen ja terveys ovat lahjoja. Työtä kuuluu tehdä sen määrän mukaan kuin voimia on annettu. Jospa nykyinen uupumusepidemia on kehoitus palata pohjalle, perusteisiin. Yksinkertaisesti elää kristityn elämää sillä paikalla, johon on kutsuttu.

On armoa jos erotan tavalliset perusasiat. Mikä on perustehtävä? Olla diakoni. Ei tehdä diakoniatyötä. Olemisen ja tekemisen välillä on iso ero. Siinä on myös sudenkuoppa: jos lakkaa olemasta ihminen ja persoona ja on vain diakoni. Silti itse kallistun sille puolen, että perustehtäväni on olla diakoni. Pysyä diakonina. Kutsumustani on ainakin kaksikymmentä vuotta jäljellä. Koko uraani en voi tehdä loistavaa työtä. Siihen tulee kuulumaan puuduttavia aikoja. Silloin kerron itselleni, ettei tämä paina hyttysen vertaa neljänkymmenen vuoden matkassa. Vaikeuksiin voi tarttua, niitä voi paeta tai niiden voi antaa kantaa (fight – flee – flow). Tärkeintä on, että pysyn matkassa mukana. Kun en osaa tai tiedä tai jaksaa, voin vanhanaikaisesti ja yksinkertaisesti olla armon varassa roikkuva, parhaansa yrittävä kristitty.

Kirjoittaja on Pohjan seurakunnan diakoni.

MILLA MÄKITALO

Kutsumus työhön kirkon palvelukseen

Kirkkohallituksen ja Työturvallisuuskeskuksen toimesta laadittu tutkimus ja julkaisu kirkon työntekijöiden työoloista ja viihtyvyydestä kiinnosti myös mediaa. Otsikot ilmensivät työntekijöiden keskuudessa vallitsevasta eripurasta. Kerrottiin, miten työntekijät elävät uupumisen pelossa. Monet mediavälitteet mainitsivat vain lopussa, että kokonaisuudessaan kirkon piirissä on ihan hyvä työskennellä.

Kirkko on saanut muutenkin julkisuutta lähiaikoina. Mielestäni julkisuus ei ole ollut kovinkaan positiivista. Parisuhdelakiasiat ovat kuohuttaneet. Kirkolliskokouksen päätökset pääsivät pääuutisiin. Mikä on tämän julkiskuvan painoarvo, kun tulevat opiskelijat miettivät kutsumustaan kirkon työhön?

Se on varma, ettei kukaan ihminen halua leimautua negatiivisesti. Jokainen haluaa tuoda ne asiat esiin ja olla kantamassa vastuuta niistä asioista, jotka ovat itselle mielekkäitä. Kirkon kannanotot, piispojen lausunnot ja sanomatta jättämiset ovat jakaneet hyvin voimakkaasti ihmisten mielipiteitä. Monille on vaikeaa hyväksyä niitä asioita, jotka ovat omien arvojen kanssa ristiriidassa. Median vaikutus on yllättävän suuri tämän päivän ihmisissä.

Itse olen sitä mieltä, ettei kohu vaikuta kutsumukseen kirkon työhön, jos asiaan on perehtynyt syvemmin. Tai voihan kohu aiheuttaa myös positiivisia tuloksia.

Puhuttaessa kutsumuksesta kirkon työhön tai palvelukseen otan esille myös nuorten innottomuuden seurakuntien luottamushenkilöpaikoille. On eduksi, jos kirkon tulevilla työntekijöillä olisi edes jonkin verran kokemusta tai näkemystä siitä, miten seurakunnissa asioita ratkaistaan. Kuitenkin kyselään, miksi nuoret eivät lähdä mukaan. Eikö nuoria kiinnosta, vai voisiko kyse olla jostain muusta? On jopa perustettu ryhmiä kannustamaan nuoria ottamaan osaa niin ehdokkaaksi asettumiseen kuin äänestämiseenkin. Nuoret pelkäävät, ettei ole tarpeeksi vaikutusmahdollisuuksia. Itse olen toiminut

kuluvana kautena niin seurakunta-neuvostossa kuin kirkkovaltuustosakin. Kun minut valittiin minulle tultiin sanomaan, että tulen huomaamaan, miten vaikeaa on vai- kuttaa tai saada ajatuksiaan läpi. Kanavia vaikuttamiseen löytyy, jos niin tahtoo. Yksi suuri ongelma piilee siinä, että rippikoulu ja sen jälkeen vietetyt muutamat seurakuntanuori-vuodet (jos niitäkään on) ovat hyvin vähän suorassa kosketuksessa vaikuttamisen ja seurakuntien päätöksentekijöiden kanssa. Ja vaikka sattuisi edes vähän näin olemaan, nuori joutuu usein vaihtamaan seurakuntaansa paikkakunnalta poismuuton tähden. Uusi seurakunta ei olekaan niin tuttu, eikä siellä olla niin avoimesti ottamassa vastaan nuoria vaikuttajia. Kannustan silti omalta osaltani nuoria lähtemään rohkeasti ja uutta oppien mukaan seurakuntien luottamustoimiin..

Palatakseni vielä itse kutsumukseen kirkon työhön tai lähinnä nyt virkaan, tuon esille muutaman asian, jotka ainakin minua ja monia muita opiskelijoita askarruttavat enemmän kuin kohu, mitä media vellooo. Näitä ovat muun muassa työpaikan varmuus, palkkakysymykset, muiden työpaikkojen mahdollisuus samalla koulutuksella, kirkko turvallisenä ja tukevana työnantajana, oman uskon varmuus sekä myöskin se, mitä on ja mitä sisältäyty itse kutsumukseen...

Kirjoittaja on teologian ylioppilas.

Hyvän seurakunta- harjoittelun resepti

Tarvitaan:

1 kappale innokasta opiskelijaa

1 kappale aikaansa ja ammattitaitoansa jakavaa harjoittelun ohjaajaa

1 työyhteisö, joka on valmis tukemaan harjoittelun onnistumista sopivasti työtehtäviä harjoittelijalle

865,70–1.389,50 euroa

paikka, jossa harjoittelija voi asua

teologisia keskusteluja

hivenen huumoria

sopivasti onnistumisen kokemuksia

asiallista palautetta

1. Seurakunta päättää kantaa vastuunsa siitä, että tulevaisuudessa kirkolla on työntekijöitä. Se päättää ottaa yhden tai useamman teologiharjoittelijan.

2. Harjoittelija on innostunut harjoittelusta. Hän haluaa oikeasti tutustua seurakunnantyömuotoihin. Hän asettaa itselleen sopivia tavoitteita harjoittelun suhteen yhdessä harjoittelun ohjaajan kanssa.

3. Harjoitteluseurakunta järjestää ulkoiset puitteet sopiviksi, eli maksaa harjoittelijalle sopimusten mukaista palkkaa ja järjestää hänelle tarvittaessa asunnon.

4. Seurakunnan tehtävä on järjestää harjoittelijalle harjoittelun vaatimat työtehtävät. On tietenkin ymmärrettävää, että esimerkiksi sielunhoidollisia keskusteluja ei voi noin vaan järjestää. Mutta harjoittelijan oikeus on tehdä monipuolisesti seurakuntaelämään liittyviä työtehtäviä. Harjoittelija ei siis ole hartausautomaatti.

5. Harjoittelija tekee sovitut työtehtävät niin hyvin kuin pystyy. Täydellinen ei tarvitse olla, mutta parhaansa pitää tehdä.

6. Harjoittelun ohjaaja ja työyhteisö antaa positiivista palautetta harjoittelijalle, mutta esittää myös kriittisiä huomioita mieluiten parannusehdotusten muodossa.

7. Tärkeää vieraalle paikkakunnalle saapuvalla harjoittelijalle on myös sosiaaliset kontaktit työtehtävien ulkopuolella. Tässä työyhteisö voi kullaan arvoinen. Yhteiseksi tavoitteeksi voi ottaa harjoittelijan viihtymisen paikkakunnalla harjoittelun ajan.

JK. Resepti on koottu omien harjoittelukokemukseni pohjalta. Näillä eväillä minulla oli onnistunut harjoittelu. Toivottavasti näin on myös niillä, jotka tänä kesänä suorittavat harjoitteluaan tai ovat kesäteologeina, sillä tätä reseptiä voi käyttää myös onnistuneeseen kesätyöhön seurakunnassa.

*Marjo Kiljunen
teologian ylioppilas*

Yhteisöllisyyden näkökulma seurakunnan työssä

Cruksissa 2/2002 Oulun hiippakuntasihtööri Jouko Lankinen kuvasi varsin taitavasti tiimityötä. Se oli terveellistä poh-

dintaa ja opetusta, johon oli helppo yhtyä. Seurakunnan työntekijänä olen työskennellyt monenlaisissa ryhmissä. Ne eivät ole aina täyttäneet tiimin määritelmää. Työryhmä-nimeä niistä kyllä voin käyttää. Parhaiten ovat toimineet ryhmät, joiden jäsenet ovat olleet motivoituneita työskentelyyn ja tehtävä on ollut mielekäs. Tavoite on saavutettu yleensä lyhyellä aikavälillä.

Voiko seurakunnan työyhteisö olla tiimi? Tekeekö yhteinen perustehtävä siitä tiimin? Miten se voisi olla toimiva ja motivoitunut pitkällä aikavälillä ja vielä muuttuvanakin yhteisönä? Millaisia tiimejä seurakunnan työssä tarvitaan? Nämä ovat isoja kysymyksiä, jotka jokainen työntekijä näkee eri tavalla riippuen omasta ammattitaidosta, omasta ammatillisesta valmiudesta kehittyä työssään ja ottaa uusia haasteita vastaan. Mikä ohjaa työnkuvaamme ja sen luomista? KL:n 1.2 § määrittelee kirkon tehtävän: »Tunnustuksensa mukaisesti kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi.» Laissa luetellaan ne tehtäväalueet, joilla kirkko toimii yhteiskunnassa. Luterilaisten tunnustuskirjojen valossa maininta lähimmäisenrakkauden toteuttamisesta on merkittävä teologinen kannanotto. Työnäky, jossa kirkon tehtävä nähdään yksiselitteisesti evankeliumin eteenpäin viemisenä, mahdollistaa hengellisen »sooloilun» aina sen mukaan, mikä sattuu kulloinkin olemaan työntekijän into tai sen puute. Tällainen ajattelu mahdollistaa myös toisten työntekijöiden »leimaamisen» hengettömiksi tai evankeliumin näkökulmasta käsin vähemmän hyödyllisiksi työntekijöiksi. Sen vuoksi on erittäin tarpeellista pohtia ja nähdä kirkon tehtävä muuttavassa yhteiskunnassa.

Kirkon työntekijöiden tärkeä velvollisuus on hoitaa omaa hengellistä elämäänsä niin, että kutsu-ustietoisuus säilyy. Se on mielestäni ensisijainen asia. Sen jälkeen tulee »näky» ympärillä olevasta yhteiskunnasta. Erään määritelmän mukaan kirkon kolmas perustehtävä on huolehtia yhteisöllisyy-

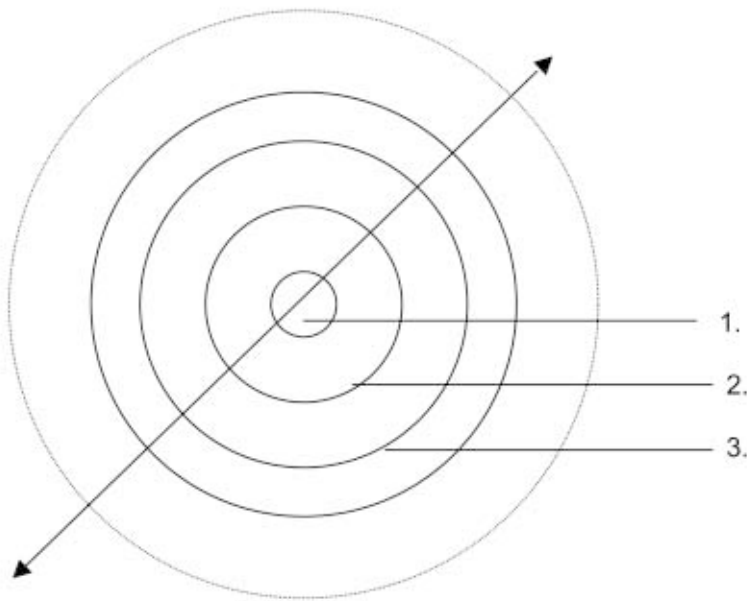

den toteutumisesta. Tämä ei enää olekaan mitenkään helppo alue. Se johtaa seurakunnan työntekijät yhdessä pohtimaan työnäkyjä, etsimään ja opettelemaan uusia työvä-

lineitä, miettimään tavoitteita sellaisesta näkökulmasta käsin, missä mm. muut yhteiskunnan toimijat nähdään rinnalla kulkijoina. Se johtaa myös kehittämään yhteisöllistä ajattelua, jossa kyselläänkin, mitä me olemme yhdessä ja mitä meistä voi tulla. Se merkitsee oman ammattitaidon ja oman persoonan »likoon laittamista» yhteiseksi hyväksi, mutta myös tiettyä avuttomuuden myöntämistä ja oppimisvalmiutta.

Piispa Jorma Laulaja puhui Vaasan diakoniampäivillä aiheesta: »Ihmiseltä ihmiselle» — hengellinen näkökulma diakonian tulevaisuuteen. Hän toteaa mm. »Erilleen joutumisessa, selän kääntämisessä, hylkäämisessä on kadotuksen makua — inhimillisessä yhteydessä on jotain taivaallista. Jumala itse on tehnyt suurimman työn yhteyden hyväksi. Yhteyteen sitoutuminen on myös diakonian keskusaluetta — sen koetinkivi.» Pahoinvointi johtuu usein turvallisen ja ruokkivan yhteyden häiriintymisestä. »Diakonian tulevaisuus on yhteydessä — ja se on sekä henkinen että hengellinen perusarvo.» Mietin kuitenkin myös sitä, eikö koko kirkon tulevaisuus ole siinä!

Lapuan ja Oulun hiippakuntien yhteisessä diakonian tiimityön kehittämisen ja johtamisen koulutuksessa olemme lähteneet tarkastelemaan seurakunnan työnäkyä toimintaympäristöstä käsin. Tällainen työskentely ei toki ole mitään uutta ja ihmeellistä. Diakoniatyö on aina joutunut oman toimintaperiaatteensa vuoksi ottamaan huomioon ympäristön ja sen tuomat haasteet. Se on kuitenkin ollut ehkä enemmän mukautumista kunkin ajan tuomiin painopistealueisiin kuin tietoisia valintoja. Toimintaympäristöstä käsin lähtevä ajattelu merkitsee oman tutun työskentelytavan laittamista hetkeksi sivuun. Se antaa mahdollisuuden keskustella yhdessä muiden työntekijöiden ja luottamushenkilöiden kanssa työn painopistealueiden löytymiseksi kunkin vuoden toimintasuunnitelmaa varten. Yhdessä voidaan miettiä, mitä vahvuuksia/heikkouksia ja mitä mahdollisuuksia/uhkakuvia meillä seurakunnan työssä/tiimissä on suhteessa ympäristöön.

Perustehtävä / vuorovaikutus

1. **Yksilö / työntekijä**
(koulutus, ammattitaito, elämäkokemus, prosessit, persoonana, tunteet, viha–rakkaussuhteet, kateus, kiintymys jne.)
2. **Organisaatio**
(ulkoiset ja sisäiset rakenteet, osaaminen, sisäinen dynamiikka, laaja-alaisuus jne.)
3. **Yhteiskunta**
(yhteistyökumppanit, kilpailijat, sidosryhmät jne.)
4. **Yhä laajenevat kehät**
(Voit kehittää kaaviota itse eteenpäin)

Vastavuoroisesti toimintaympäristö luo tiettyjä mahdollisuuksia ja voimavaroja työhön ja toisaalta sieltä voi nousta uhkakuvia ja ehkä resurssuja vähentäviä tekijöitä. Analyysin tekeminen auttaa välttämään tiettyä »urautumista» ja »raiteissa ajoa», mikä ei ole seurakunnan työnäyille eduksi. Tällainen suunnitelma ja analyysi on hyvä yhdessä tehdä ainakin joskus myös luottamushenkilöiden kanssa. Evankeliumi on muuttumaton, mutta työtävät ja painopistealueet vaihtelevat toivottavasti toimintaympäristöstä nousevien haasteiden mukaan. Kirkon työn ja sanomanhan tulee tavoittaa ihmiset myös siellä, missä he ovat: arjen keskellä ja kysymysten äärellä. Tästä näkökulmasta katsoen meidän tulee seurakunnan työntekijöinä olla valmiita löytämään ja kehittämään sopivia, tarkoituksenmukaisesti palvelevia, uusia työvälineitä. On syytä tiedostaa, mitä meillä jo nyt on. Samalla me tarvitsemme taidollisuutta, ammatillisia valmiuksia ja laajaa näkemystä siitä, missä ihmiset elävät ja mikä kulloinkin on ajankohtaista. Hengellisessä työssä meidän paikkamme on olla yhteistyössä muiden työntekijäryhmien kanssa ja käydä kutsumisestamme ja valitsemisestamme tietoisina sisään niistä ovista, joita meille avautuu.

Toimintaympäristöstä käsin lähtevä työn suunnittelu ja painopisteiden etsiminen luo tiettyä mielekkyyttä työhön. Se auttaa löytämään yhteiset

tavoitteet, motivaation ja sitä kautta sitoutumisen asteen (myös yksilölliset erot huomioiden). Näin seurakunta voi olla luomassa yhteistä näkyä, joka vahvistaa omaa yhteisöä ja luo myös laajempia yhteisöllisiä näköaloja.

Virren 600 kirjoittaja Dietrich Bonhoeffer oli tietoinen siitä, mitä ympärillä tapahtui ja hän oli osallinen siinä. »Olen kokenut ja koen sen nytkin joka hetki, että vasta elämän täydellisessä tämän puoleisuudessa oppii uskomaan vasta sitten, kun on kokonaan luopunut yksistään tehdä itsestään jotakin. Tätä minä kutsun tämän puoleisuudeksi, että saa varauksitta kokea sen rikkauden, jota eläminen keskellä moninaisia tehtäviä ja ongelmia, menestyksen ja tappioiden, epäonnistumisten ja neuvottomuuden kokemusten, merkitsee — vasta silloin joutuu heittäytymään kokonaan Jumalan käsivarsille ja silloin ei enää ota vakavasti omia kärsimyksiään, vaan Jumalan kärsimyksen maailmassa. Silloin ihminen valvoo Kristuksen kanssa Getsemanessa. Minä ajattelen, että tämä on uskoa, se on »metanoia» (parannuksen tekoa); ja niin tullaan ihmiseksi ja kristityksi (vrt. Jer. 45) Kuinka menestyksestä voisi ylpistyä ja tappioista masentua, kun kärsii tässä maallisessa elämässä ja saa olla siinä mukana Jumalan kärsimyksessä?»

Kirjoittaja on Ilmajoen seurakunnan diakonissa.

Kadotimme ko kertovan kielen?

Kuhti-toukokuun vaihteeseen kohdaleneni osui kolme työtehtävää, joille kaikille löytyi yhteinen nimittäjä: kertominen. Sain pitää esitelmän kertomisesta ja kertomisen vaikutuksesta Helsingin eläkeläispappien piirissä. Samaan aikaan valmistelin kolmea radiohartautta perjantaiamuihin. Näiden hartauksienhan toivotaan olevan narratiivisia eli kertovia. Lisäksi toukokuun ensimmäisenä sunnuntaina pidin helsinkiläisen seurakunnan perhemessussa kertovan saarnan. Mainituissa kolmessa työtehtävässä jouduin sekä pohtimaan kerronnan teoriaa että viemään teoriaa käytäntöön.

Narratiivinen saarna tai hartauspuhe ei kirkossamme ole ollut kovin innokkaan tutkimuksen tai kehittämisen kohteena. Pikemminkin on tuntunut siltä, että asia on edelleen aika uusi ja outo vaikka yhä useammat papit ja muut seurakunnan työntekijät käyttävät saarnoissaan ja hartauspuheissaan kerrontaa. Saarna-koulutuksessa narratiivinen saarna on jäänyt tietäkseni varsin vähälle tai sitten siihen on suhtauduttu vähätellen. Olen antanut kertoa itselleni, että eräässä kirkon »virallisessa» saarnakoulutusosiossa korkean tason kouluttaja oli todennut yhteenvedon omaisesti kertovasta saarnasta tähän tapaan: narratiivisella saarnalla saattaa olla paikkansa, mutta lapsille tarkoitettuun saarnaan narratiivisuus ei ainakaan sovi!

Olen yrittänyt joitakin vuosia selvittää itselleni, onko narratiivisella saarnalla merkitystä — sekä aikuisille että lapsille tarkoitettussa julistuksessa. Joitakin itselleni syntyneitä oivalluksia tahtoisin seuraavassa lyhyesti mainita.

Perhejumalanpalveluksen ja kertovan saarnan välillä näyttää vallitsevan selvä ja mielekäs yhteys. On todettavissa, että aina kun kirkossa on syntynyt mielenkiintoa kehittää perheitten jumalanpalvelusta, on syntynyt samalla mielenkiinto kertovaan saarnaan. Näin näyttää käyneen havaintojeni mukaan esimerkiksi Englannissa, Hollannissa, Saksassa ja Suomessakin. Narratiivinen saarna näyttää kaikesta huolimatta

sopivan myös lapsille ja lapsiperheille tarkoitettuun julistukseen. Olisikohan syynä narratiivisen julistuksen tutkijoiden oivallus, että kertova saarna luo aina »kertomusyhteisön», yhteisön, joka jakaa kertomuksen avulla yhteisiä kokemuksia — iästä riippumatta? Olisikohan syynä myös se perustosiasia, että uskomme sanomaa on aina — alusta asti — julistettu selvimmin ja runsaimmin kertomusten avulla. Eksegeetit ovat opettaneet meille jo vuosikymmeniä, että evankeliumit ovat ennen muuta saarnaa, julistusta, eivät niinkään historiallista dokumentointia. Lienee syytä ottaa vakavasti, että evankeliumit ovat ennen muuta kertomuksia (»Jo monet ovat ryhtyneet työhön ja laatineet kertomuksia...», Lk. 1,1). Uuden testamentin tekstimassasta n. 60 % on kertomusmuotoista ja koko Raamatunkin teksteistä reilusti yli puolet on kertomusta. Kertominen on ollut — ja toivottavasti myös edelleen on — uskon äidinkieltä, sitä kieltä, jolla uskon perusasiat tarjotaan ja kohdataan.

Runsaat kymmenen vuotta sitten Jenan yliopiston käytännöllisen teologian professori Klaus-Peter Hertzsch julkaisi pastoraaliteologisessa aikakauslehdessä »Wege zum Menschen» artikkelin kertovasta saarnasta, jossa hän analysoi pappien ajattelutapaa ja julistustyötä. Hän kertoi artikkelissaan niistä muutoksista, joita hän havaitsi tapahtuvan oppilaidensa, siis teologian opiskelijoiden ajattelu- ja puhetavassa opiskeluaikana. Tullessaan yliopistoon opiskelijat puhuivat normaalkieltä, osasivat kertoa tarinoita ja käsitys Jumalasta oli »teologinen». Mutta opiskeluaikana tapahtui suuri muutos — ja Hertzschin mielestä muutos huonompaan. Teologinen koulutus muutti opiskelijoiden kielenkäytön filosofian kielenkäytöksi — etäännytti heidät kertovasta kielestä. Tämä johtaa myös siihen, että opiskelijat edustavatkin filosofien Jumalaa, eivät uskonnon Jumalaa. Ammattiteologien kouluttamat opiskelijat kokevat opiskeluaikanaan radikaalin kielenmuutoksen. He sopeutuvat teologien erityiskieleen ja »kadottavat sen mukana alkuperäiskielen, myös kertovan kielen, jonka avulla he voisivat tehdä itsensä jokaiselle ymmärrettäväksi.» Siirtyessään työhön seurakuntiin nuoret papit ovat epätoivoisessa tilanteessa: heidän filosofoiva kielitään ei ymmäretä. Siksi papin seurakuntatyöstä muodostuu jatkuva opetustehtävä: seurakunta on opetettava ymmärtämään papin kieltä, papin ajattelutapaa ja löytämään filosofien Jumala. Hertzsch toteaa: Seurakunnasta muodostuu papille auditorio.

Toivottomaan tilanteeseen Hertzschillä on neuvo: Papin tulee opetella jälleen käyttämään normaalia kieltä. Hänen tulee oppia uudelleen kertomaan havainnollisesti, elävästi ja harkitusti! Hertzsch kuvaa tietenkin saksalaisen teologin ja papin tilannetta. Joskus tuntuu kuitenkin siltä, ettemme me suomalaiset papit ole kovin kaukana edellä kuvatusta tilanteesta. Meillekään ei ehkä tekisi pahaa opetella jälleen kertomaan — havainnollisesti, elävästi ja harkitusti.

Kirjoittaja on eläkkeellä oleva Lapsityön keskuksen pääsihteeri ja vuoden pappi 2001.

Miten messutaan?

Ns. uutta messua on messuttu nyt puolitoista vuotta. Miten menee? Omat tunteeni ovat nimenomaan messumusiikin kohdalta masentavia. Liekö asiaa vielä tutkittu, mutta pääosissa seurakuntia mennään mielestäni riman alta että heilahtaa. Käytössä lienee seurakunnissa yleisesti se »ai kun tämä kuulostaa niin kivalta ja hartaalta» Tuomo Nikkolan sarja. Sarjassa ei sinänsä mitään moitittavaa, mutta onko muita, joiden korvissa se kuulostaa vähän sisäänpäin kääntyneeltä ja omia syvimpiä tunteja herättävältä. Siis sarjalta, joka sopii mitä luontevimmin paaston ajan messusarjaksi. Iloitaan sen kanssa sitten kesät talvet, adventista tuomiosunnuntaihin. Tunnelma on taatusti sama. Ehkäpä se liikuttaa hartaita seurakuntalaisia, minut se saa tuskastumaan. Kuinka kestävillä perusteilla päätös messumusiikista on seurakunnassa tehty ja mikä on ollut päätöksen keskus? Messu vai laiskat viranhaltijat?

Kirkolliskokouksen käsittelyvaiheessa messumusiikkiin kaivattiin käsittäkseni sellaista laulullista, englantilais-anglikaanistyyppistä sarjaa. Sellainen tehtiin. Kuinka monessa seurakunnassa sitä käytetään? Yksi, kaksi, kolme... Siis kaivattiin, muttei kuitenkaan käytetä. Hyvin toimittu viranhaltijat ja luottamushenkilöt!

Monissa seurakunnissa ajatellaan, että opetellaan ensin tämä yksi ja otetaan myöhemmin joku toinenkin käyttöön. Onko muita, jotka ajattelevat tämän olevan vain toiveajattelua? Millä perusteella jokin sarja katsotaan opituksi? Meinaatteko järjestää tentin seurakuntalaisille? Vai kenties viranhaltijoille, jotka vuosien itse tilanteessa tehdyn opetteluun jälkeen katsovat sen nyt ihan varmasti opituksi? Tosin se Gloria kaipaisi vielä hieman harjoittelua... Ai niin, mutta ei me kyllä nyt ehditä siihen paneutua kun se rippikoulukin uudistuu ja sitten tulevat uudet toimitusten kaavat.

Messumusiikissa annettiin päätösvalta seurakuntiin. Siitäpä se napina syntyi. Pitäisi olla yhdenmukaisuutta koko kirkossa. Ja sitten taas toisaalta meille sanellaan sieltä Hesasta miten meidän pitäisi toimia. Aina siis menee väärinpäin. Summa summarum, vastuuta omista päätöksistä haluttaneen välttää mahdollisimman pitkälle. Ainakaan oman aivokapasiteetin käyttäminen tuntuu olevan niin vaikeata. Herran pelkoa tämäkin, kaiketi.

Olli Salomäenpää
kanttori, Somero

Kirkon työilmapiiristä

Viime vuosina on uutisoitu kirkon muuta työelämää huonommaksi väitetystä työilmapiiristä, juuri äskettäin Helsingin Sanomissakin. Koska tiedotusvälineillä on taipumus esitellä aina vain elämän huonoja puolia, varsinkin jos niitä löydetään kirkosta, niin kerrottakoon vastapainoksi seuraavassa pari henkilökohtaista huomiota oman työelämäni varrelta. Asetan samalla suuria kysymyksiä noiden tutkimusten luotettavuudelle ja vertailukelpoisuudelle.

Ensiksikin 1970-luvun lopulta toistakymmentä vuotta kestäneestä työurastani Helsingin tuomiokirkkoseurakunnassa minulla on todella positiivista sanottavaa. Työyhteisö oli hyvä, seurakuntayhteydestä puhumattakaan. Muistot ovat lämpimiä. Minulla on elämäni varrella ollut jostakin syystä aina myös vain hyviä esimiehiä, erityisesti seurakuntatyössä.

Olenkin usein ajatellut, että tuollaiset tutkimustulokset voivat johtua mm. siitä, että nimenomaan kirkossa työntekijät työnsä luonteesta johtuen osavat tavallista paremmin, monet suorastaan ammatillisesti, analysoida tällaisia kysymyksiä ja puhua-kin tällaisista syvällisemmistä asioista. Luulenpa, että juuri tämä se vääristääkkin koko tutkimuksen vertailukelpoisuuden.

Itselläni on nimittäin myös laaja kokemus aivan toisenlaisista työyhteisöistä ja aivan toisenlaisesta tavasta käsitellä ihmisiä, kuin mihin kirkossa on totuttu. Olen ollut ennen valmistumistani niin kunnan, kuin valtionkin töissä, mutta pisimpään yksityisellä sektorilla, pikkupojasta alkaen yhteensä vuosikausia talonrakennusosalalla, kirvesmiehen töissä. Sieltä pari esimerkkiä.

1) Muistanpa eräänkin lauantai-iltapäivän nuoruudessani rakennuksilla neljän aikaan, kun rakennusurakoitsija vain yksinkertaisesti ilmoitti erälle kirvesmiehelle: »Ei tartte tulla enää!» Seurasin sivusta hämmästyneenä. Syytä en tiennyt, mutta jostakin tyytymättömyydestä täytyi olla kysymys. No, tuli maanantaiaamu. Sama mies ilmestyi työmaalle jo ennen seitsemää. Kun urakoisijakin sitten saapui, käytiin seuraava sananvaihto. »Tulin kumminkin kattomaan, olisko vielä töitä.» Siihen urakoitsija: »Näethän sää, että töitä on!» Niin työsuhe jatkuu.

2) Olin opiskeluvuosiinani myös maan suurim-

man rakennusliikkeen palveluksessa. Muistan erään kirvesmiehen, jolle jäi juoppoputki päälle. Aamusta alkaen oli krapulaa hoidettava. Ja näin tuli työvirhe. Ei ohjattu hoitoon. Potkut tuli kertalaakista. Me muut jäimme korjailemaan hänen virheitään.

3) Myöhemmin seurasin sivusta myös tilannetta, jolloin eräälle työmaalle tuli aliurakoitsijan mies, vielä nuoremman puoleinen. Hän aloitti työpäivänsä kysymällä pääurakoitsijalta, missä on hänen apumiehensä. Urakoitsija vastasi: »Mitä tietä muuten tulit tänne työmaalle!» — »Tuolta!», vastasi mies, johon urakoitsija: »Mene sitten samaa tietä pois!» Työ loppui alkuunsa, ja sitä jatkoi myöhemmin samana päivänä muuan toinen, vanhempi mies, joka ei tarvinnut apumiestä.

4) Rakennusliikkeen pomo palkkasi uuden miehen. Tämä oli kuitenkin sellainen, joka tuli myöhässä ja lähti aikaisemmin sekä osoittautui muutoinkin epäluotettavaksi. Niinpä pomo irtisanoi miehen kertaheittolla. Mutta irtisanottu tiesi oikeutensa ja valitti ammattiyhdistykseen. Firma julistettiin sellaiseen saartoon, ettei se saanut ottaa puoleen vuoteen uusia miehiä, vaikka oltiin keskellä syvintä lamaa. Töillä oli kuitenkin kiire, koska urakka tuli saada aikataulussa valmiiksi. Niin firman oli turvaututtava aliurakoitsijoihin.

Lukija miettiköön esimerkkien valossa työilma-
piirikysymyksiä.

Lopuksi. Kaikkiällä elämäni matkalla olen työstä pitänyt, mutta ylivoimaisesti eniten kutsumustyöstä kirkossa. Siitä huolimatta, että esimerkiksi kirvesmiehenä tienasin nuoruudessani yhtenä kesänä saman verran kuin kolmena kesänä yhteensä Hämeenkyrön seurakunnan kesätyöntekijänä. Työ seurakunnassa oli kuitenkin monin verroin vaativampaa. Päivittäinen työaikakin oli kaksinkertainen. Ja siellähän joutui pohtimaan mm. sellaisia elämän ihmeellisyyksiä kuin yhteisöllinen ilmapiiri, jollaisesta käsitteestä rakennuksilla ei ollut ikinä kuultukaan.

Jari Nurmi

pastori

Helsingin kristillisen opiston rehtori

Kauhtunut vastine

Lämmin kiitos sekä pastori Veikko Lindbergille että TM Markku Kilpiölle vastineista (Crux 3/2002) koskien kirjoitustani »Uudistusta uudistuksen vuoksi?» Cruxissa 1/2002. Totuttuun tapaan yritän kirjoittaa sen verran sopuisasti, ettei vastineille minulle enää tämän vastineen jälkeen olisi tarvetta, jotta ei syntyisi mielipidepalstoille niin tyyppillistä eipäs-juupas -keskustelua. Sen sijaan uudet mielipiteet samasta aiheesta varmasti kiinnostavat, ainakin itseäni.

Pastori Lindbergin ajatuksiin on itsenikin helpo yhtyä. Nykyinen uudistusten vauhti hirvittää, ja toki tulee usein mieleen pieni epäily siitä, ettei vain joitakin uudistuksia olisi tehty maallisen kunnianhimon vuoksi, jotta uudistajat saisivat itsensä aikakirjoihin. Lisäksi näyttää vahvasti siltä, että kirkosta on pikku hiljaa tulossa Jumalaa väljästi edustava sekataravakauppa, jonka pyhäköstä saattaa vielä tulla jopa »tuntemattomalle jumalalle» omistettu temppeleli. — Itsekin kieltämättä yleensä kerron ihmisille ennen muuta Jumalan suunnattomasta rakkaudesta, enkä niinkään Kristuksen sovitystyöstä. Se taitaa olla ajan henki.

TM Kilpiön kritiikki tiettyjen detaljien tuntemattomuuttani kohtaan oli täysin oikeutettua, mutta korostan, että tämä on mielipidepalsta, ja TA tai varsinaiset Cruxin artikkelit ym. ovat asia erikseen. Onnistuin siinä, missä halusinkin — keskustelu heräsi. Kilpiö nimikoi vastineensa minulle otsikolla »Kauhtuneita väitteitä virsikirjauudistuksesta». Jotenkin silti tuntui siltä, että hänen intonsa puolustautua viittasi ihan muuhun. Uudistukseen ei käsitteäkseni olla oltu kauttaaltaan tyytyväisiä, ja totta kai juuri sen vuoksi nämä »kauhtuneet väitteet elävät edelleen näin virkeinä.»

Täysin mahdolltomaksi ymmärtää osoittautuivat Kilpiön väitteet siitä, että minä olisin tehnyt silmänkääntötemppejuja adjektiiveilla vanha, uusi ja alkuperäinen. Sokeakin näkee, että virsien kieliasua on uudistettu, ja vähänkin musiikin historiaa tunteva huomaa, että monen virren sävelmä on palautettu oletettuun vanhempaan asuun. Jos tällainen linja valittiin, niin miksi sen myöntäminen on niin vaikeaa? Minä en pidä siitä linjasta, mutta se on toki vain minun mielipiteeni. Minusta monet virret ovat muuttuneet vaikeiksi laulaa (jos kanttori on asiansa osaava, eivät ne entiset mitenkään »laahanneet»), ja monet ilmaisuvoimaiset sanat ovat jääneet pois. Hulluinta oli mielestäni laajasti poistaa ilmaisut »mä» ja »sä». Miksi pitäisi laulaa kirjakieltä? Niinkö muka lauluissa yleensä tehdään? Lauluthan ovat sävellettyä runoutta!!!

Ei silti, uudessa virsikirjassa on paljon hyvääkin, ja näiden ilahduttavien asioiden varassa kirja kantaa varmasti pitkälle. Mutta kun seuraava uudistajapolvi taas keksii muuttaa asioita, vaikka se aloite tietenkin tulee »kentältä», niin ehkäpä silloin löytyy rohkeutta sanoa Jumalalle taas rohkeasti ja tuttavallisesti, että »sä».

Richard Järnefelt

pianisti, rehtori, teol.yo.

21.7

Totuus ja harha

9. sunn. helluntaista

Hepr. 4:1–2, 9–13

(Mt. 7:13–14)

Virret:

Alkuvirsi 484

Kiitosvirsi 323: 5

Päivän virsi 211

Uhrivirsi 185: 1–4

Ehtoollisvirsi 451

Päätösvirsi 397

Totuus ja harha kirkon raamattu- käsituksesta

Raamattunäkemykseskustelut nousevat esiin silloin tällöin. Lehdistöön asti keskustelu yltää silloin, kun valtakunnallisesti merkittäviä asioita — esimerkiksi julkaisuja tai linjanvetoja — on tapahtunut. Ruothonjuuritasolla pappi kohtaa raamattunäkemyksiin liittyvät ongelmat miltei viikoittain. Seurakuntalaisten kanssa käydyissä keskusteluissa ja viimeistään saarnaa valmistellessa hän kohtaa sen tosiasian, että seurakuntalaisten raamattunäkemykset ovat hyviin erilaisia. Toiselle jokainen pyhän kirjan virke on

Jumalan sanaa ja toinen pitää ilmoituksena vain Raamatun pelastushistorian keskeisiä teemoja. Tästä syystä kirkossa ei riitä vain se, että opetetaan Raamatusta. On myös tarkasteltava sitä, miten Raamattua käytetään ja minkälainen raamattunäkemys vastaa parhaiten Raamatun ja kristillisen tradition itsemymmärrystä.

PUHUTTU JA KIRJOITETTU SANA

Kun pyhän aiheena on totuus ja harha, saarnaaja voisi tutkistella kristillistä raamattunäkemyistä. Heprealaiskirjeen saarnateksti tarjoaa hyvän lähtökohdan tälle: »Jumalan sana on elävä ja väkevä. Se on terävämpi kuin mikään kaksiteräinen miekka, se iskee syvään ja viiltää halki sielun ja hengen, nivelet ja luiden ytimet, se paljastaa sisimmät aikeemme ja ajatuksemme» (Hepr. 4:12). Kirjoittajan ensisijainen ajatus ei ole tarkastella Jumalan sanaa kirjoitetussa muodossa. Hän käyttää ilmausta *logos tou theou* eli Jumalan sana tai puhe, ei kirjoitus, *grafee* tai *gramma*. Heprealaiskirjeen laatijalle Jumalan sanaa on kaikenlainen Jumalan puhuttelu. Jumalan sanaa oli Jumalan lupaus erämaassa vaeltaneelle Israelin kansalle. Ja Jumalan sanaa on se hyvän sanoman julistus, jota uuden liiton kristityt ovat kuulleet seurakunnissaan (j. 4:1–2). Tässä mielessä Jumalan sana tulee ihmisen luo saarnassa eli seurakunnan opetustraditiassa.

Kirjoittaja viittaa myös kirjoitettuun sanaan. (Toisin nämä viittaukset on osittain jätetty pois pyhän tekstistä, j. 4:4–5.) Kun hän tarkastelee Israelin kansan kokemuksia erämaavaelluksella poimiakseen niistä kristityille sopivia esikuvallisia opetuksia, hän tukeutuu siihen, mitä Mooseksen kirjoissa ja Joosuan kirjassa on aiheesta kirjoitettu. Uuden liiton kristityille Jumalan kehottava sana tulee siis myös kirjoitusten muodossa. Näin Heprealaiskirje edellyttää, että Jumalan sanaa on sekä julistus että julistuksesta todistavat kirjoitukset. (Sivuaiheena voisi todeta, että jakeen Hepr. 4:4 kohdalla raamatunkäännöksemme yliselittää kreikkalaista tekstiä esittämällä, että »kirjoituksissahan on...sanottu» kun alkutekstissä ei käytetä mitään kirjoituksia tarkoittavaa sa-

naa vaan sanotaan vain, että »hän on jossakin sanonut».)

Heprealaiskirjeen laatijalle Jumalan sanaa on siis sekä suullinen että kirjallinen sana. Hän tietenkin ajatteli kirjallisella sanalla Vanhan testamentin tekstejä. Kun Uuden testamentin tekstit kanonisoiitiin pyhäiksi kirjoituksiksi, myös niistä kuultiin Jumalan puhe ja puhuttelu.

SANAN TOIMINTA

Heprealaiskirjeen kohdassa mainitaan yksi Jumalan sanan funktio. Se paljastaa asioita sanan puhuttelemaksi joutuneesta ihmisestä, »se paljastaa sisimmät aikeemme ja ajatuksemme». Kirjoittaja käyttää tästä varsin sotaista kielikuvaa. Koska Jumalan sana on kuin kaksiteräinen miekka, sen voima tulee esiin siinä, että se paloittelee kohteensa tehokkaasti, »se iskee syvään ja viiltää halki sielun ja hengen, nivelet ja luiden ytimet». Sotaisasta kielikuvasta huolimatta kohta muistuttaa siitä, että Raamattua ei pidä käyttää lyömäaseena, jolla silvotaan toisia. Jumala nimittäin puhuttelee silloin kun tahtoo. Ihminen voi pitää esillä Raamatun opetuksia, mutta Jumala vastaa siitä, miten sana lopulta puhuttelee kuulijaansa.

Lopuksi eräs laajempi huomio. Perinteisesti oppia Kristuksen kahdesta luonnosta on sovellettu Raamattuun: myös Raamattu on jumalallinen ja inhimillinen. Tämä kuva ei sovi siinä mielessä Raamattuun, että inhimillisyyden osaltakin Kristus oli täydellinen, hänessä ei ollut syntiä. Raamatun inhimillisyydellä puolestaan viitataan myös Raamatun puutteellisuuteen ja vaillinaisuuteen. Raamattu ei ole inhimillinen vain siinä, että se on ihmisten kirjoittama ja siinä näkyvät kirjoittajien persoonallisuus ja tekstien syntyajan kulttuuriolosuhteet. Tosi asia on, että Raamattu on inhimillinen myös siksi, että ihmisten kirjoittamana se ei voi tavoittaa koko totuutta Jumalasta ja jumalallisista asioista. Siksi Raamattu ei voi riittää kirkon ainoaksi perustaksi, vaan kunkin ajan kirkko kysyy neuvoa myös edeltävien vuosisatojen viisailta eli kirkon omalta traditiolta.

Tästä syystä kirkko voi suhtautua levollisesti eksegeettien tutkimuksiin silloinkin kun niistä tulee esiin Raamatun ja myöhemmän teologian välisiä jännitteitä. Viimeaikainen esimerkki tästä on kohu eräästä Paavali-kirjasta. Seurakuntalaiset voivat ehkä hämmentyä, mutta kirkolla ei ole syytä mihinkään pakokauhureaktioon. Kirkon ja Jumalan totuus on jokaista yksittäistä ihmistä suurempi, vaikka tämä ihminen olisi Uuden testamentin kuningasteologi.

Kari Kuula, TT
Kuopion Puijon seurakunnan pastori

28.7.

Uskollisuus Jumalan lahjojen hoitamisessa

10. sunn. helluntaista

Mt. 25:14–30

Virret:

Alkuvirsi 434

Kiitosvirsi 130

Päivän virsi 519

Uhrivirsi 442

Ehtoollisvirsi 228

Päätösvirsi 437

Palvelun viisaus

Tekstimme ensimmäinen sana »silloin» viittaa tuomioon. Me olemme Jumalan edessä tilivelvollisia elämästämme. Tätä tilivelvollisuutta ei voi välttää vaikka haluaisikin. Asia lienee nykyihmiselle vieras ja vastenmielinenkin. Mehän mielellämme eläisimme lähes kärjistetyn yksilöllistä elämää. Minä määrään itse elämästäni, teen suvereenisti omat valintani omaa etuani katsoen. Siihen ei kukaan saa puuttua. Haluamme olla oman elämäme herroja ja sankareita viimeisen päälle. Puhe palvelijana olemisesta ei houkuttele. Raamatun realismi ja Jeesuksen opetus kuitenkin paljasta tähän asenteeseen sisältyvän harhan ja vääristymän. Paavali tiivistää tämän ilmaisuun: Kukaan meistä ei elä itseään varten eikä kukaan kuole itseään varten. Jokainen meistä joutuu tekemään Jumalalle tilin itsestään. Rm. 14:7, 12.

Tilinteon perustana on se vertauksen opettama asia, että me olemme Jumalan palvelukseen luotuja ja kutsuttuja. Tämän toteuttamiseksi olemme saaneet omat talenttimme eli tehtävämme kykymme, lahjamme, taipumuksemme ja voimamme mukaan. Yksikin vertauksen talentti on jo valtavan suuri summa hoidettavaksi. Yksi talentti on 6000 denaaria, denaari puolestaan päivän palkka. Talentti on siis lähes kuudentoista ja puolen vuoden palkkaa vastaava summa. Ei siis ole yhden talentin saajallakaan syytä alemmuuden tunteeseen ja itsensä vähätelyyn. Viiden ja kahden talentin palvelijat kävivät rohkeasti työhön käsiksi ja onnistuivat saamaan voittoa kaksinkertaistaen saamansa pääoman. Isännän hyväksyntää ilmaisemassa loppuarviossa on ilmaistu: »Vähässä olet ollut uskollinen, minä panen sinut paljon haltijaksi.» Yhden talentin suuruisen tehtävän saanut ei osannut olla helpottunut pienemmästä vastuustaan. Tämä yhden talentin palvelija halusi

ennen kaikkea varmistaa oman itsensä ja asemansa. Hän yritti piiloutua orjallisen pelon taakse oikeuttaakseen vaivattoman ja riskittömän minimimenetelyn, joka jotenkuten saattoi olla hyväksyttävissä. Asenteen voisi mielestäni kuvata ilmaisulla; kun ei tee mitään, ei tee virheitä. On toki oikein ja hyvä kohtuuden rajoissa välttää virheitä. Elämän tärkeimmäksi ohjeeksi se ei kuitenkaan käy. Itsensä likoon paneminen lähimmäisen auttamiseksi ja palvelemiseksi on Herramme opettama ja itse näyttämä tie. Saman luvun lopulla langettavan tuomion perusteena ei mainita pahoja tekoja ja rikoksia vaan se, että lähimmäisen palvelu ja auttaminen on jäänyt tekemättä. Tälle elämällemme Jumalan antama tehtävä on todesta otettava ja toimittava siinä omassa tehtävässä, jossa ei tarvitse vilkuilla toisiin ja kadehtia niitä lahjoja ja tehtäviä, joita toisilla on. Vierellä kulkijan ja rohkaisijan armolahjan saaneen ei tarvitse surra sitä, ettei ole palavahenkinen ja väkeväsainainen herätysaarnaaja. Joku voi nyt kysyä, miten tässä tekstissä tulee esille armo ja evankeliumi? Jospa se löytyisi siltä suunnalta, että kun tässä palvelua yrittäessä erehtyy ja lankeaa, niin ei jätä yritystä toivottomana ja lannistuneena sikseen, vaan suostuu Kristuksen armahdettavaksi ja oppimaan niin, ettei erehdystään ja lankeemustaan tahallaan toista. Siinä voi käydä kuten Pietarilla, joka sai anteeksisaaneena uudelleen kutsun Herransa käyttöön. Jumala ei kutsumistaan ja lahjojaan kadu. Onko riemullisempaa asiaa, kuin saada kerran kuulla Herran sanat: 'Hyvin tehty! Olet hyvä ja luotettava palvelija. Vähässä olet ollut uskollinen, minä panen sinut paljon haltijaksi. Tule herrasi ilojuhlaan!'

Tämän tekstin yhteydessä voisi myös haastatella paria kolmea eri tehtävissä toimivaa, esimerkiksi seurakunnan kanslistia, joka monelle on »seurakunnan ääni» puhelimella seurakuntaan yhteyttä otettaessa, lastenohjaajaa, jotain johtavassa asemassa olevaa jne.

Olemme suunnitelleet syyskaudelle seurakunnassamme, että kerran kuussa messun jälkeen seurakuntalaiset kutsutaan yksinkertaiselle aterialle seurakuntatalolle. Toivomme sen osaltaan rakentavan viihtyisää yhteyttä ja tarjoavan tilaisuuden keskustelulle.

Reijo Junttila
Ruukin kirkkoherra, Raahen rovastikunnan
lääninrovasti

4.8.

Etsikkoaikoja

11. sunn. helluntaista

Lk. 4:23–30

Virret:

Alkuvirsi 325: 1–3

Kiitosvirsi 130

Päivän virsi 314: 4–6

Uhrivirsi 399

Ehtoollisvirsi 230

Ylistysvirsi 461: 6

Jeesus, kuka olet?

Jeesus aloitti toimintansa ja koki pian torjutuksi tulemisen. Kiusauskokemuksen jälkeen hän Luukkaan mukaan palasi Galileaan »täynnä Hengen voimaa» (4:14). Heti tapahtui välirikko. Nasaretin etsikkoaika päättyi huonosti. Matteus ja Markus kertovat Jeesuksen käynnistä kotikaupungissaan hänen toimintansa myöhemmässä vaiheessa (Mt. 13:54, Mk. 6:1). Onhan toisaalta Luukkaan mukaan Jeesuksen toiminnasta jo kuulunut viestejä Nasaretiin. Sen selvittely, mikä Galileaan paluu nyt on kyseessä, ei liene saarnan kannalta merkityksellistä. Nyt on keskeistä ihmisten suhtautuminen Jumalan lähettämään Pelastajaan silloin ja nyt. Toteutui se, minkä Johannes kirjoitti evankeliuminsa alussa: »hän omansa eivät ottaneet häntä vastaan.» (Jh. 1:11) Ihminen kysyy, kuka hän on, ja kysyessään ja häntä kuunnellessaan elää etsikkoaikaansa.

Odotukset Nasaretissa olivat suuret. Ihmisten mielet kuitenkin ailahtelevat. Kun Jeesus oli puhunut, oli ensin selvää innostusta. Mutta sitten mieleen hiipi kysymys, miten voi olla varma, että hän ei tuottaisi pettymystä? Oli saatava lisää näyttöä. Hän oli sittenkin liian tuttu. Vierias ja kaukainen kiinnostaa ihmistä usein enemmän. Siksi Jeesuksen pitäisi osoittaa väitteensä todeksi. Jeesus tunsi nämä ihmisten ajatukset. Sananlasku profeetasta omalla maalallaan on tunnettu muustakin kirjallisuudesta tuolta ajalta. Uudessa testamentissa vain lääkäri Luukas on säilyttänyt parantamiseen liittyvän sanan.

Ihmisten kysely muuttui pian vihaksi. Mikä Jeesuksen toiminnassa ja toimintatavassa oikein kiusaa? Jeesus ei ainakaan suostunut kotikaupunkinsa tai minkään muunkaan mainokseksi tai »myynninedistäjäksi». Hän ei ollut ohjailtavissa. Hänellä oli tehtävä ja päämäärä. Siitä hän oli juuri lukenut synagogassa profeetta Jesajan kirjasta. Hän oli sanonut, että

nyt tämä on toteutunut. Mutta hän ei suostunut niihin odotuksiin, jotka etsivät tilaisuutta sanoa »katsokaapa, meidän poikamme on tässä».

Evankeliumi ei ole kenenkään omaisuutta tai paremminkin se on kaikkien omaisuutta. Kun Jeesus puhui Jumalan hyvyyden avaruudesta, hän sai kuulijat raivoihinsa. Hänen sanomansa oli, että Jumalan lahja ei kuulu kenellekään siksi, että tämä kuuluu johonkin kansaan tai ryhmään tai on ominaisuuksiltaan tietynlainen. Jumala ei ole meidänkään kulttuurimme tai elämäntapamme »myynninedistäjä». Eikä Jumalan kansan keskuudessa ole etuoikeuksia. Jos niitä näyttää olevan, ne on otettu väärin perustein. Jumalan lahja on todellakin lahjaa. Profeetatkin olivat toimineet saman periaatteen mukaisesti. Miksi Sarpatin leski ja Naaman tulivat autetuiksi? Miksi eivät muut saaneet apua? Jumalan lahja ei ole ihmisen hallittavissa.

Ei ole oikeastaan ihme, että Jeesus ei vastannut odotuksia. Ei ole ihme, jos evankeliumi nytkin jää usein syvimmältään kuulematta. Ihmisen ja ihmisryhmien omat ennakkoluulot ja odotukset voivat olla kuin muuri sen edessä. Rikkoohan evankeliumi helposti meidän ajatusmallimme, jotka kaikesta tasarvosta ja myötätunnosta huolimatta voivat olla ennakkoluuloisia. Jeesuksen opetus koskettaa monia piilossa olevia asenteitamme, sillä hän puhuu köyhistä, sokeista, vangituista kuin tasavertaisista ihmisistä. Meidän ennakkoluulomme, salainen ylemmyyden tunteemme on nyt Sanan alla, ei nasaretilaisten. Meillä on nyt etsikkoaika. Tänä päivänä Jeesusta ei viedä jyrkänteelle alas pudotettavaksi. Hänen koko elämän kattava sanomansa voidaan yrittää vaihtaa muuten.

Evankeliumin kirjoittaja ja ensimmäiset lukijat olivat kokeneet ongelmia kristittyjen ja juutalaisten samoin kuin muiden uskontojen edustajien välillä. He tiesivät omasta kokemuksestaan, että Jeesusta voitiin vihata. Siksi kertomukset Jeesuksen elämästä toivat mieleen sen tosiasian, että näin oli ollut alusta pitäen. Hän ei herättänyt vain ihastusta. Niinpä kristittyjäkin vihattiin joskus syystä joskus syyttää. Tähän oli suostuttava. Meilläkin voi olla ajatus, että evankeliumin tulisi olla aina suosittu. Niin ei ole ollut alussakaan. Ei ole nytkään. Evankeliumit esittävät karusti, että Jeesuksen elämään sisältyi torjumista aivan alusta pitäen. Johanneksen evankeliumi kertoo yrityksistä kivittää Jeesus (Jh. 8:59, 10:31). Nasaret ja se mitä siellä tapahtui on kuva koko maailmasta ja ihmisistä kautta aikojen silloin, kun etsikkoaika ei käytetä oikein. Jeesus ei ole ihmisen toiveiden mukainen Messias. Hän on enemmän.

Joskus vedotaan jakeisiin 25–27 pakanalähetysten ennakkointina. Vaikka evankeliumin määrätietoinen levittäminen alkoi vasta Jeesuksen ajan loputtua, koko hänen julistuksensa ja toimintansa oli kaikki rajat rikkovaa ja etuoikeudet sivuuttavaa. Tämä sanoma oli tullut esille jo Vanhassa testamentissa. Kuitenkin näky ja tehtävä lähetyksestä maan ääriin avautui vähitellen ja on yhä avautumassa.

Osoita, kuka olet! Se oli nasaretilaisten pyyntö.

Tee se tekemällä ihme. On helppo uskoa, että monet tahtoivat vilpittömästi päästä selvytyteen siitä, oliko Jeesus todella se, joka sanoi olevansa. Se oli vakava kysymys. Niinhän se on tänäänkin. Näitä kysymyksiä Vapahtaja ei evankeliumien mukaan torjunut. Jeesus teki ihmeen tässäkin tapauksessa. Se oli vain erilainen kuin kansa oli odottanut. Hän lähti väkijoukon keskeltä pois. Kukaan ei koskenut häneen. Hän lähti jatkaakseen toimintaansa ja osoittaakseen, kuka on. Hän lähti pelastamaan ihmistä.

Seija Molina
Helsingin Tuomiokirkkoseurakunnan
kappalainen

11.8.

Itsensä tutkiminen

12. sunn. helluntaista

Mt. 21:28–32

Virret:

Alkuvirsi 124

Kiitosvirsi 126

Päivän virsi 409

Uhrivirsi 280

Ehtoollisvirsi 232

Päätösvirsi 482

Mitä kuvittelemme Jumalan haluavan?

Aika moni lienee löytänyt itsensä vertauksen toisen pojan tilanteesta. On tullut luvattua vähän liikaa ja löysin perusteita, tympäisee ja tekee mieli jättää lupaukset pitämättä. Useimmiten lapsemme taitavat olla näiden katteettomien lupausten todistajina. Lapset ovat valitettavan lahjomattomia, hyvämuistisia ja paljastavat armottomasti meidän hurskaaseen huntuun verhotun valheellisuutemme. Samalla paljastuu myös motiivimme. Tarkoitettiin ee alunpitäen ehkä olutkaan pitää se mitä luvattiin, vaan ostaa katteettomalla lupauksella aikaa ja rauhaa.

Jeesuksen vertauksen isällä on kaksi erilaista poikaa. Ensimmäinen pojista on avoimen uhmakas ja kapinallinen, toinen on näennäisen kuulias, mutta kätkee kapinansa. Uhmakkuus tulee silti ilmi jälkimmäisen pojan välipitämättömyytenä ja miellyttämissen haluna isää kohtaan.

Kristillisinä hyveinä on väärällä tavalla mielestäni nähty jotakin ensimmäisen pojan suhteesta isään. Pitääkö kielteiset tunteet kätkeä? Miten kielletyt tunteet tulevat näkyviin toiminnan tasolla ja ihmisten välisissä suhteissa?

Jumalaan liittyvät aina jokaisen omaan historialliseen isään liittyvät mielikuvat ja fantasiat. Todellinen Jumala on näiden mielikuvien ulkopuolella oleva subjekti, mutta meidän on mahdotonta ajatella Jumalaa ilman arkisen elämän mielikuvia. Niiden kautta syntyy Jumala-kuva, joka ei ole yhtä kuin Jumala. Jumalasta on kuitenkin mahdotonta puhua ilman kuvia arkisen elämän kokemuksista. Vain niiden kautta Jumala voi tulla käsitettäväksi.

Päivän evankeliumi voi antaa lähtökohtia pohtia näitä subjektiivisia käsityksiä ja mielikuvia Jumalasta ja siitä miten ne liittyvät oman elämänhistoriamme vaiheisiin.

Vertauksen isän kahdesta pojasta voi ajatella kehityskertomuksena kahdenlaisesta uskonnollisuudesta ja Jumala-suhteen kehittymisestä. Jälkimmäinen poika edustaisi tällöin sellaista uskonnollisen elämän tyyppiä, joka ulkonaisesti esiintyy myöntyväisenä, nöyränä ja sopeutuvana, mutta joka kätkee todelliset tunteensa. Arkisen elämän ja toiminnan tasolla tämä näyttäytyy välinpitämättömyytenä, kyynisyytenä ja muiden hyväksymisen saamisen tarpeena. Suuri osa mielen energiasta palaa sisäisen maailman kurissa pitämiseen ja sammuttamiseen. Tyytymättömyyden avoin näyttäminen on mahdotonta, koska se sotii kaikkia kristillisyyden ihanteita vastaan. Tyytyminen on näennäistä ja valheellista. Nöyryys on vain vihan naamio. Elämälle on leimallista ristiriitojen pelko ja hankaluuksien avoimen kohtaamisen välttäminen.

Isän ensimmäinen poika sanoo suoraan mitä ajattelee. »Minä en halua». Hän ei pelkää mahdollista yhteenottoa isänsä kanssa, vaan on valmistautunut »matsiin». Oma tahto on vastakkain isän tahdon kanssa. Vertauksen ensimmäinen lapsi on sisäisesti ehyempi. Vaikka hän päättyy loppujen lopuksi tekemään isänsä tahdon, tapahtuu tämä tekeminen »sisäistyneellä» tavalla. Ratkaisu on hänen omansa. Se on harkinnan ja valinnan tulos. Verbi metamelomai (jae 29) on käännetty »tulla toisiin ajatuksiin». Vanha kirkkoraamattu käänsi »jäljestäpäin hän kaitui». Ratkaiseva ero kahden pojan välillä on juuri tässä sisäistyneen suhteen erilaisuudessa isään. Ensimmäinen poika on jo suhteellisen itsenäinen, omillaan oleva ja uskaltaa siksi asettua isäänsä vastapäätä. Jälkimmäinen pojista on taas hyvinkin riippuvaisessa suhteessa isäänsä, haluaa miellyttää tätä eikä siksi uskalla asettua avoimeen vastarintaan.

Evankeliumi haastaa meidät pohtimaan, ei ainoastaan omaa kristillistä elämäntapaa ja Jumala-us-

koa, vaan myös sitä minkälaista kristillistä elämäntapaa ja tulkintaa tuemme kirkon työntekijöinä, kun kohtaamme seurakuntalaisiamme. Tuemmeko sellaista elämäntulkintaa, joka on avoin asettumaan vastapäätä ja vastahankaan löytääkseen omat ratkaisut elämän moniin kysymyksiin? Vai onko meille helpompaa tukea sellaista tulkintaa, joka sopeutuu vaikka vain näennäisesti siihen, mitä on perinteisesti ajateltu, ja mitä meidän odotetaan ajattelevan ja uskovan.

Jouko Lankinen
huippukuntasihteeri, Oulun tuomiokapituli

18.8

Jeesus, parantajamme

13. sunn. helluntaista

Jaak. 3:2–12

Virret:

Alkuvirsi 201

Kiitosvirsi 447: 4

Päivän virsi 536: 2–5

Uhrivirsi 510

Ehtoollisvirsi 452

Päätösvirsi 520: 1–3, 8

Suunsiivous!

Luther ei antanut lyhyelle Jaakobin kirjeelle kovin suurta arvoa. Kirje — olkikirje — nimittäin johtaa ihmisen lakiin ja tekoihin eikä se opeta kirkkaasti pelastusta Kristuksessa. Raamattuteologimme toteaa, että kirje ei pitkässä opetuksessaan mainitse kertaakaan Kristuksen kärsimystä, ylösnousemista ja Henkeä. Lisäksi Jumala-uskon alueella liikutaan hyvin yleisellä tasolla eikä pelastushistoriaan kajota millään tavalla. Luther rohkenikin tehdä tästä sen päätelmän, että kunnianarvoisasta Jaakobin nimestä huolimatta kirje ei ole kenenkään apostolin saatikka Herran veljen kirjoittama. Kirjoittaja on hyvä ja hurskas mies, mutta ei ole oikein ymmärtänyt, miten kristityt saadaan tekemään hyviä tekoja. Hyviin tekoihin ei päästä opettamalla lakia vaan innostuttamalla rakkauteen, Luther muistuttaa (Lutherin esipuhe Jaakobin kirjeeseen löytyy Lutherin valituista teoksista, nide 2).

Näiden varotusten saattelemana — jos ne nyt ovat tarpeen — saarnaajaa voisi kuitenkin rohkaista

tarttumaan Jaakobin tekstiin, jossa tarkastellaan ihmisen puhetta ja puheen voimaa. Kun pyhän aiheena on Jeesus parantajamme, saarnaaja voisi Jaakobin johdolla tutkia, miten sairas ihmisen kieli voikaan olla ja miten sitä voisi tervehdyttää. Tietoinen suunnisuus on tarpeen aina silloin tällöin.

Jaakob toteaa, ettei kukaan ole täydellinen ja kaikki me hairahdumme (j. 3:2). Tämä näkyy erityisesti siinä, mitä me puhumme. Monien kielikuvien kautta kirjoittaja osoittaa, että ihmisen on vaikea hallita puheitaan. Hurskaimmankin kieli on joskus »hillitön ja paha, täynnä tappavaa myrkkyä» (j. 3:8). Mutta tähän ei pidä suoralta kädeltä suostua, Jaakob muistuttaa. Teoriassa on epäjohdonmukaista, että sama suu kiittää ja ylistää Jumalaa ja sitten kiroaa ihmisiä, Jumalan kuvaksi luotuja (j. 3:9–10). Tästä syystä kristityn on syytä tutkistella omaa puhettaan. Mistä aiheista puhun, mitä puhun, miten puhun, minkälaisiin asioihin johdattelen puheellani ympärilläni olevien ihmisten ajatukset? Kuinka onkaan hyvä olla sellaisen lähellä, joka näkee asiat todenmukaisesti, mutta silti katsoo niitä kauniisti ja selittää ne positiivisesti — ja vaikenee, jos mitään hyvää ei voi sanoa. Ja kuinka kylvääkään myrkkyä se, joka aina muistuttaa lähipiiriään siitä, kuinka pielessä asiat ovat niin muilla kuin itselläkin.

Saarnatekstiämme on muuten työstetty papille mieluisalla tavalla. Puhetta käsittelevä tutkielma alkaa eräänlaisella johdannolla aiheeseen. Kirjoittaja muistuttaa seurakunnan opettajia tehtävänsä vastuullisuudesta: »Veljeni, kovin monien teistä ei pidä ryhtyä opettajiksi, sillä te tiedätte, että meidän opettajat tullaan tuomitsemaan muita ankarammin» (j. 3:1). Tämän jälkeen seuraa essee puheen vaaroista ja vaikeudesta. Jaakob siis kohdistaa erityisen varoituksen niille, jotka töikseen puhuvat pyhistä asioista. Erittäin tarpeellinen varoitus. Mutta saarnatekstiin ei ole otettu tätä johdantojaetta. Liekö tekstin valitsijat arvelleet, että muutenkin taakoitettuja pappeja ei kannata ahdistaa tällaisella muistutuksella?

Kari Kuula, TT
Kuopion Puijon seurakunnan pastori

25.8.

Lähimmäinen

14. sunn. helluntaista

Mt. 5:43–48

Virret:

Alkuvirsi 432: 1–2

Kiitosvirsi 174: 1

Vastaus kuorolauluna:

(Siionin virsien lisävihko 349)

Päivän virsi 437

Saarnavirsi 409: 2–3

Kolehtivirsi 140: 1–

Loppuvirsi 450: 3–4

Syntykö tekopyhyys liioittelusta?

**Sanajumalanpalvelus
Luvian kirkossa**

Lähimmäisen sunnuntai on yksi paatoksellisimmista pyhistä kirkkovuoden aikana. Tuskin minään muuna sunnuntaina esitetään niin paljon katteettomia hurskaita aikomuksia kuin lähimmäisen päivänä. Onkin olemassa suuri vaara, että kirkonmenoista katoaa uskottavuus väärän paatoksen tähden.

Taustan juuri tälle sunnuntaille antaa ensimmäisen lukukappaleen pohdiskelu Daavidin ja Saulin suhteesta. Sama vahva linja toistuu toisessa lukukappaleessa, jossa esitellään Kain veljesmurhaajana. Näissä kappaleissa lähimmäisyyteen liittyvä jopa inhorealismi tuodaan esille.

Evankeliumissa Jeesus näyttää rohkaisevan seuraajiaan pakanoita suurempaan huolenpitoon kaikista lähimmäisistä. Jeesus mitätöi käskyn lähirakkaudesta ja vihollisen vihaamisesta. Oikea rakkaus kohdistuu kaikkiin ihmisiin erotuksetta. Jeesuksen ehdottomuutta vahvistaa seuraajille annettu kehotus olla täydellisiä. Syntyy jopa vaikutelma kristittyjen ylemmydestä suhteessa pakanoihin.

Olen joskus miettinyt, mistä paljon moitittu hurskaiden kristittyjen tekopyhyys on lähtöisin. Jospa se on saanut alkunsa juuri tästä evankeliumista. Saattaa olla, että Jeesuksen opetus on johtanut liioitel-

tuun hurskauteen. Tekopyhyys on syntynyt Jeesuksen seuraajien yrityksestä olla hurskaampia kuin he ovat aidosti olleetkaan. Täydellisyys tavoittelu on synnyttänyt kaksinaismoraalin, jonka ympäristö on havainnut.

Lähimmäisen sunnuntaita uhkaava epäaitous ja paatoksellisuus saavat kasvualustan sunnuntain evankeliumin yksioikoisesta väärästä tulkinnasta. Kuinka lähimmäinen sitten pitäisi kohdata niin, ettei siihen tulisi hurskastelun makua? Pitääkö Jeesuksen opetus tulkita jollain keinotekoisella tavalla, että se paremmin soveltuisi nykyihmiselle? Kuinka viheliäinen kristitty voi olla oma itsensä ja ottaa kuitenkin Jeesuksen opetuksen todesta?

Lähtökohtana ajattelen Jeesuksen kuvausta, kuinka Jumala antaa aurinkonsa nousta niin hyvälle kuin paholle. Samoin sade tulee kaikille tasapuolisesti. Jumala ei näytä antavan omilleen henkilökuntaetuja, kun on kysymys ihmisen osasta tässä elämässä. Jo tämä Jeesuksen opetus estää ketään asettumasta toinen toisensa yläpuolelle. Ihmisten tulee kohdata toisensa veljinä ja sisarina, vaikka kitkaakin ilmenee.

Toiseksi tulee kysymys palkasta ja vastavuoroisuudesta. Jeesus sanoo, ettei hänen seuraajansa voi olla kuin publikaani eli tullinkantaja, joka pyrkii saamaan kaikesta veron tai maksun. Tämä muistutus on kuin tehty meidän kaupalliselle ajallemme.

Joku on karkeasti sanonut, että hän myisi vaikka isoäitinsä, kunhan hinnasta sovitaan. Kaupankäynti läpäisee nykyisin lähes kaiken inhimillisen toiminnan. Entistä varmempia ollaan siitä, että kaikki on ostettavissa onnea ja taivasosuutta myöten.

Tähän aikaan suodatettuna Jeesus opettaa radikaalisti, ettei lähimmäistä voi muuttaa rahaksi. Rakkautta ei voi mitata euroissa eikä rakkaudelle voi asettaa tullimaksua. Syvin ja aidoin rakkaus ei kumpua vastavuoroisuudesta, vaan siitä tunnosta, että lähimmäinen tarvitsee apuani maksoi mitä maksoi. Tällainen rakkaus ei saa voimaansa ylemmyyden tunnosta, vaan siitä, että toisen ihmisen kärsimys tunnetaan salatulla tavalla omissa nahoissa. Autan lähimmäistä kuin omaa lastani.

Miksi sitten Jeesus kehottaa täydellisyyteen, kun hän näkee niin selvästi jokaisen ihmisen itsekkyiden? Vainoojien puolesta rukoileminenkin tekee tiukkaa. Ajattelen, että Jeesus kuvaa sanoillaan rakkauden luonteen: se on ehdotonta. Rakkaus on joko tai. Rakkautta ei voi suhteellistaa. Se tulee täydellisenä tai ei sitten ollenkaan. Tykkääminen tai hurskas auttaminen ei itsessään ole rakkautta.

Rakkaus on Jumalan ihme, joka tulee näkyviin Jeesuksessa. Armo on todistus Jeesuksen rakkauden ehdottomuudesta. Syntinen saa ilman maksua syntinsä anteeksi. Se, että rakkaus voi joskus toteutua myös omalla kohdallamme, on Jumalan ihme. Kun Jeesuksen rakkaus törmää ihmiseen, niin tauti tarttuu.

Kuinka viheliäinen ihminen voi olla oma itsensä ja kuitenkin rakastaa? En tiedä muuta vastausta kuin sen, että ihmiselle se ei ole mahdollista, mutta Juma-

lalle ei mikään ole mahdotonta. Rakkautta ei voi pinnistää, mutta tauti voi tarttua. Sellainen rakkaus ei ole liioittelua, hurskastelua tai tekopyhyyttä.

VAIVAIKUKKO OTETAAN KOLEHDINKANTAJAKSI

Lähimmäisen sunnuntaina on Luvialla sanajumalanpalvelus, jossa luetaan lukukappaleitten lisäksi myös päivän psalmi. Kolehdinkannossa aktivoimme vuosituhannen viimeisen vaivaisukon. Se siirretään ovi-suusta koko jumalanpalveluksen ajaksi alttarikaiteen eteen saarnaamaan omalla hiljaisella tavallaan. Kolehdin aikana halukkaat voivat tuoda lahjansa vaivaisukon kämmeneen. Kolehdinkannon aikana kirkossa olevia rohkaistaan huomaamaan toisensa tavalla tai toisella — antamatta kuitenkaan mitään täsmällistä kaavaa huomaamiselle. Saarnassa vaivaisukon läsnäolo ja toinen toisensa huomaaminen otetaan esille.

*Tapio Seppälä
Luvian kirkkoherra*

1.9.

Kiitollisuus

15. sunn. helluntaista

Jh. 5:1–15

Virret:

Alkuvirsi 327

Kiitosvirsi 128: 2–4

Päivän virsi 329: 1–3

Uhrivirsi 445

Ehtoollisvirsi 226

Ylistysvirsi 324: 5–6

Synti sitoo — Kristus vapauttaa

Vain Johanneksen evankeliumi sisältää kertomuksen Betesdan, »laupeuden talon» tapahtumista. Kertomuksessa on monta erikoista piirrettä. Evankelistaa ei kerro opetuslapsista mitään. Olivatko he mukana?

Jeesuksen kehoitus nousta, ottaa vuode ja kävellä on sanonnaltaan kovin lyhyt. Onko kertomuksen lyhytsanaisuus seurausta siitä, etteivät opetuslapset olleet paikalla näkemässä tapahtumia? Kenties kaikki tähtäsi johonkin hyvin keskeiseen. Opetuslapset jäivät sivuseikaksi, samoin se, mistä juhlasta tai mistä sairaudesta oikein oli kysymys. Erikoista on sekin, ettei parantumisella näytä olevan yhteyttä miehen uskoon, eikä kenenkään muunkaan uskoon. Kun Jeesus paransi halvaantuneen, kerrotaan niiden uskosta, jotka toivat hänet Jeesuksen luo (Mk. 2:5). Tässä miehellä ei ole ystäviä. Monet ovat tehokkaasti estäneet hänen pääsytään avun lähteelle. Ympärillä olleiden ihmisten reaktiot — ihastus tai närkästys — puuttuvat niin ikään kokonaan.

Kun saman evankeliumin 9. luvussa (jaa 3) Jeesus kieltää sairauden yhteyden syntiin, on tässä päinvastoin. Jeesuksen sana, että synti voisi saada aikaan vielä jotakin pahempaa, kertoo nyt synnin ja sairauden yhteydestä. Näkönsä saanut tunnusti uskonsa (Jh. 9:38). Tässä kertomuksessa ei kerrota mitään sellaista. Jeesuksen ja parannetun tapaaminen on kerrottu vähin sanoin. Miksi kaikki tapahtui, niin kuin tapahtui? Miksi tämä kerrottiin meille? Ihminen osaa tehdä miksi-kysymyksiä. Voisi kysyä vielä sitäkin, miksi juuri tämä mies parantui.

Evangelista piirtää muutamin sanoin värikkään näkymän pylväshallista. Paikan sijainnista ei ole ollut helppo päästä selvytyteen, eikä uskomuksista, joista tässä kerrotaan. Kuitenkin näemme samantapaisia kuvia ihmisten kärsimyksistä, toivosta ja pettymyksistä, yksinäisyydestä ja syrjäytymisestä jatkuvasti vastaanottimista kodissamme. Yritykset voittaa sairaus ja paha ovat tänäkin aikana usein yhtä »vilejä» kuin tuolloin. Monia miksi-kysymyksiä herää nytkin. Miksi monet eivät saa apua koskaan? Miksi moni kärsii kipuaan yksin? Voi olla, että evankeliumikertomuksen tarkoitus onkin herätellä näitä kysymyksiä.

Kertomuksessa on selkeästi kaksi osaa. Ensin kerrotaan parantamisesta ja sitten sen esille nostamista sapatti-kysymyksestä. Ihmisen on aina vaikea erottaa olennaista epäolennaisesta. Vääränä aikana, väärässä paikassa, väärällä tavalla avun saaneita on mielestämme usein keskellämme. Jeesus joutui toistuvasti vaikeuksiin, koska ei muiden mielestä pitänyt sapattia arvossa. Tämä vastakohtaisuus oli evankeliumin 9. luvun parantamiskertomuksessakin esillä. Tässä parantunutta syytettiin siitä, että hän oli totellut Jeesuksen ohjetta kantaa vuode pois.

Sairaus, synti ja yksinäisyys ovat ihmisen elämän vitsauksia. Ne liittyvät synninalaiseen tilaamme. Sairaus on ollut ihmisen ongelma kaikkina aikoina ja ihmisen vastaus siihen on riippunut pitkälti siitä elämäntilanteesta, mikä hänellä on. Jeesuksen aikana oli yleistä ajatella pahojen henkien olevan suorassa syy-yhteydessä sairauksiin. Yhteys ihmisen ruumiin ja sielun välillä on ilmeinen. Jeesus toi opetuksessaan esille, että vaikka kaiken takana on ihmisen langennut tila, suoraa syy-yhteyksiä tai riippuvuuksia ei ole lupa etsiä. Monessa asiassa jäämme

oman päättelymme varassa kyselemään. Kuitenkin evankeliumit osoittavat, että Jeesus näki ihmisen kokonaisuutena. Hän toi avun erilaisiin ongelmiin. Vaikka emme tiedä, mikä sairaus oli kysymyksessä, miksi Jeesus paransi juuri hänet, miten tapahtuma toi tässä tapauksessa ilmi Jumalan kunniaa, meille kerrotaan, että mies parani, ja Jeesus osoitti ihmisen ruumiin ja sielun yhteenkuuluvuuden puhumalla parantuneelle synnistä sairauden yhteydessä. Lisäksi Jeesus oli jo aikaisemmin esittänyt merkillisen kysymyksen, tahtoiko mies tulla terveeksi. Kysymys nousee eittämättä näkemyksestä, että ihminen on kokonaisuus. Jumala on koko ihmisen Herra ja Vapahtaja.

Yksinäisyydestä voi tänä aikana sanoa paljonkin. Ei ihme, että Jumalan Sana pitää tärkeänä sairaiden luona käymistä, vankien muistamista jne. Yksinäisyys ja syrjäytyminen ovat nekin osa ihmisen hätää. Jeesus tuli taistelemaan sitä vastaan ja voittamaan sen. Tässä kertomuksessa, joka jättää paljon kertomatta ja selittämättä, on jotakin Jumalan armon avaruudesta ja suuruudesta. Se ei kysele, kuka olet tai millainen olet. Jeesus teki hyvää erottelematta ihmisä. On hyvä kysellä, näemmekö me yksinäisyydessä, ihmisten erottelussa sellaisen kivun aiheuttajan, joka kutsuu apuun valikoimatta.

Parannettu ei osoita erityisemmin kiitollisuutta. Ainakaan siitä ei kerrota. Kiitollisuus ei ole tässä teemana. Mutta kertomuksessa on edellä mainittujen kahden osan lisäksi oikeastaan vielä kolmas osa: Jeesuksen ja parantuneen miehen kohtaaminen. Ehkä siinä on kaiken tähtäyspiste. Mies oli tyytyväinen, koska oli parantunut. Juutalaiset olivat kiinnostuneet lain noudattamisesta. Jeesukselle sitä vastoin oli tärkeintä ihmisen paraneminen sairaudesta ja synnistä. Ihmeteko oli tässäkin todistus itseään suuremmasta toisiasiasta. Synti sitoo. Kristus vapauttaa. Miehen uskosta tai kiitollisuudesta ei puhuta. Ne kohdat jäävät avoimiksi. Niihin vastaavat kaikki Kristuksen kohdanneet itse. Usko ei kohdistu omaan uskoon vaan Kristukseen, joka on suurempi kaikkea ja riippumaton kaikesta. Kiitollisuus kasvaa Hänen rajattoman ja yllätyksellisen armonsa kohtaamisesta.

Seija Molina
Helsingin Tuomiokirkkoseurakunnan
kappalainen

8.9.

Jumalan huolenpito

16. sunn. helluntaista

Lk. 10:38–42

Virret:

Alkuvirsi 533: 1–3

Kiitosvirsi 130

Päivän virsi 203: 1–3

Uhrivirsi 389

Ehtoollisvirsi 231

Päätösvirsi 395

Vain yksi on tarpeen

Jeesuksen vierailussa Marian ja Martan luona olen aina ajatellut, että miksi Jeesus ei asetu puolustamaan Marttaa? Eihän se nyt voi olla oikein, että toinen vain istuu ja toinen saa tehdä kaikki työt? Martan vaatimus tuntuu minusta aivan oikeutetulta.

Jeesus tuntuu jotenkin lipeävän aina ennalta odotettavissa olevista määrittely-yrityksistä. Hän kääntää asiat pääläelleen. Tekisi mieli ajatella, että olikohan Jeesuksella hieman narsistinen puoli itsestään esillä Marian ja Martan kodissa. Molemmat naiset haluavat tehdä vaikutuksen kuuluisaan opettajaan. Oliko Marian seura viehättävämpää kuin Martan touhuaminen?

Mikä Marttaa harmitti? Sekö, että hän sai tehdä kaiken keittiössä? Eihän Jeesus pyytänyt mitään itselleen, vaikka vieraanvaraisuuteen kuuluukin huolehtia tulijasta. Harmittiko Marttaa silti enemmän oma kyvyttömyys toimia ja valita toisin? Tuttu tilanne arkielämästä. Kateuden lähtökohta on usein oman mielen rajoittuneisuudessa. Emme osaa emmekä kykene tekemään valintoja, joilla voisimme tehdä muutoksia oman elämämme kannalta. Puramme pettymyksen tunteet ja mielipahan niihin, joilla riittää joustoa tehdä erilaisia valintoja kuin mihin itse olemme valmiita.

Martta herättää ristiriitaisia tunteita. Tekisi mieli mennä Martan puolelle ihan vain sen takia, että kaikki odottavat sitä perinteistä ajatusta, että Mariaahan sitä tässä pitää puolustaa. Antaa tyttörukan levätä! Martta vetoaa minun tehokkuutta ja toimintaa vaativaan puoleeni. Jos kaikki vaan rentoutuisivat Jeesuksen jalkojen juuressa ja olla köllöttelisivät hänen silmiinsä katsellen, niin eihän tästä kirkon työstä tulisi yhtään mitään. Jonkun täällä kait on

työtkin tehtävä. Minä ymmärrän Martan ärtymyksen oikein hyvin. Jeesus asettuu tässä puolustamaan toimittomuutta. Se on vaarallista puhetta!

Mikä on se hyvä osa, jonka Maria on valinnut? Maria ei ole voinut olla tuntematta sisäistä mielihyvää Jeesuksen sanojen johdosta. Martta sai jäädä keittiöön, mutta Maria jatkoi teologisia keskustelujaan Jeesuksen kanssa. On ajateltu, että hyvä osa on Jeesuksen sanojen kuuleminen. Näin epäilemättä oli Marian kohdalla ja niiden, jotka pääsivät Jeesuksen läheisyyteen. Jeesuksen lähellä oli hyvä ja helppo olla.

Mutta entäs me? Voisiko ajatusta hieman lavenuttaa yleisemmän merkityksen suuntaan? Voisiko elämässä opetella sellaista elämisen ja olemisen tapaa, jossa olisi vähemmän niuhotusta ja pikkuisen enemmän rentoutta ja joustoa? Kirkon ihmisiä ei ehkä yleisesti pidetä sieltä rennoimmasta päästä olevina. Johtuukohan se siitä, kun olemme niin vakavan asian kanssa liikkeellä? Evankeliumin Jumalan huolenpidosta pitäisi ymmärtääkseni tuoda tähän elämään kuitenkin sopivaa huolettomuutta asenteella — kaikki järjestyy! Huolien ja murheiden painamille tämän asenteen välittäminen voisi ehkä olla sitä »Marian hyvää osaa». Oma kysymyksensä on se, kuinka paljon ihminen voi loppujen lopuksi omia ajatusratojaan ja toimintaansa muuttaa. Muuttuminen on hidasta ja työlästä. Aina tahtoo mieli palata vanhaan ja tuttuun.

»Vain yksi on tarpeen» on kehoitus pysähtyä ottamaan aikalisä. Mikä on elämässä loppujen lopuksi tarpeen ja tärkeää? Elämän mieli voi kadota myös asioiden kaaokseen, josta tärkeitä on enää vaikea nähdä ja seuloa esiin.

Jouko Lankinen

hiippakuntasihteeri, Oulun tuomiokapituli

**OLETKO JO ILMOIT-
TAUTUNUT PAPISTON
PÄIVILLE? LÄHETÄ
ILMOITTAUTUMISESI
16.9. MENNESSÄ.**

15.9.

Merisunnuntai

Jeesus antaa elämän

17. sunn. helluntaista

Jh. 11:21–29 (30–31),

32–45

Viekö elämän meri määrä- satamaan vai sen läpi?

YLEISTÄ

Merisunnuntai on meren, merenkulun ja vesillä liikkujien pyhäpäivä, jonka tarkoituksena on muistuttaa mieliin mereen liittyviä myönteisiä asioita. Mereen menehtyneiden huomioiminen kuuluu pyhäinpäivään ja vainajien muistamiseen.

Merellisten ammattien harjoittajat työskentelevät erityisolosuhteissa. Meri on voimakas ja kunnioitusta herättävä luonnonelementti, joka puhuttelee ihmistä syvästi. Merenkulkijat joutuvat usein olemaan pitkiäkin aikoja erossa perheistään, työajat ovat epäsäännöllisiä.

Meriaihe mahdollistaa merellisen symboliikan käyttämisen messussa. Seurakunnan alueella toimiva tanssiryhmä voidaan kutsua esittämään meriaiheinen tanssi, esimerkiksi VT:n lukukappaleen Jes. 42:10–12 aihepiiristä. Tanssiryhmälle (tai muuten messussa käytettäväksi) sopii hyvin Petri Laaksosen säveltämä ja Tytti Issakaisen sanoittama Meri on levoton, meri on sydän (kokoelmassa On toinen maa. Lohdutuksen lauluja).

Päiväkerholaiset voivat tehdä etukäteen kerhoisaan meri- ja laiva-aiheisia piirustuksia, jotka jaetaan kirkkovieraille muistoksi messusta. Kirkkovieraat voivat pitää piirustuksen itse tai lähettää sen jollekin tuntemalleen merenkulkijalle terveisinä messusta.

Merenkulkijoita, meripartiolaisia ja heidän perheenjäseniään voidaan pyytää tekstien lukijoiksi, myös esirukousta laatimaan voidaan koota näistä henkilöistä ryhmä. Esirukouksen yhteydessä voidaan käyttää useissa kirkoissa olevaa maapallokynttelikköä. Esirukoilijoita on esimerkiksi viisi. Heillä kaikilla on kynttilät kädessä rukousta aloittaessaan, jokainen vie kynttilän maapalloon oman osuutensa jälkeen.

Virsiehdotuksia

128 Ainoan Herran Jumalan, ylistys kiitos olkoon (kolminaisuusvirsi)
307 Purjeisiini tuulta anna
461 Kiitä Herraa, yö ja päivä
462 Soi kunniaksi Luojan
594 Käy aavaa merta purtemme
632:4 Siellä kaunis kannel soi (pääosvirsi... Ja tavas, maa ja meri aamen vastatkoon)

Psalmi 19:2–7

1. lukukappale Jes. 42:10–12

2. lukukappale Apt. 28:11–16

Evankeliumi Jh. 11:21–29 (30–31) 32–45

Johdantosanat

Tänään on merisunnuntai. Siitä on muodostunut meren, merenkulun ja vesillä liikkujien pyhäpäivä. Kiitämme Jumalaa ihanasta luomakunnasta, meren ulapoista, syvyyksistä ja monista antimista. Rukoilemme siunausta ja varjelusta kaikille merillä liikkuville.

Kehotus synnintunnustukseen

Meri on syvä, meri on houkutteleva, meri kantattelee elämää, meri on armoton, meri herättää kunnioitusta.

Mereen liittyy monia tunteita. Mahtavuudessaan meri pitää kulkijansa nöyränä.

Moni on kokenut olevansa merellä erityisellä tavalla Jumalan puhuttelemana. Jumala, Luoja ja kaiken ylläpitäjä, kutsuu totuuteen ja yksinkertaisuuteen, hän kantaa armollaan ja hoitaa rakkaudellaan. Saamme tunnustaa rikkomuksemme ja syyllisyytemme Jumalalle ja luottaa siihen, että hän johdattaa meitä eteenpäin.

Synnintunnustus

Esimerkiksi virsikirjan liite nro 701 (Syvyydestä minä huudan sinua) tai nro 713 (Taivaallinen Isä. Sinä loit tämän maan, sen kasvit ja eläimet)

Synninpäästö

Esimerkiksi vaihtoehto nro 4 (Anteeksiantava ja laupias on Herra.) tai nro 5 (Näin sanoo Herra: »Älä pelkää. Minä olen lunastanut sinut.»)

Päivän rukous (Ks. Kirkkokäsikirja, Luomakunnan sunnuntai, vaihtoehto 1)

Esirukous

– Laaditaan ryhmässä, jossa on mukana merenkulkijoita ja/tai heidän perheenjäseniään, meripartiolaisia yms.

– Rukoillaan merenkulkijoiden ja heidän perheittensä puolesta ja kaikkien vesilläliikkujien puolesta.

– Rukoillaan luomakunnan puolesta, viisautta

päättäjille ja vesilläliikkujille, että he osaisivat hoitaa meriä niin, että niistä voi kalastaa, niillä voi kulkea ja niissä voi uida myös tulevina vuosikymmeninä ja -satoina.

– Rukoillaan niiden puolesta, jotka ovat asettuneet asumaan merten taakse, muihin maihin.

– Rukoillaan, että kaikista maailman meristä tulisi rauhan meriä. Että lapset kaikilla rannoilla voisivat kasvaa rauhassa ja iloisina oikeudenmukaisissa oloissa.

Pyhän teemaan sopiva laulu (ks. johdanto, sanat Tytti Issakainen, sävel Petri Laaksonen):

Meri on sydän

Meri on levoton, meri on sydän,
huokaus rauhaton, ulapan syvän.
Syöksyn sen myrskyihin, kuuhuun ja tyrskyihin
kaipaus loputon minua vie.

Kun saapuu yö, sydän kuiskaa: minne?
Miksi me aavalla ajelehdimme?
Mikä on suuntamme, minne se vie?
Merien valtias, sinun on tie.
Kun saapuu yö, sydän kuiskaa: minne?
Milloin me perille saavumme sinne,
missä myös rauhaton levätä saa?
On taivaan rannassa kaipuuni maa.

Meri on levoton, meri on sydän.
Mistä saa toivoton, auttajan hyvän?
Sattuman summien, tuulien tummien
Arvoitus loputon minua vie.

Kun saapuu yö ...

Meri on levoton, meri on sydän
Hohteessa auringon, valossa Pyhän.
Hauraassa purressa, ilossa suuressa
armahdus loputon minua vie.

SAARNAJUURIA

Tämän vuoden merisunnuntaiksi (Sea Sunday) satuva evankeliumikatkelma on harvinaisen laaja sekä pituudeltaan että sisällöltään. Evankeliumin keskus on kuitenkin perimmäinen ellei perimmäisin kysymys elämästä ja kuolemasta — ja elämästä kuoleman jälkeen. Mitä on ylösnousemus ja iankaikkinen elämä ja mitä niihin uskominen merkitsee tällä elämän merellä?

Raamatussa Ilmestyskirjassa todetaan kuinka myös meri kerran aikojen lopulla antaa kuolleen, kuinka Jumala luo uuden taivaan ja maan. J. L. Runeberg on kirjannut viiteen 593 kauniisti, miten Jumala »yltää meren hautaan hyttävään» ja miten hän kädellään pelastaa syvyydestä (5. säkeistön alku). Kuolema merellä on nykyisin melko harvinaista. Niin harvinaista, ettei mereen hautaaminen enää tule kyseeseen. Sitä ahdistavampaa lienee kuljettaa mukana laivalla lyhytkin matka työmatkalla kuollutta vaina-

jaa ja työtoveria. Näinhän joskus tapahtuu, kun laivalla on tapahtunut kuolemaan johtanut onnettomuus tai sairauskohtaus. Laivalla työssä ollessa läheisen sairaus tai kuolema matkojen päässä on tilanne, johon vain »matkatyöläiset» joutuvat. Omalla laivapappimatkillani koin tuon tilanteen, kun oma isäni joutui pienessä leikkauksessa tulleiden haavereiden takia jäämään lopullisesti sairausvuoteelle.

Jokin aika sitten siunasimme poissaolevana laivalla työssä ollutta ja reilut kymmenen vuotta sitten laivaltaan kadonnutta perheen poikaa. Perheen isä ei tahtonut laittaa vireille kuolleeksi julistamista, koska toivoi loppuun saakka pojan paluuta. Nyt isäkin oli kuollut ja äidin raskas, mutta tarpeellinen tehtävä oli hoitaa asia loppuun. Perheen haudalla totesin, että meri on pojan hauta ja että hänen elämänsä ja kuolemansa on sittenkin Jumalan huomassa. Kukaan ihminen ei tietävästi tiedä, mitä hänelle tapahtui.

Näiden elämän meren kysymysten eteen jokainen pappi, kirkon työntekijä ja oikeastaan jokainen ihminen joutuu. Mitä ajattelen kuolemasta ja mitä ajattelen uskoomme sisältävästä iankaikkisen elämän toivosta ja lupauksesta? — Edelliset esimerkit ovat esimerkkejä teemasta »kuolema merellä» ja sinällään hyvin karuja ja herkkiä. Siksi sellaisten esimerkkien esille ottamista kannattaa harkita ja saarnaajan miettiä, miten elämän ja kuoleman tai kuoleman ja elämän jännite tuodaan esille. Merisunnuntain tarkoitushan on tuoda meri ja siihen liittyvät asiat positiivisella tavalla esille. Oma lukunsa ovat saaristolaisten ja rannikoiden asukkaiden kokemukset, joista voi viitata esimerkkinä vaikkapa Myrskyluodon Maija -kirjoihin. Niissähän menetys ja kuolema mutta myös kestäminen ja toivo tulevat usein esille. Kaikkiaan on syytä painottaa tuota viimeksi mainittua puolta ja siihen myös evankeliumi juuri antaa ainesta.

Evankeliumikatkelmassa kerrotaan, kuinka Jeesus kohtasi surevat ystävänsä, Martan ja Marian. Lasarus oli kuollut. Sisarussten suru on myös hieman syyttävää tai syyllistävä Jeesuksen suuntaan: Jos sinä olisit ollut täällä, hän ei olisi kuollut. Siinä on samalla meille niin tyyppillistä jossittelua. Jos olosuhteet olisivat olleet toiset, ei hän olisi kuollut. Jos olisin toiminut toisin, ei hän olisi kuollut ja niin edelleen... Kuolema on kuitenkin — Lasarusen tapauksessa lukuun ottamatta — peruuttamaton:

Emme saa kuollutta takaisin, kuoleman todellisuus on tunnustettava ja elämän jatkuttava.

Evankeliumissa olevat tapahtumat kerrotaan hyvin seikkaperäisesti ja samalla tuodaan esille tilanteeseen liittyneet vahvat tunteet ja reaktiot. Tämä kaikki tuo mieleen aitouden. Näin varmaankin tapahtui. Näin Jeesus toimi ja puhui! Näin hän herätti Lasarusen kuolleista! Samalla evankeliumi sisältää hyvin vahvan teologisen latauksen. Jeesus on Messias, ihmiseksi tullut Jumala ja Jumalassa on elämä. Hänen yhteydessään toteutuu todellinen elämä ja myös uusi elämä ja iankaikkinen elämä. Jumalasta

erossa oleminen merkitsee kuolemaa.

Jeesuksen sana »Minä olen ylösnousemus ja elämä» jatkoineen ei määrittele iankaikkista elämää kuten sitä ei määritellä mitenkään koko evankeliumikatkelmassa. Ollaan siis edelleen lupauksen, uskon ja toivon varassa. — Itse olen taivaaseen liittyen ihmetellyt joskus sitä, miten kaikki mahtuvat sinne ja millainen sielujen vilse ja ylistys siellä oikein käy. Vai onko niin, että vain piskuinen lauma pelastuu ja saa paikat hyvien harppujen ääreltä. Yhdeksänvuotias tyttäreni puolestaan puheli, ettei hän halua taivaaseen, koska pilven päällä on tylsää istuskella iankaikkisesti!

Vielä evankeliumi viittaa — ainakin selittäjien mukaan — ristiin: Lasaruksen elämä merkitsi samalla Jeesuksen kuolemaa. Jeesus oli suuren liiketuksen vallassa ystävänsä kuoleman ja toisten surun vuoksi, mutta myös oman tulevan kuolemansa vuoksi (Gyllenbergiä mukaillen). Näin ajatellaan, että tuo mul-listava ihmeteko vaikutti Jeesuksen tuomitsemiseen ja kuolemaan. Kuolleen herättäminen oli edeltävien ihmetekojen huipennus, oikeastaan koko Jeesuksen toiminnan huipennus.

Lasaruksen elämä, Jeesuksen elämä ja kuolema, meidän elämämme. Näin ajattelen tuosta ja saan rohkeutta elää ja toivottavasti myös kerran kuolla Jumalaan ja iankaikkiseen elämään luottaen. Evankeliumissa tuodaan esille ihmisen »raadollisuus» ja kuoleman todellisuus (»...hän haasee jo...»). Samalla tuodaan esille myös Jumalan mahdollisuudet, elämän mahdollisuudet. Niitä meidän kirkkolaiivan merimiesten on jatkuvasti pidettävä esillä. Jeesus meni edeltämme määräsätaman ja »tuonelan virran» kautta uudelle merelle, jossa aalto ei uhkaa laivaa ja jossa synnin vaivaa ei itke yksikään (virs 307: 5). Sinne olemme matkalla ja pyydämme Jumalan tuulta purjeisiimme.

*Liturgiset virikkeet ja virsiehdotukset:
Lontoon suomalaisen kirkon johtaja
Tapani Rantala.*

*Saarnanjuuret: Enonkosken kirkkoherra
Toivo Loikkanen (Rotterdamin
merimieskirkon johtaja 1989–1994).*

22.9

Kristityn vapaus

18. sunn. helluntaista

Mk. 2:18–22; Kol. 2:16–25

3. rukouspäivä

Lk. 13:6–9; Tit. 2:11–14;

Job 8:8–12

Virret:

Alkuvirsi 186

Kiitosvirsi 334: 5–8

Päivän virsi 415

Uhrivirsi 197

Ehtoollisvirsi 203: 1, 7–9

Päätösvirsi 212

Kirkonmenojen perusteluja

Jumalanpalvelus etenee arvokkaasti. Seurakunta ruokoilee ja kuuntelee Jumalan sanaa. Ilmassa voi kuulua historian siipien havina. Jotkut liturgian osat sekä sisällön että muodon osalta periytyvät jakamatoman kirkon ajalta eli osin yli tuhannen vuoden takaa. Musiikki on juhlavaa, kuoro resitoi psalmin ja pappi laulaa rukouskehotukset ja ehtoollisenasetus-sanat. Kirjasta luetut rukoukset ovat täyteläisiä, trinitaariset nyanssit tulevat esiin joka käänteessä. Ehtoollisliturgia käy rikkaasti läpi koko ehtoollisteologian ja pyhiin aineisiin suhtaudutaan asian vaatimalla arvokkuudella.

Miten tilanteen kokee ensikertalainen? Juhlavalta, kauniilta, pyhältä? Jumalaa lähestytään juuri niin kuin asiaan kuuluu. Vai näyttääkö meno hänestä vaikeaselkoiselta, käsittämättömältä, vanhahtavalta? Kokeeko hän olevansa elävässä museossa, jossa vanha perinne juhlii riemuvoittoaan? Liturgiseen perinteeseen tottunut »sisäpiiri» ei ehkä tule ajatelleeksi, miltä ylistyksemme näyttää ns. »ulkopuolisesta». Ja varmasti moni useamminkin kirkossa käyvä saattaa kysyä, miksi muotomme ovat juuri sellaiset kuin ne ovat.

Pyhän evankeliumiteksti johdattaa helposti kuulijan pohtimaan näitä kysymyksiä. Kirkon vanhaa perinnettä mukailevan liturgian keskellä nimittäin luetaan Jeesuksen opetus siitä, että »uusi viini on laskettava uusiin leileihin». Vanhastaan lause on tulkittu niin, että uusi uskon sanoma tarvitsee uu-

denlaiset ilmaisumuodot. Miten tämä sopii yhteen nykyisen jumalanpalveluskäytäntömme kanssa? Tämä kysymys noussee monen sellaisenkin seurakuntalaisen mieleen, joka on tottunut käymään kirkossa.

Tässä voisi olla saarnaajalle hyvä lähtökohta jumalanpalvelusta käsittelevälle opetussaarnalle. Hän saisi varmasti kuulijan jakamattoman huomion, kun ottaisi riskin ja aloittaisi puheensa rohkeasti näillä kysymyksillä ja edellä esitetyllä hieman kärjistetyllä kuvauksella jumalanpalveluksesta. Riskin ottaminen voisi kannattaa, sillä onnistuessaan sellainen opetussaarna rakentaisi seurakuntaa ja sen valmistaminen varmasti selventäisi papille itselleen asioita. Miten sitten pappi voisi perustella nykyistä kirkonmenoa? Otan esiin kolme näkökohtaa.

Ensinnäkin, joka tapauksessa jotakin suhteellisen kiinteää muotoa on käytettävä, kun rukoilemme yhdessä. Jos tilanne kudottaisiin kokoon aivan alkutekijöistään joka ikinen kerta, »jumalanpalveluksen» valmistaminen olisi tavattoman raskas tehtävä papille ja seurakuntalaisten huomio kiinnittyisi lii-

aksi siihen, mitähän seuraavaksi tapahtuu, mitähän papit ovat tällä kertaa keksineet.

Toiseksi, valmis muoto kiinteine osineen varmistaa sen, että uskolle tärkeät asiat tulee käytyä läpi joka pyhä. Seuraperinnetyyppisesti pidetyn tilanteen syvyys ja puhuttelevuus olisi pelottavan pitkälle sen suunnittelijan hengellisyyden varassa.

Kolmanneksi, pappi voisi avoimesti myöntää, että uskonasioihin ja jumalanpalvelukseen sisälle pääseminen ei ole välttämättä helppoa. Miten voisikaan olla niin, että ihmiseltä salatut suuret asiat avautuisivat käden käänteessä. Pienempienkin asioiden ymmärtämiseksi joutuu joskus näkemään vaivaa. Avoinuuteen kuuluu tietenkin myös rakkaudellinen itsekritiikki. Papilla on lupa sanoa sekin, jos hän itse kokee jonkin jumalanpalveluksemme piirteen vaikeana tai vieraana. Tämä ei merkitse sitoutumisen puutetta vaan halua painiskella asian kanssa.

Kari Kuula, TT
Kuopion Puijon seurakunnan pastori

Jäsentietojen muutosilmoitus Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenille!

Osoitteen/nimenmuutos Jäsenlajin muutos Eroilmoitus

Tarvitsen valtakirjan (Työnantaja vaihtunut)

Henkilötunnus _____

Sukunimi _____ Ent. nimi _____

Etunimet _____

Lähiosoite _____

Postinro _____

Postitoimipaikka _____

Puhelin/koti _____ Puhelin/työ _____ Muu puhelin _____

Työnantaja _____

Varsinainen jäsen

Virka-, .opinto- tai .hoitovapaalla ajalla: ____/____20__ – ____/____20__

Muu jäsen Työtön Opiskelijajäsen Jään eläkkeelle

Muutos voimassa alkaen ____/____20__

Lähetä muutosilmoituslomake liiton toimistoon osoitteella (tällöin liitto maksaa postitus-

kulut, ts. et tarvitse postimerkkiä): **Suomen Kanttori-urkuriliitto r.y.**
Vastauslähetyt/sopimus 00520-666
00003 HELSINKI

Jäsentietojen muutosilmoitus Pappisliiton jäsenille!

Nimi (tekstaten) _____

Henkilötunnus _____

ILMOITAN SEURAAVAT MUUTOSTIEDOT

(Rasti ruutuun):

Uusi osoitteeni on _____

lähiosoite

lähtien

postinumero ja postitoimipaikka

Virkani on vaihtunut. Uusi virkani on: _____

Olen äitiyslomalla/
hoitovapaalla

Mistä lähtien? _____

Mihin asti? _____

Olen virkavapaalla

Mistä lähtien? _____

Mihin asti? _____

Siirryn eläkkeelle

Milloin? _____

Lähetä muutosilmoituslomake Pappisliiton toimistoon osoitteella (tällöin liitto maksaa postituskulut, ts. et tarvitse postimerkkiä):

Suomen kirkon pappisliitto r.y.
Vastauslähetys/sopimus 00520-00139
00003 HELSINKI

Jäsentietojen muutosilmoitus Diakoniatyöntekijöiden liiton jäsenille!

Osoitteen/nimenmuutos Jäsenlajin muutos Eroilmoitus

Henkilötunnus _____

Sukunimi _____ Ent. nimi _____

Etunimet _____

Lähiosoite _____

Postinro _____

Postitoimipaikka _____

Puhelin/koti _____ Puhelin/työ _____ Muu puhelin _____

Työnantaja _____

Tarvitsen valtakirjan (Työnantaja vaihtunut)

Varsinainen jäsen

Virka-, opinto- tai hoitovapaalla ajalla: ____/____20__ – ____/____20__

Muu jäsen Työtön Opiskelijajäsen Jään eläkkeelle

Muutos voimassa alkaen ____/____20__

Palauta liiton toimistoon osoitteella: **Rautatieläisenk. 6, 00520 Helsinki**
tai Fax (09) 877 7397,

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS PRÄSTFÖRBUND

PERUSTETTU 14.1.1918

PUHEENJOHTAJA

Juha Kauppinen
Messukylän kirkkoherra, TT
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
050 554 2427 (GSM)
s-posti: juha.kauppinen@evl.fi

JOHTAJIEN SIHTEERI

HSO-siht. Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti: tuula.anttonen@pappisliitto.fi

Esittelijöiden sihteeri, hallintoelinten pöytäkirjanpitäjä, Cruxin toimitussihteeri, matka- ja kokousjärjestelyt, Internet-kotisivut.

TOIMINNANJOHTAJA

Teol. tri Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
s-posti: esko.jossas@pappisliitto.fi

Liiton yleinen johto, hallintoelinten päätösten valmistelu ja esittely, liiton talous, edunvalvonta- ja neuvottelutoiminta, opintomatkat, palvelussuhdeneuvonta.

TOIMISTOSIHTTEERIT

Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti: heli.meinola@pappisliitto.fi

Jäsenyysasiat, aloasastot, opintomatkat.

APULAISTOIMINNANJOHTAJA

Pastori Hannu Ronimus
(09) 150 2466 (työ)
050 542 3664 (GSM)
s-posti: hannu.ronimus@pappisliitto.fi

Alaosasto- ja koulutustoiminta, Cruxin päätoimittaja, liiton tiedotustoiminta, opintomatkat, Papiston päivät 2002, hallintoelinten päätösten valmistelu ja esittely, palvelussuhdeneuvonta.

Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti: anne.taanila@pappisliitto.fi

Laskut ja kirjanpito, luottamusmieskurssit.

PROJEKTISIHTTEERI

Pastori Kaisa-Liisa Pehkonen-Suoranta
(09) 150 2455 (työ)
050 597 5231 (GSM)
s-posti: kaisa.pehkonen-suoranta@pappisliitto.fi

Liiton opiskelijatyö, toiminta nuorten pappien tukemisessa, osavastuu koulutus-kysymyksissä, palvelussuhdeneuvonta.

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 148 5875
kotisivu: www.evl.fi/jst/pappisliitto/
s-posti: suomen.kirkon@pappisliitto.fi

PERUSALOJEN AKATEEMISTEN TYÖTTÖMYYSKASSA (SKPL JA DTL)

PL 44 / P. Makasiininkatu 6A5, 00131 Helsinki
puh. (09) 2511 1611
ma–pe 9–11

käsittelijät:

Marita Arjamo, Minna Reina, Pirjo Mustonen

Kassanjohtaja
Eero T. Anttila

fax (09) 2511 1612

s-posti: etunimi.sukunimi@patkassa.fi

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTTÖMYYSKASSA (SKUL)

Asemamiehenkatu 2,
8 krs., 00520 Helsinki

puh. (09) 150 21

ma, ti, to 9–11
ke 9–11 ja 13–15

fax (09) 272 1212

s-posti: erityiskoulutettujen.tk@erko.fi

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIAR BETARNAS
FÖRBUND

PERUSTETTU 15.6.1958

PUHEENJOHTAJA

Leena Vanne
Tapiolan diakonissa
Vanhan-Mankkaant. 14 E 13
02180 Espoo
(09) 8625 0431 (työ)
040 546 5193 (GSM)
s-posti: leena.vanne@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
s-posti: riitta.hiedanpaa@dtl.inet.fi

Liiton yleinen johto, edunvalvonta- ja neuvottelutoiminta, hallintoelinten päätösten valmistelu, esittely ja täytäntöönpano, palvelussuhdeneuvonta.

JÄRJESTÖSIHTEERI

Diakonissa,
TtM Raija Pyykkö
(09) 1502 286 (työ)
040 7650 477 (GSM)
s-posti: rajja.pyykkö@dtl.inet.fi

Ammatilliset kysymykset, tiedottaminen, opiskelijatyö, alaosastotoiminta.

TOIMISTOSIHTEERI

Yo-merkonomi
Pirjo Heikkinen
(09) 150 2487 (työ)

Jäsenyysasiat, kirjanpito ja maksuliikenne, materiaalitilaukset, mökkivaraukset.

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 877 7397
kotisivu: www.dtl.fi

SUOMEN KANTTORI- URKURILIITTO

FINLANDS KANTOR-ORGANIST-
FÖRBUND

PERUSTETTU 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA

Marjukka Andersson
Lauttasaaren kanttori, DU
Myllykallionrinne 2 B 15, 00200 Helsinki
040 513 6235 (GSM)
s-posti:
marjukka.andersson@kolumbus.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Valt. maist.
Annamari Jokinen
(09) 150 2445 (työ)
040 865 6630 (GSM)
s-posti: annamari.jokinen@
suomenkanttori-urkuriliitto.fi

Edunvalvonta, palvelussuhdeneuvonta, tiedotus, opiskelijatoiminta, kv-asiat.

TOIMISTOSIHTEERI (VS.)

Nina Järvensivu
(09) 1502 446 (työ)
s-posti: nina.jarvensivu@
suomenkanttori-urkuriliitto.fi

Jäsenyysasiat, maksuliikenne.

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin klo
9.00–15.00
fax (09) 2787 177
kotisivu
www.kolumbus.fi/skul/
s-posti: kanttori.urkuriliitto@kolumbus.fi

- 2 *Hannu Ronimus:* Läsnäolon kirkko ja seurakuntavaalit
- 3 *Marjukka Andersson:* Kutsumuksesta ja sitoutumisesta
- 4 Uutisia
- 11 *Kaisa Rauma:* Muutosten keskellä
- 12 *Mikko Juva:* Suomen kirkko seksuaalisen murroksen vuosina 1944–2002
- 17 *Kari Salonen:* Pappisliiton jäsenkysely 2002
- 19 *Sakari Vilpponen:* Pohjoismaista kirkkomusiikin juhlaa Karlstadissa
- 21 SKUL:n alaosastoseminaarin antia
- 24 *Timo Kökkö:* Veteraanihautauksista
- 25 *Minna Helle:* Työturvallisuuslaki uudistetaan
- 27 *Eero T. Anttila:* Ulkomaantyö ja työttömyysturva
- 30 *Terho Hämeenkorpi:* Kaksi kuukautta Erlangenissa
- 32 *Jaana Marjanen:* Kohtaamisia Roomassa
- 36 *Vesa Tuominen:* Virikkeitä etsimässä
- 38 *John Vikström:* Kutsumus ja sitoutuminen
- 41 *Tarja Korpela:* Kutsumus vai työpaikka
- 42 *Veli-Matti Hynninen:* Kutsumus ja sitoutuminen seurakunnan ja kirkon mahdollisuutena
- 44 *Heli Lindroos:* Ollako vai eikö olla?
- 45 *Milla Mäkitalo:* Kutsumus kirkon palvelukseen
- 46 *Opiskelijavinkkeli*
Marjo Käljunen: Hyvän seurakuntaharjoittelun resepti
- 47 *Kirsti Immonen:* Yhteisöllisyyden näkökulma
- 49 *Pertti Luumi:* Kadotimmeko kertovan kielen?
- 50 Kommentti
- 52 Tekstin ääressä

Kirkko ja seksuaalisuus

Yhteiskunnallinen ja katsomuksellinen muutos on sotien jälkeen kohdistunut voimakkaasti myös seksuaalisen käyttäytymisen alueelle. Artikkelissaan s. 12–16 emeritus arkkipiispa Mikko Juva tarkastelee kirkkomme suhtautumista eräisiin tämän alueen kysymyksiin, mm. homoseksuaalisuuteen ja samaa sukupuolta olevien parisuhteen mahdolliseen siunaamiseen.

Kutsumus ja sitoutuminen

Kutsumus motivoi ja antaa voimaa. Kutsumus ohjaa ja velvoittaa. Kutsumus vapauttaa ja vahvistaa sitoutumista. Kutsumus mietityttää ja herättää kysymyksiä. Tässä numerossa viisi kirjoitusta kutsumuksesta ja sitoutumisesta s. 38–46.

Palkasta ja vapaa-ajasta

Pappisliiton jäsenet pitävät liiton jäsenkyselyn mukaan tärkeimpinä edunvalvonnallisina asioina mm. palkkatason nostamista ja työ- ja vapaa-aikajärjestelmän kehittämistä. Jäsenkyselyn tuloksia tarkastellaan s. 17–18

Työturvallisuuslaki uudistuu

Ehdotus uudeksi työturvallisuuslaiksi nostaa henkisen työsuojelun fyysisen työsuojelun ja tapaturmien torjunnan rinnalle. Mahdollisesti jo vuoden 2003 alusta voimaan tulevan lain keskeisiä näkökohtia tarkastelee Akavan lakimies Minna Helle s. 25–26.

Kokemuksia ja kuulumisia maailmalta

Kirkkomusiikin juhlaa Karlstadissa s. 19–20, opintomatkaterveisiä Roomasta s. 32–35, diakonian tutkimista Baijerissa s. 30–31 ja vuorotteluvapaan virikkeitä Yhdysvalloista s. 36–37.

Seuraava Crux ilmestyy viikolla 36.

Aiheina mm. näkökulmia opiskelijoiden ja työntekijöiden rekrytointiin, työpaikkakiusaaminen, tuloksia Pappisliiton jäsenkyselyistä, terveisiä opintomatkalta Englannista.